

98

MAGYAR

BULLETIN OF THE
HUNGARIAN COMMUNITY
IN NEW ZEALAND
DECEMBER 2009

BOLDOS KARÁCSONYT - MERRY CHRISTMAS

BORÍTÓ: BORKA ÉVA - HARMONY 4
FRONT COVER: EVA BORKA - HARMONY 4 - OIL ON CANVAS

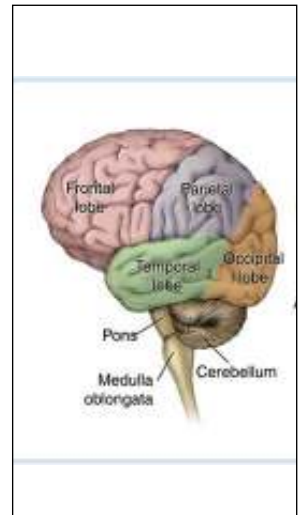

Karácsonyra
For Christmas
4-7, 15, 21, 40

Szellemi értékeink:
Faludy György
26-27

Hungarian Poets:
György Faludy
28

An Eyewitness' Recollections of the
Hungarian Hyperinflation
- Andrew Harnos
8-9

Are we tuned up?
- Dr Endre Maurer
29

Képes Ajánló

OFFERINGS PICTURED

Show you some of the articles to choose from in this issue

Levél Magyarországról
Knolmár Marica

14-15

Famous Hungarians:

Paul Erdős

- Paul Hellyer
12-13

Élő hagyományok:
A magyar népművészet szimbólumai
- Szegedy Krisztina 24
Symbols of Hungarian Folklore 25

Folytatjuk a
Barangolást a
Balatonon
30, 32

Wanderlust:
Lake Balaton's north
shore
31

Conductive
Education for
Adults
16
Konduktív
pedagógia
felhőttek
számára
- interjú Inna
Shoshinával
17-20

KUCKÓ
gyereksarok
39

EGRY, József
 (1883, Zalaújlak - 1951, Badacsony)

He was one of the most original painters of Hungarian modern painting. Egrý, who was a son of day labourer parents, took up painting at János Korcsek, and studied in Munich later. He travelled to Paris to study modern painting. On his return to Hungary, he became a pupil of Károly Ferenczy and Pál Szinyei Merse at the Art School in 1906-1908. He won a state fellowship with the picture "In Front of an Asylum" in 1907. After military service, he lived at Lake Balaton from 1918 and painted the lake in a lot of versions in Keszthely, Badacsony and Badacsonytomaj. He visited Sicily in 1930 ("Isola", "In the Mountains of Taormina").

His dramatic pictures combining plein air and constructivism show that he was in search of new styles in his early period. After his journey to Belgium, he painted pictures of workers which reflect Meunier's influence. From the 1920s onwards his exclusive subject matter was Lake Balaton. First, his style was expressionistic, then he created a style of his own. He painted pictures with a special technique (oil pastels) to integrate man and nature ("Poor Fishermen", "Echo", "Trimming Sails"). Among his works there are many self-portraits.

	6.	7.	1. Badacsony
			2. Bowl of Fruit
	5.		3. Soldiers near Lake Balaton
1.			4. Echo
2.	4.		5. Sunrise
3.			6. Fisherman at Lake Balaton
			7. Lovers

JÓZSEF EGRÝ: BEHIND THE DOOR

RÓLATO K SZÓ LA DOLOG

Amikor Édesapámtól örököltem 2002-ben ezt a nemes feladatot, a Magyar Szó kiadását, akkor a 69-ik számnál tartottunk és emlékszem, arra gondoltam, talán megpróbálom a századik számig folytatni... Olyan messzinek tűnt a századik szám, és most íme, már a kilencvennyolcadiknál tartunk!

Pont a 2009-2010 előfizetési év utolsó száma lesz a századik...

Sok minden megváltozott hét év alatt, de vannak olyan tényezők, amelyek ugyanúgy befolyásolják a lap fenntartását, mint annak idején, amikor még a lap alapítója volt egyben a kiadója is.

Például a „bűvös század szám” a mai napig is bűvös szám: vagyis száz az a minimum előfizetők száma, ami kell ahhoz, hogy évről évre folytathassuk a lap kiadását ráfizetés nélkül. És mit gondolnak – hány előfizetőnk van most 2009 decemberében? Elárulom: pontosan száz! De amikor megjelent az idei előfizetési év első száma, azaz a 97-ik szám, akkor még csak nyolcvannál tartottunk. Az előző év utolsó számának kiadásakor pedig százharminc előfizető volt... Elvileg nem szabadna folytatnunk a kiadást, ha az év elején nincs meg a száz előfizető, de tapasztalatból tudjuk, hogy az előfizetési év elején sosincs több mint 70-80, viszont évközben folyamatosan növekszik az előfizetők száma. Mégis évről évre kénytelenek vagyunk izgulni, szorítani, hogy meglegyen a minimum.

Régi tényező az is, hogy borzasztó nehéz kicsikarni írásokat az emberekől – pedig Rólatok szól a dolog! A Magyar Szó célja mindig is az volt, hogy az Új-Zélandon élő magyarok érdekét szolgálja, hogy olyan témákkal foglalkozzon, és olyan híreket adjon közre, amelyek az új-zélandi magyarok számára fontosak, illetve érdekesek, továbbá hogy az Új-Zélandon lévő magyarok életét dokumentálja. De hiába, mindenki annyira elfoglalt, hogy nehezen vállalják az írást. Pedig helyi hozzájárulás nélkül nem tudjuk célunkat elérni. Leginkább a „News about Hungarians in New Zealand” rovatban lehet megfigyelni, ahol a különböző klubok és közösségek életét igyekszünk rendszeresen dokumentálni - sajnos ritka az a Magyar Szó szám, amiben minden közösségről adunk hírt, sőt előfordult már olyan is, hogy egyetlen egyről sem tudtunk számot adni.

De hogy a pozitívumokra térjek rá inkább: már jó pár éve nem kizárólag egy ember vállal nyugszik a lap kiadásának terhe: Máté Tünde tervezőnek-szerkesztőnek köszönhetjük a lap mai esztétikai alakját. Hasonlóan a lap többi munkatársához, Tünde is ingyen dolgozik. Ő is névtelenül áll némely cikk, illetve rovat mögött... Az embertelenül sok órát sokszor éjjeleken át fordítja lapunkra, de biztos vagyok benne - a kedves olvasó egyetért velem, hogy a munkájának végeredménye kitűnő! Itt a nyilvánosság előtt szeretném kifejezni hálás köszönetünket Tünde munkájáért, elkötelezettségéért!

A rendszeres rovatíróknak szintén hálásak vagyunk – fontos számunkra, hogy gyakori írásukra számíthatunk. Közülük elsőként Paul Hellyert említeném meg, nem azért mert a férjem, hanem azért mert minden közül az Ő cikkei a legnépszerűbbek. Dr. Maurer Bandival együtt a kezdetek óta folyamatosan ír a lapban, és nincs olyan, hogy olvasók ne

[folytatás a 11. oldalon]

IT'S ABOUT YOU

When I inherited the noble task of publishing the Magyar Szó from my father in 2002, then we were up to the 69th issue. I remember thinking that I would try to continue with it until the 100th issue and I remember thinking how far away that felt. And now we're producing issue no. 98!

As it happens, the 100th issue will be the last of the 2009-2010 subscription year...

Many things have changed over the past seven years, but there are some things that continue to impact the survival of the magazine just as they always have, even during the many years that the founder was one and the same as the publisher.

The “magic one hundred”, for example – the minimum number of subscribers needed to break even and to be able to continue publication from one year to the next. Have a guess: how many subscribers do you think we have right now in December 2009? I'll tell you – we have exactly one hundred! But when we published the first issue of the current subscription year we only had eighty. And at the end of the previous subscription year we finished with 130... Strictly speaking we shouldn't continue publication when we don't have the requisite one hundred at the beginning of a subscription year, but we know from experience that there are never more than 70-80 subscribers at the beginning and that the numbers will steadily increase as time goes by. Nonetheless every year we hold our breath waiting anxiously to break through the magical threshold.

The reality is that it's also a challenge persuading people to write articles – it has always been a bit like extracting blood from a stone – and yet the magazine is about you, the reader! The aim of the Magyar Szó since the beginning has been to serve the interest of Hungarians living in New Zealand by publicising matters of interest and importance to them, and by documenting the life of the Hungarian community in New Zealand. But everyone is so busy that they are reluctant to put pen to paper. And yet without the local input we have no hope of achieving our aim. The best illustration of this is the “News about Hungarians in New Zealand” column through which we learn about the various clubs and communities throughout the country – unfortunately it is a rare event to be able to read about all the communities in any single issue, in fact there was one issue a while ago when we had no news about New Zealand Hungarians whatsoever!

But turning rather to the positive realities: for a good couple of years now the responsibility of producing the magazine has ceased to rest on one person's shoulders. We have editor/designer Tünde Máté to thank for today's aesthetic appearance of the Magyar Szó. Similarly to all the other contributors, Tünde also works without remuneration. And she is one of the invisible authors of some of the articles and columns... The phenomenal number of hours she spends on the magazine usually stretch into the night, but I'm sure readers will agree: the end result is superb. I would like to take this opportunity to publicly express my grateful thanks to Tünde for her long hours and dedication!

We are also grateful to our regular columnists – it's important to us that we can count on their articles in every issue. I would like to acknowledge Paul Hellyer first among them – not because he is my husband, but because of all the bulletin's articles, his seem to be the most popular. Together with Dr Endre Maurer he has written articles for the Magyar Szó continuously,

[continued on p. 11]

Túrmezei Erzsébet:

Kérdez a gyermek

„Ott fenn lakott a csillagok felett,
de amikor karácsony este lett,
Lejött a földre, mint kicsiny gyerek.
És ó, a hidegszívű emberek!
Kis istállóban kellett hálnia.
Szalmán feküdt Ő, az Isten Fia.
Elhagyta érettünk az egeket.
Ugye-e, apukám, nagyon szereted?”

Az apa nem szól. Olyan hallgatag.
De a kis kedvenc nem vár szavakat,
Odaszorítja vállára meleg,
kipirult arcát, s tovább csicsereg.
„Kicsiny gyermek lett, gyenge és sze-
gény,
és ott aludt az állatok helyén,
szűk istállóban. Nem is érthetem.
Milyen meleg ágyacskám van nekem,
pedig csak a te kis lányod vagyok.
S Ő, Isten Fia, Ő, a legnagyobb,
szalmán feküdt, amikor született.
Ugye-e, apukám, nagyon szereted?”

Kint csillagfényes hideg este... tél...
Bent apja ölen kis leány beszél.
„Ott se nyughatott szalma-fekhelyén.
Futniuk kellett éjnek-éjjelen.
Halálra keresték a katonák.
Menekültek a pusztaságon át.
Milyen keserves útjuk lehetett.
Ugye-e, apukám, nagyon szereted?”

Az apa leteszi a gyermeket.
„Ugye-e, szereted? Ugye, szereted?”
Nem bírja már, el kell rohannia.
A jászolban fekvő Isten Fia
karácsonyesti képe kergeti.
Feledte és most nem feledheti.
Most a szeméből könnyre-könny
fakad.
Most vádak hall, kínzó vádak.
Elmenekülne még, de nem lehet.
Most utolérte az a szeretet.

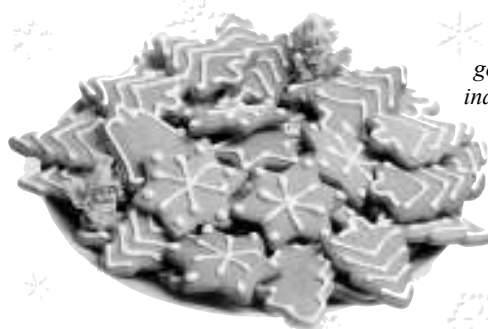
S míg a szívébe égi béke tér,
mintha körül a hólepett, fehér
tetők, utak felett távol zene,
angyalok tiszta hangja zengene
szívet szóló, szép éneke:
„Szegény lett érted. Ugye-e, szereted?”

*Áldott és békés karácsonyi ünnepeket és egészséges,
boldog új évet kívánunk minden kedves olvasónak!*

*We wish all our readers a merry Christmas and a
happy, healthy New Year!*

Honey cakes - Mézeskalács

Boldog Karácsonyt!

Hungarian honey hearts (similar to gingerbread but without the ginger) were originally a specialty of the city of Debrecen. In the past (and even today) they were often purchased at fairs by men and boys as gifts for their sweethearts. Honey hearts often include a mirror pasted into the centre. Thus, when one's sweetheart looks into the mirror, she is "seeing herself" in his heart.

The honey cakes come in all sorts of shapes and sizes at Christmas time and in fact

no Christmas in Hungary is complete without honey cakes, which often hang from Christmas trees alongside szalon cukor.

Honey cakes (Mézeskalács)

Ingredients:

4 cups flour
1 cup icing sugar
2/3 cup honey
4 tbs softened butter or margarine
1 teaspoon each of ground cinnamon and cloves
4 level teaspoons baking soda
grated rind of 1 lemon
1 egg
extra egg(s) for egg wash

Sift together the flour, sugar, cinnamon, cloves and baking soda. Melt together the butter and the honey, pour over the flour combination and stir to mix. Add 1 egg and knead together. The dough should be soft (you can add a bit of lukewarm water if necessary), since it will harden a bit during its resting period.

Cover the dough in a bowl and let it rest a while at room temperature.

Rolling out the dough is easiest between two pieces of waxed paper. Cut desired shapes out of the dough (of about 3mm thickness on average). Place cut out pieces of dough on a cold, greased baking tray, (or tray lined with baking paper) and brush with the whisked yolk of an egg. Bake in moderate oven for about 6-8 minutes. Thicker pieces may need a longer time (ovens temperatures also vary).
Variation: Add a few drops of red food colouring to the yolk of the egg before brushing.

Decoration: Decorate with seeds, raisins, brush dough with egg white to "paste" seeds on top of dough before baking.

Alternatively, let the honey cakes rest a few days and then decorate with (coloured) icing. To make (coloured) icing, add as much sifted powdered sugar as needed to one egg white to make fairly stiff paste. Add desired food colourings. (Do not use a mixer!) Spoon this mixture into a small plastic bag, cut a tiny hole in one corner, roll up and use like a pencil to draw and colour.

(Adapted from www.jcu.edu)

NZ House and Garden Web-exclusive:

Hungarian Poppy Seed Rolls

This recipe was sent to us by Maria in Takaka who got it from her former mother-in-law, Kati Erdelyi. "In Hungary every house had these rolls at Xmas and Easter", writes Maria. "There are several variations for the fillings - available on the internet."

The following recipe makes quite a plain cake so you may wish to add a handful of sultanas and some lemon zest to the filling for extra flavour and sweetness. It's important that the poppy seeds taste fresh so buy them from a store that sells bulk spices or has a good turnover.

Pastry:

125g butter
225g plain flour
225g self-raising flour
1 tablespoon sugar
2 tablespoons plain yogurt
2 egg yolks
About 1 cup milk
1 egg, beaten (for glaze)

Filling:

2 cups ground poppy seeds (see method)
½ cup caster sugar
½ cup milk

Pastry: Rub butter into flours. Add sugar, yogurt, egg yolks and enough milk to make soft, pliable dough. Turn out on to a floured surface, knead lightly then leave to rest for 30 minutes.

Filling: As poppy seeds are very small they tend to slip through most mechanical grinders. Kati used a special gadget to do the job but an electric coffee/spice grinder works well. Grind small amounts at a time, about 2-3 tablespoons, until the seeds look fluffy. The seeds will become slightly moist as they release their oil. You will need about 1¾ cups poppy seeds to make 2 cups ground seeds. Combine ground seeds with sugar and milk in a bowl.

Preheat oven to 200°C. Briefly knead rested dough then divide in half and roll out into oblongs about 6mm thick. Spread poppy seed paste over dough, leaving a 1cm margin around the edges, then roll up lengthways.

Place rolls seam side down on a lined oven tray and brush all over with beaten egg. Bake 35-40 minutes until golden brown and cooked through. If the rolls are browning too quickly, turn the oven down slightly for the final 10 minutes.

Serve cold, cut into thick slices. The rolls can be kept in plastic bags in the fridge for a couple of weeks or frozen for several months.

Makes 2 rolls; about 24 slices

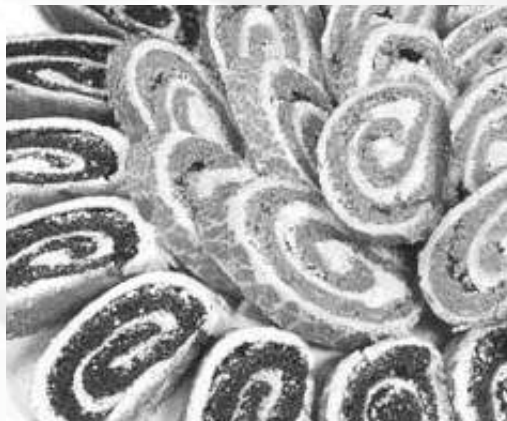
Alternative nut filling:

2 cups ground walnuts (grind them in a blender or food processor)
½ cup caster sugar
½ cup milk

Mix to a paste and spread over pastry.

Story: Sally Butters (Source: www.nzhouseandgarden.co.nz)

[Editor's note: We came across the above while surfing the Internet.]

Fáy Ferenc:

BETLEHEM

A csillag régen nem ragyog,
– megkopnak mind a csillagok.

Csak vér van, könny és vad
hadak
s riadt, lapító házfalak.

A három király, számsorok
– osztás, szorzás – közt hanyto-
rog;

s lázas álmokkal méri le:
megérte-e? Megéri-e?

A pásztorok meg, nagy subák
alatt álmodnak új csodát:

több esőt, gazdagabb napot
s a báránycsordákért kamatot.

És sár van, csönd s a csönd alatt:
véres virágok alszanak.

A kis betlehemi csillag

A kis csillag a milliárdnyi többi között állt fenn az égen. Végtelenül messzi kis fehér pont volt csupán. Senki sem vette észre - éppen ez volt b á n a t a .
H a j n a l b a n nem az ő fénye világított a legerősebben, nem ő volt az Esthajnalcsillag.

A Nagy Medve sem ő volt, de még csak a gyelől sem a Göncölszékér rúdjánál.

Amikor látta, hogy a betlehemi istálló feletti csillag milyen erősen fénylik, ezt gondolta: - Én is szeretnék egyszer így világítani! Egyszer ott állni az istálló felett, ahol a gyermek megszületett! De a Föld nagyon távol volt.

A gyermek a jászolban mégis meghallotta kívánságát. És a sok-sok más csillag között a kis csillagot is meglátta.

Ezután a következő történt: a kis fehér pont lassan kezdett kiválni a Tejútból, és süllyedt mélyebbre, egyre mélyebbre. Ahogy egyre ereszkedett, úgy lett mindig nagyobb és nagyobb. Már olyan nagy lett, mint egy kéz, öt sárga csóvaszerű nyúlvánnyal. Úgy nézett ki, mint egy igazi csillag. És ekkor nagy csöndben leereszkedett egészen az istállóig. Odacsücsült a jászol szélére, de kissé ijedtnék látszott. Mária, aki éppen aludt, csodálkozott, hogy egyszerre mégis milyen világos lett.

- Karácsony van - mondta a gyermek a csillagnak -, kívánhatsz valamit. Tudom, hogy van egy nagy kívánságod.

A kis csillag látta a gyermek arcát, amint éppen rámosolygott.

- Nincs semmi kívánságom - mondta a kis csillag, egyáltalán nem szerénységből. Valóban elfelejtette, amit korábban oly nagyon kívánt magának. - Egyet szeretnék csak - mondta ki végül. - Hadd maradjak itt, a közeledben, ahol téged láthatlak. Mindig melletted szeretnék lenni. Maradhatok?

- Igen - válaszolta a gyermek. - De csak úgy maradhatsz velem, ha elmész. El az emberekhez, akik itt laknak a Földön. S ha elmondod nekik, hogy láttál engem.

- Az emberek nem fogják megérteni az én nyelvemet, s nem fognak hinni nekem - mondta a kis csillag. - És ... hogyan jutok el hozzájuk? Mind a házukban vannak. Az ajtók zárva, s olyan hideg van.

- Épp azért, mert hideg van, neked kell odamenned és felmelegítened őket. Az ajtók? Én magam fogom azokat kinyitni. Én is ott leszek azoknál az embereknél, akikhez te elmész.

A kis csillag hallgatott. Még kisebbnek érezte magát, mint korábban.

Amikor a gyermek látta, hogy a csillag szomorú, rámosolygott:

- Ha rászánod magad, ajándékozok neked valamit. Minthogy öt csillag-ágad van, öt dologgal ajándékozlak meg téged. Ahova elmész, ott mindig világos lesz. Az emberek meg fogják

érteni beszédedet. Meg tudod majd érinteni a szívüket. A szomorúakat fel tudod majd vidítani, s végül a békétleneket ki tudod engesztelni.

- Megpróbálom! - mondta a kis csillag. Ahogy indulni készült, érezte, hogy a fényből, amely a gyermeket körülvette, egy kevés ő mellé is szegődött. Egy kevés a melegségből és az örömből s az ő békéjéből.

A istálló fölötti kis csillag továbbra is apró és fénytelen maradt, láthatatlanul vándorolt a Föld fölött. Vitt viszont egy titkot magával, amelyről a többi csillag semmit sem sejtett: rá mosolygott a gyermek, s őt küldte útra. Hitet adott neki, hogy miért, alig tudta felfogni.

Épp hogy elindult, egy kunyhóhoz ért. Egy öregasszonyt talált ott, az asztalra könyökölve. Alig vette észre, olyan sötét volt a házban.

- Jó estét! - köszönt a kis csillag. - Sötét van itt nálad. Bejöhetek?

- Nálam mindig sötét van - mondta az öregasszony. - Még akkor is, ha fényt gyűjtök. Vak vagyok. De kerülj beljebb, akárki vagy is.

- Köszönöm - mondta a kis csillag, s leült az asztalhoz az asszony mellé. S amint ott ültek, a csillag elmesélte hosszú útját az égből, s azt, amit Betlehemben átélt. Olyan szépen mesélt, hogy az asszony azt mondta: - Mintha én is látnám a gyermeket a jászolban. De hát én vak vagyok, s a gyermek is messze van. Ha nálam maradsz, akkor világosabb lesz. Maradj nálam, akkor nem leszek annyira egyedül.

- Te már soha többé nem leszel egyedül - mondta a csillag. - A gyermek fénye most már mindig nálad marad! De milyen különös is ez a fény: csak akkor tudod megtartani, ha tovább ajándékozod.

- Értem - mondta az asszony.

Miután elbúcsúztak, az asszony bezárta kunyhója ajtaját, s elindult a mezőkön keresztül. Úgy ment, mint bárki, aki lát. Az úton előtte ott volt a fény. Az a fény, amit a világtalanok is látnak.

A kis csillag boldog volt. Még sok ajándékot kellett szétosztania, s a karácsonyestnek sem volt még vége. De nem ért a dolga végére. Még ma is ott vándorol a Föld fölött. Esténként a csillagos égen meg tudom neked mutatni, hogy valamikor hol volt. De hogy ma hol van, azt nem tudom. Azt viszont tudom, hogy azokhoz mind elmegy, akik kívánnak valamit. Az asszony azt kívánta, hogy csak annyira lásson, hogy útra tudjon kelni. De maga a kis csillag is, ma is még csupán egy kis fehér pont lenne az égen, ha nem lett volna egy nagy-nagy kívánsága.

Maria Loley
(Fordította
Szende
Ákos)

THE LITTLE MATCH GIRL

- Hans Christian Anderson

Once upon a time . . . a little girl tried to make a living by selling matches in the street . . .

It was New Year's Eve and the snow-clad streets were deserted. From brightly lit windows came the tinkle of laughter and the sound of singing. People were getting ready to bring in the New Year. But the poor little match seller sat sadly beside the fountain. Her ragged dress and worn shawl did not keep out the cold and she tried to keep her bare feet from touching the frozen ground. She hadn't sold one box of matches all day and she was frightened to go home, for her father would certainly be angry. It wouldn't be much warmer anyway, in the draughty attic that was her home. The little girl's fingers were stiff with cold. If only she could light a match! But what would her father say at such a waste! Falteringly she took out a match and lit it. What a nice warm flame! The little match seller cupped her hand over it, and as she did so, she magically saw in its light a big brightly burning stove.

She held out her hands to the heat, but just then the match went out and the vision faded. The night seemed blacker than before and it was getting colder. A shiver ran through the little girl's thin body.

After hesitating for a long time, she struck another match on the wall, and this time, the glimmer turned the wall into a great sheet of crystal. Beyond that stood a fine table laden with food and lit by a candlestick. Holding out her arms towards the plates, the little match seller seemed to pass through the glass, but then the match went out and the magic faded. Poor thing: in just a few seconds she had caught a glimpse of everything that life had denied her: warmth and good things to eat. Her eyes filled with tears and she lifted her gaze to the lit windows, praying that she too might know a little of such happiness.

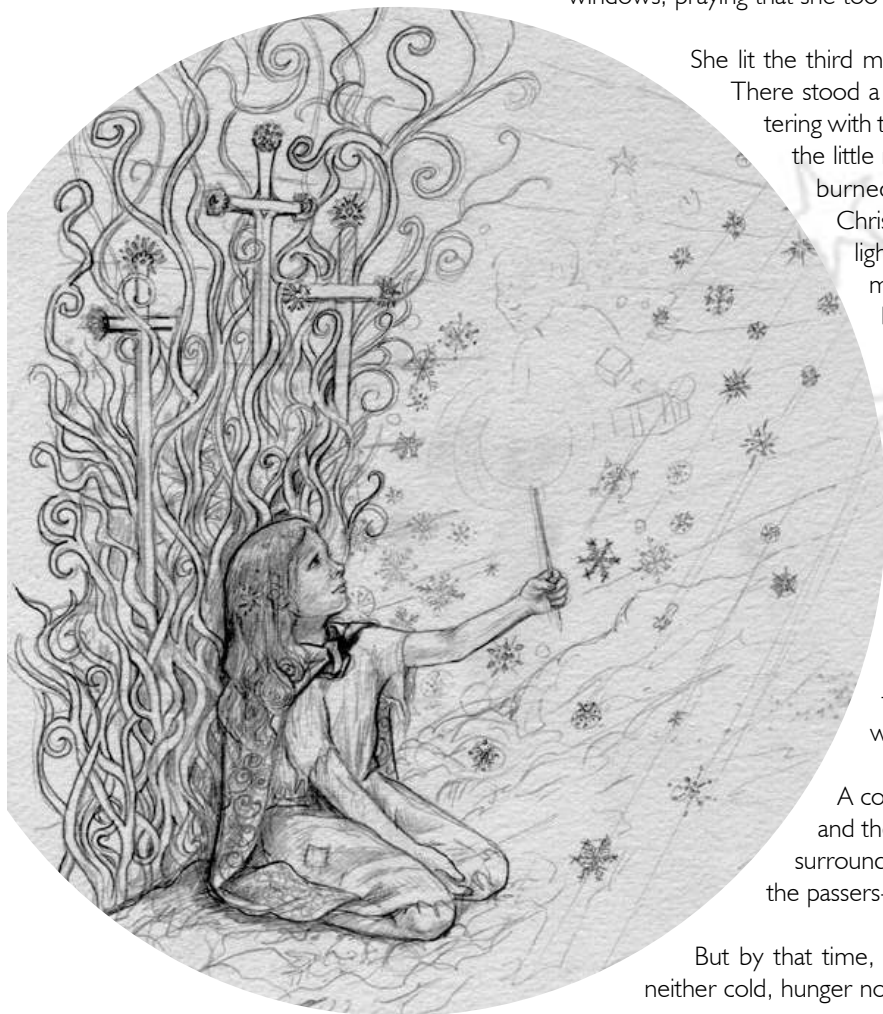
She lit the third match and an even more wonderful thing happened. There stood a Christmas tree hung with hundreds of candles, glittering with tinsel and coloured balls. "Oh, how lovely!" exclaimed the little match seller, holding up the match. Then, the match burned her finger and flickered out. The light from the Christmas candles rose higher and higher, then one of the lights fell, leaving a trail behind it. "Someone is dying," murmured the little girl, as she remembered her beloved Granny who used to say: "When a star falls, a heart stops beating!"

Scarcely aware of what she was doing, the little match seller lit another match. This time, she saw her grandmother.

"Granny, stay with me!" she pleaded, as she lit one match after the other, so that her grandmother could not disappear like all the other visions. However, Granny did not vanish, but gazed smilingly at her. Then she opened her arms and the little girl hugged her crying: "Granny, take me away with you!"

A cold day dawned and a pale sun shone on the fountain and the icy road. Close by lay the lifeless body of a little girl surrounded by spent matches. "Poor little thing!" exclaimed the passers-by. "She was trying to keep warm!"

But by that time, the little match seller was far away where there is neither cold, hunger nor pain. ■

A M A G Y A R P É N Z R E N D S Z E R

A PENGŐ PÉNZRENDSZER (1927-1946)

Az 1925. XXXV. te. a korona helyére a pengő rendszert vezette be.

Az átszámítás alapját 1 Pengő 12.500 koronával volt egyenlő. Később a Magyarországon kifejlesztett rotációs réznyomógépek segítségével jobb minőségű bankjegyek kerültek forgalomba. A bankjegyforgalom aranyfedezete 1927-ben még 60%-os, 1929-ben azonban már csak 40%-os volt. Ez a monarchia adósságainak kötelező átvállalásának, a népszövetségi kölcsönnek és a növekvő bankjegyforgalomnak volt köszönhető.

Az 1931-ben kitört nemzetközi pénzügyi válságot az állam a külföldi tartozások visszafizetésének leállítással próbálta kivédeni. A Pengő inflálódásának kezdete 1938-ra tehető, amikor a kormány meghirdette az 1 milliárd pengős fegyverkezés programot, amihez csak 600 millió pengő fedezet állt rendelkezésre. A visszacsatlás során 1938 és 1941 között Erdély, Bácska, Felvidék, Kárpátalja ismét az ország területéhez tartozott, ezáltal jelentősen megnőtt a pénzforgalom, ez tovább növelte a leértékelődési nyomást.

A háború is jelentősen hozzájárult a pénzromláshoz. 1938 és 1944 között az állam 21,5 milliárd pengőt fordított hadikiadásokra, ez a 1938-as GDP kétszerese volt.

A nyilaskormány 1945 folyamán forgalomba hozott 1943. február 24. keltezésű 1000 és 100 pengőt, valamint csillaggal ellátott sorozatszámú 1936-os 10 pengőt és 1930-as 100 pengőt. Ezek Veszprémben készültek a nyilas kormány székhelyén, de csak Ausztriában a kitelepített csapatok között került forgalomba. A többi bankjegyet Szálasiék zöld színű nyilaskezesztel felülbélyegezték.

Az inflációt tovább fokozta, hogy a Vörös Hadsereg 1944 folyamán 1, 2, 5, 10, 20, 50, 100 és 1000 pengősöket hozott forgalomba. A pénzromlást a háború után a kormány 1945. december 19-i rendeletével próbálta megakadályozni. Az 1000, és 10.000 pengős bankjegyeket bélyegezték úgy, hogy a névérték nem változott, de a bélyeget a névérték háromszorosáért kellett megvásárolni.

Az elértéktelenedés következtében újabb és újabb bankjegyek jöttek forgalomba.

1946. május 27-től a bankjegyeket 6 millióval (milpengő), július 1-től 12 millióval (B.-pengő) hoztak forgalomba. A legnagyobb címlet az 1 milliárd B.-pengő (1024 pengő) volt.

Ez utóbbi azonban már nem került forgalomba. A pengő története mindmáig a világ legnagyobb valuta inflációja volt.

A FORINT PÉNZRENDSZER (1946 -)

A pengő helyére a 90004946. MESZ. Rendelet alapján a forint pénzrendszer lépett.

A forint-pengő átszámítási kulcsot a következőkben határozták meg: 1 forint= 4x1029

pengő. 1946-ban 47,4 quadrillió pengő volt forgalomba, ami forintban kifejezve 0,01 fillérrel volt egyenlő.

Az új valuta elnevezése nem volt zökkenőmentes, készültek, pl. Horváth Endre által tallér címletű bankjegytervezet is. 1946. augusztus 6-án az Amerikai Hadsereg visszaszolgáltatta a nyilasok által elhurcolt magyar aranykészletet. Ebben 2663 db. aranyrúd, 1 tonna aranypengő és aranygranulátum volt összesen 28 tonnányi. Ez hosszú ideig fedezetet jelentett a forint kibocsátásához. A forint iránti bizalmat segítette elő, hogy a következő 25 %-os aranyfedezeti arány 1946 decemberében már elérte a 33,8 %-ot.

Az új valuta bevetetésekor 1 forint 0,07575 g színarannyal volt egymértékű. A kg arany 1946-ban 13.200 forintot ért. Az USA dollár 11,74 Ft, a német márka 0,12 Ft, az osztrák schilling 0,17 Ft, az angol font 29,35 Ft-os hivatalos árfolyamon lett jegyezve 1946-ban.

A forint iránti bizalom növeléséhez az állam deflációs politikát folytatott. Az előirányzott pénzmenyiséget, a vásárlóerő és a rendelkezésre

álló árualap egyensúlyban tartása céljából fokozatosan hozták forgalomba. A bankjegyforgalom 1946. augusztus 31-én még csak 355,6 millió forintot tett ki.

Az első forintban számolt költségvetési év 300 millió forintos hiánnyal zárult.

Kezdetben a speciális papír hiányban csak 10 és 100 forintos bankjegyeket hoztak forgalomba ofszet nyomással.

1947-ben finn és francia importból beszerzett jó minőségű bankjegypapíron réznyomással elkezdődött az új 10, 20 és 100 forintosok nyomása. 1951-ben az 50 forintos majd 1970-ben az 500 forintos is megjelent. 1949-ig a Kossuth-címer, 1957-ig a "Rákosi-címer", utána 1990-ig a "Kádár-címer" volt bankjegyeinken.

1990-től az új köztársasági címer nyomtatott bankjegyek kerültek forgalomba. Az 1000 forintos 1983-ban, az 5000 forintos 1991-től volt forgalomba. 1996-tól új kibocsátású bankjegyeink a 200, 500, 1000, 2000, 5000, 10.000 és 20.000 forintos. ■

www.numismatics.hu

Over four decades of communist rule followed with crippling consequences for the nation. The banknote in the middle, dated November 1945 had a face value of 10 million pengő, the top note – printed four months later was of 1 billion and the last note – 3 months before stabilization 10 million billion pengő, approximately equivalent to 1 US cent.

Andrew Harnos

AN EYEWITNESS' RECOLLECTIONS OF THE HUNGARIAN HYPERINFLATION

In the years from 1922 to 1946 Hungary suffered the economic consequences of two major inflations. Prices rose by 98% between the years 1922 and 1924 and 4.9 quintillion percent during the 14 months from June 1945 to August 1946. Prices, on the average, rose by 19,000 percent per month. While the German post WWI inflation is better known, Hungary's was on a much larger scale. The technical term for this level of price rises is Hyper Inflation.

How did this come about, how did it affect people and how did it end?

During WWII much of the country's capital was vandalized and removed and the retreating German army took with it everything that could be hastily removed. The country's gold reserves had been stolen by the Hungarian Nazis and taken to Germany. The war ended for Hungary on the 4th of April, 1945. Reparations to be paid to the Soviet Union were spelled out by the agreement signed two months later. Reparation talks were not commercial negotiations; Hungary was forced to accept crippling terms. Deliveries under this agreement included existing equipment such as industrial plants that had to be dismantled, new machines, railway equipment, ships, and agricultural products. Hungary was responsible for the cost of packing and shipping. All goods sent in reparation were to be valued at 1938 world prices. The loss of factories like MAVAG (Hungarian State Iron Steel and Machine Works), the Ganz Co. (ship-building, rolling stock), Tungsram (producing lighting equipment), Szentendre Paper Factory, etc. caused massive unemployment. In addition Hungary was forced to cater for 1-1.5 million men, a significant additional burden, not taken into account when reparations were calculated.

Raw materials and consumer goods supplies became worse than they had been at the end of the war. Initially prices rose as a result of unsatisfied demand, producers with foodstuffs preferred to barter: jew-

ellery, tools, clothing and used household items were offered for meat, eggs and flour. Trust in the currency, "Pengő", disappeared and \$US and/or gold was demanded by the suppliers of scarce goods.

Inflation, even accelerated inflation, would have been a "normal" phenomenon after a defeat. The systematic plundering of the country's assets and the terms of the reparation set the scene for the unprecedented hyperinflation that followed.

Price rises started to accelerate in June 1945. The Hungarian Reserve Bank, as well as the Soviet Army issued new increased denomination banknotes. An extremely rapid growth in the supply of paper money paid for the large stream of government expenditures. Inflation became the substitute for taxation, the government gained at the expense of those – the public – who held money. The occupying Red Army being the de facto government became the beneficiary of this confiscatory taxation.

The galloping cycle of price escalation began with a continuing tug of war between the people and the government. Money had to be spent immediately to avoid the complete loss of its value and the government responded with accelerated rates of money issue. The decrease of the value of money was too rapid for the printing press and the paper supply. To cope with the need for new denominations, new face values were stamped on previous issues.

The impact of the hyperinflation was huge. People were paid twice a day and rushed to pass money to loved ones so that it could be spent before it became worthless. And it did become worthless overnight. Shoppers tendered wheelbarrows full of money for larger value items and considered themselves lucky if the deal was struck. Scarce commodities with bigger price tags like car tyres, machine parts, apparel, knitting wool, etc. could only be bought with US dollars or gold.

The black market set the exchange rate at 1 \$US = 1 gram 14 carat gold.

Dealing in gold or foreign currency was declared a criminal offence, however, practical enforcement was hampered by the lack of efficient policing. Public service employees', police officers', fire fighters', teachers' etc. wages became worthless.

Survival of all depended on the same strategies. The remaining functioning infrastructure services' revenues were wiped out. Bus, tram, railway fares, electricity and gas charges (if and when they worked) dropped so low in value that these services became practically free.

The collapse of the Hungarian economy was of no concern to the Soviets - it was engineered for the purpose of restructuring according to the communist model. The chief method of colonization was the transformation of the economy.

Before 1945 the highest denomination of the currency was 1,000 Pengő. The last issue by the Hungarian National Bank in June 1946 was for the amount of 100 quintillion Pengő (or 100,000,000,000,000,000,000).

A feeble attempt to stabilize or at least to slow the runaway inflation was made in December 1945 with the issue of "Taxpengő" (Adópengő). According to the government's promise these relatively small denomination banknotes were accepted at face value for the discharge of tax liabilities. However, within days this new issue became as worthless as the conventional notes.

The Soviet administration realized that stabilization was needed for the ongoing utilization/exploitation of the country. Early in June 1946 the Supreme Economic Council (Közgazdasági Tanács) and Material and Price Office (Anyag és Árhiatal) were set up for the purpose of planning currency stabilization. Non-perishable goods were hoarded and stored in secret locations. Around the beginning of August '46 a new currency – Forint – was issued and the inflationary Pengő ceased to be legal tender. A limited amount of the old currency – about the equivalent of NZ\$100 using today's purchasing power - could be exchanged at designated government owned outlets. At these offices identity passes had to be tendered and were stamped to prevent repeat exchanges. Huge amounts of the old notes became completely worthless. With one stroke the government confiscated the total liquidity of the country.

Overnight a textbook deflationary cycle set in. Goods that were scarce or non-existent suddenly became available for those who had the money to pay for them. Food products reappeared on the markets. However, since manufacturing and production in general was still in tatters, the range of merchandise was very limited. The pent up post-war demand for goods still went largely unsatisfied. ■

Andrew Harmos

HUNGARY'S "FORGOTTEN" WAR VICTIMS

The deportation in 1944 of thousands of Hungary's civilians to the Soviet Union, although on a similar scale to the deportation of its Jewish people to the death camps, receives little official attention in Hungary, as Nick Thorpe reports.

Árpád Kővári stands at the top of the steps at Nyíregyháza railway station, nearly two metres tall, scanning the faces of the new arrivals from Budapest. He hides his disappointment well as I shake his hand. He was hoping for a whole television crew, not a lone reporter, to listen to his tale of what he dares to call the Hungarian Holocaust: the deportation of some 600,000 Hungarians to Soviet labour camps after the Second World War and the death of at least 200,000 in captivity. His father was one of them.

"My dad was a ticket collector," Árpád begins, as we drive through the traffic-lit streets of this autumnal city. He worked on the same railway on which I have just slid comfortably into Nyíregyháza, washing a paprika omelette down with coffee and fresh orange juice.

Árpád Kővári

On 1 November 1944, the Soviet army captured the town. The next day, all able-bodied men were ordered to their workplaces, to start clearing the ruins.

Árpád was three months old, the youngest of four sons. His father was 45. Árpád never felt his father's arms around him again.

Many graveyards

The workers were rounded up and marched to the next city, Debrecen. Between 2,000 and 3,000 of them - 4% of the population.

There they were loaded into cattle wagons, which rolled into Romania in the bitter cold of the last winter of the war. The good

boots and warm winter muffler worn by János Kővári, Árpád's father, were taken away.

According to fellow prisoners, he died of pneumonia in a transit camp in Focsani, in eastern Romania, three or four months later. There are no written records of his death, nor of his final resting place. Nyíregyháza is as rich in tombs as it is in apples. There are nine graveyards.

A small ceremony takes place each year on 2 November in the North Cemetery. Thanks largely to Árpád's efforts, "an unknown Hungarian civilian" was exhumed three years ago in the city of Baltsi in Moldova, and reburied here with honour.

Most of the Hungarians from Nyíregyháza ended up in a work camp in Baltsi, those who survived the journey. And there most of them died - of malnutrition, over-work or disease.

Their remains lie scattered at the far end of a cemetery, and on open ground elsewhere in the city.

As the Eastern Front moved west, the Russians rounded up civilians in each town and village in Hungary. Budapest fell on 13 February 1945.

One hundred thousand men and women were taken to the Soviet Union from there alone.

Suppressed pain

During the ceremony in Nyíregyháza, an elderly lady in a purple coat cannot stem her tears.

She was 15 when they took her father away. She remembers her mother pleading with him not to go, remembers him turning down sandwiches saying he would not be gone for long.

And how for three years she went with her mother to the railway station, always expecting that he would step down off a train and raise his hand.

And how eventually her uncle came back. He escaped one camp, walked barefoot for months, was caught, put in another camp, and was finally granted an amnesty in 1948.

"Don't wait for your husband any more," her uncle told her mother, bluntly. "I buried him with my own hands."

For 40 years, Hungarians could not speak about the missing; Soviet domination ruled out any discussion, so the pain incubated. With the fall of communism, it burst out. It is still trying to find forms of expression.

"Hill of human bones"

For 20 years, Árpád Kővári has been trying to persuade the Hungarian state to create a day of remembrance for the Hungarian Holocaust, not in competition with the Jewish Hungarian Holocaust, he explains, but alongside it.

In the last letter of rejection from the president's office, he was told that civilians are all lumped together as "victims of communism" and remembered each year on 25 February.

Hungary also has days of remembrance for the Jewish and Gypsy victims of the Holocaust. The calendar is sinking under the weight of remembrance, one can almost hear the officials say. Let us keep a few days in the year when our memories are blank.

Crows flock over the North Cemetery, a flypast of birds, not military jets, joining their rough voices to the national anthem, above a planet littered with flowers and candles.

Three upright rails and the wheels of a railway carriage are mounted beside the grave of the unknown civilian, in honour of the railwaymen who never returned.

Back in his living-room, Árpád's three-year-old granddaughter, Zsófi, brings me wooden elephants and antelopes to admire and stands quietly listening to our conversation.

On the table, Árpád has arranged photographs that he took on his trips east in search of the lost Hungarians.

"Maybe that one is your dad," Zsófi tells him, wanting so much to be helpful and pointing to a group of men who are holding a cross on a small hill in the city of Baltsi.

"That hill," says Árpád, "is made of human bones." ■

Source: www.news.bbc.co.uk

RÓ LA TO K SZ Ó L A DO LO G

[folytatás a 3. oldalról]

említenének meg, mennyire élvezik egyes írásait. A „Famous Hungarians” sorozata talán sosem szűnik meg, mert - mint tudjuk, híres magyarokra állandóan rábukkanhatunk. Úgy szintén a „kedvencek közé tartozó” megjelöléssel a „Recent News from Hungary” rovatnak is mindig szerepe lesz a lapban.

Dr. Maurer Bandinak is szeretném nyilvánosan megköszönni az elgondolkodtató cikkeit, amelyek sok olvasót különösen érdekelnek, és amelyeket óramű pontossággal küld meg mindig – hálásak vagyunk érte!

Az olvasóknak egy másik kedvence pedig a „Let's Cook Hungarian”, ami Du Toit Klárának köszönhetően jelenik meg minden számban – az is jóformán a kezdettől fogva.

Állandó rovatírónk, Szegedy Krisztina pedig - aki többször járt Új-Zélandon - örökségünk élő hagyományait osztja meg az olvasóval, ráadásul két nyelven teszi ezt és otthonról küldi a cikkeket.

Szintén otthoni íróink egyike Sáfár László, aki a sport világában tart bennünket képben.

És Gyöngyös Imrét, valamint Palásti Pannit sem hagyhatjuk ki a felsorolásból. E költőink dús kínálatából mindig gazdagodhatunk, és Gyöngyös Imre Shakespeare szonettjei sorozata külön említésre méltó. Borka Évának ugyancsak adósak vagyunk, mert szintén hagyománnyá vált, hogy mind-egyik decemberi szám borítóját egyik-másik gyönyörű alkotása díszíti. Köszönettel tartozunk mindnyájuknak!

Az időközönként írók is fontos szerepet játszanak. Vannak köztük visszatérő írók, például a „Levél Magyarországról” rovatban, vagy aki néha egyes élményeiről, eseményekről számol be. És vannak az egyszeres íróink, például az „Emberek és történetek” sorozatunkban, ahol bemutatunk régi és új új-zélandi magyarokat. Mindenkinek hálásak vagyunk, mert mindnyájan fontosak létezésünkhöz!

Akár szerkesztünk, akár írunk, akár fordítunk, vagy képeket keresünk, az új-zélandi Magyar Szó előteremtése nemes feladat, az biztos. Jogosan büszkék lehetünk rá! A folytatása végül is Rajtatok múlik: az előfizetése-tekkel, az új előfizetők megszerzésével, a sokszor gavallér adományotokkal – amelyeket szintén köszönünk! - vagy az időközönként küldött cikkekkel, Ti biztosítjátok a jövőnket!

Szentirmay Klára

IT'S ABOUT YOU

[continued from p. 3]

and there is never an issue when someone doesn't mention just how much they enjoyed his latest article. His "Famous Hungarians" column could well go on forever, because - as we all know - everywhere you turn there are famous Hungarians. Similarly, the "Recent News from Hungary" column ranks among readers' favourites, so we will be unlikely ever to axe that.

I would also like to thank Dr Endre Maurer for his thought-provoking articles, which are of particular interest to many readers, and which always reach us with timely precision – we are grateful for these!

Another readers' favourite is "Let's Cook Hungarian", which, thanks to Klára Du Toit, unfailingly appears in every issue and has done so from the start.

Regular correspondent Krisztina Szegedy, who has visited New Zealand several times, not only takes the trouble to write from Hungary, but shares the living traditions of our heritage both in Hungarian and in English.

Likewise László Sáfár writes regularly from Hungary keeping us in the picture about Hungarian achievements in the field of sport.

And we can't leave out Imre Gyöngyös or Panni Palásti. We always have the opportunity to drink from the well of their poems shared so generously by these talented poets. We are similarly indebted to Éva Borka, whose beautiful paintings adorn the cover of every December issue.

Our thanks go to all of them!

Occasional writers also have an important role to play in the life of the Magyar Szó. Some of them write for us now and then, such as in the "Levél Magyarországról" (Letter from Hungary) column, or about one-off events and experiences. And there are contributors of one-off articles, such as those who share their family's story in "Emberek és történetek" (People and their Life Stories) in which we attempt to introduce long-time and recently arrived New Zealand Hungarians. We are grateful to every one of them, because we wouldn't exist without them.

Whether we edit, write, translate or look for pictures, the creation of New Zealand's Magyar Szó is a noble task for sure. We have every right to be proud of it! Its continuation depends on you. Be it your subscriptions, or persuading new subscribers to come on board, your frequent generous donations – for which we are indeed grateful! – or the occasional articles you send us, our future rests with you!

Klára Szentirmay

LEVELEK A SZERKESZTŐNEK

Cser Ferenc vagyok... Volt feleségem dr. Papp Éva 1999-2000 nyarán egy szezon végigdolgozott az ausztrál munkacsoport tagjaként egy antarktiszi állomáson. Magyarországon a Földrajzi Társulatnál szerette volna ezt regisztráltatni, de az ANU munkahelye számára is érdekes ez, különösen, hogy vélhetően az első magyar származású nő, aki ott egy teljes szezon tartózkodott és tevékenykedett. A kérdése az, hogy tudnak-e segíteni abban, hogy felderítik, ki volt az a magyar származású nő Új-Zélandból, aki ugyan néhány napot tartózkodott az Antarktiszon valami műszer felállításával, de kétségtelenül ő az első magyar származású nő aki ott járt?

Ha tudnak ebben segíteni, akkor azt kéri még, hogy a nevét, esetleg egyéb elérhető adatait (munkahely, munka jellege, a látogatás időpontja és a meglátogatott állomás helye) elérhetők-e és ezeket meg tudnák-e adni? Ha nem is tudják az adatokat megadni, esetleg támpontot, hogy kihez fordulhatunk ezzel a kérés-sel?

Az adatok a magyarországi földrajzos körök számára lenne fontos - és termé-

szetesen dr. Papp Éva számára, hogy az ő ottani munkája, tartózkodása is nyilván-
vántartásba kerülhessen a „látszólagos” versengést is figyelembe véve.

Cser Ferenc, DSC, nyugdíjas kutatómérnök

We are thrilled to announce the DVD release of 8-time-award-winning documentary

TORN FROM THE FLAG. The English-language, NTSC, private/personal-use DVD is suitable for the U.S., Canada and other NTSC countries. Even though Australia and New Zealand are non-NTSC countries, if you have an NTSC DVD player it will accommodate this version. As we continue our '56 AROUND THE WORLD campaign, for group/educational screenings the public-use DVD continues to be available for rental in the USA, Canada and now in Australia and New Zealand. (Kindly note that private/personal-use DVDs may not be used for group/public screenings.)

Kludia Kovacs, Director / Producer / Writer

Torn from the Flag / A lyukas zászló

www.tornfromtheflagfilm.com

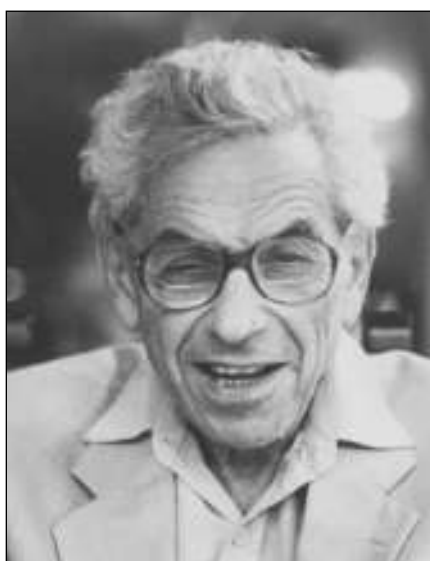

COLUMNIST
PAUL HELLYER

famous

Hungarians

PAUL ERDŐS

The name Paul Erdős will be instantly recognised by readers of the Magyar Szó as that of a Hungarian. Some readers will also know that he was somehow involved in mathematics, but I suspect only a few readers will know the fascinating story of one the greatest mathematicians of the 20th century.*

For that is who Paul Erdős was: a towering genius of a mathematician, who was central

to many, if not most, advances in mathematics and therefore of many other areas of scientific endeavours of the last century. He founded, for example, a particular field of mathematics that is the foundation of computer science. That he was a genius is clear, but he was also a very unusual man who spent most of his life wandering from country to country, university to university, in a restless and ceaseless search to solve mathematical problems. He had no job as such, no fixed abode, no property and no relationships outside of those connected with mathematics. Yet, lest he sound dry, self-obsessed and narrow, he was none of these. He may have been known as the man who loved only numbers, but he was generous to a fault, contributing his earnings to those in need or donating to worthy causes, or taking up the cause of a colleague who he felt had been wronged. Eccentric yes, but with a real concern for the needs of others. But let us take a look at the life of this most remarkable man.

He was born Pál Erdős into that time and place that has proven such a magical cradle of geniuses: a middle-class Jewish family in Budapest at the beginning of last century. Many of the great Hungarians of the twentieth century were born into this environment: Teller, Neumann, Capa, Koestler, to name just a few. Erdős fits squarely into the cohort of geniuses of the so-called 1900 generation. His parents were both mathematics teachers, which clearly helps explain how his interest in mathematics began! However, two catastrophic events occurred around the time of his birth: his two older sisters had died of scarlet fever shortly before his birth in March 1913 and,

shortly after the outbreak of WWI, his father was captured by the Russians and would not return home for another six years. This caused his mother, not unnaturally, to become very protective of her now only child, Pál. As there were clear signs at an early age of his genius, he spent much of his early school years being "home schooled", as we would say today. Probably his mother was over-protective of him; certainly having to bring up him up alone during the war years forged a bond between the two of them that only death could break.

At the age of 21 Erdős became the youngest Hungarian to be awarded a PhD in mathematics.

He travelled to England and so the legend of Erdős began: a curious mixture of mathematical genius, eccentricity, and a kind and generous friend to all. For example on this first visit he himself recounts how he was embarrassed at not knowing how to butter his own toast. The most trivial of day-to-day tasks were beyond him: he

never had a bank account, never learned to drive, to cook, to wash his clothes; he left these tasks to his friends and colleagues. He was always totally involved in solving mathematical problems.

Four years after first travelling to England, he set off for America. Hungary in 1938 was no place for someone of Jewish origin, especially one as prominent as Erdős. His lifelong wanderings began in earnest. He never had a place he would call his own and simply travelled the world doing mathematics, staying with friends and colleagues. All he wanted to do was solve mathematical problems and this he did with a passion, dedication and genius unknown before or since. He was always "on", working long days, thinking, talking,

teaching, solving mathematical problems. Which he did like no-one else.

He lost a lot of his family, including his father, in the gas chambers of Auschwitz. But his beloved mother survived the horrors and returned to Hungary. Erdős would visit Hungary as often as he could on his peripatetic travels and continued to nurture and help those involved in mathematics. In 1964, at the age of 84, his mother joined him on his travels, and continued to fret after him. She died six years later and Erdős never really recovered. Those early formative years when the two of them were together, alone in Budapest, had cemented an unshakeable bond. To cope with depression after her death, he began taking amphetamines and continued to do so for the rest of his life.

It is hard for those of us not involved in mathematics to understand the true genius of Erdős. The best example of this contribution is the oft-quoted statistics about the number of mathematical papers he contributed to. In the academic world a prime measure of one's influence and contribution is measured by the publication of such papers. Publish or perish, is the oft quoted injunction of the academic world. By most accounts a successful and high-regarded mathematician would publish around 50 to 75 papers in their lifetime. As one might imagine, as mathematicians age, so their output declines. But we can not judge Erdős by such "normal" standards. In his lifetime stretching over nine decades he published and co-authored over 1500 papers! This volume is extraordinary and unparalleled in modern times. It is simply awe-inspiring. No wonder he didn't have time for the mundane tasks of everyday life!

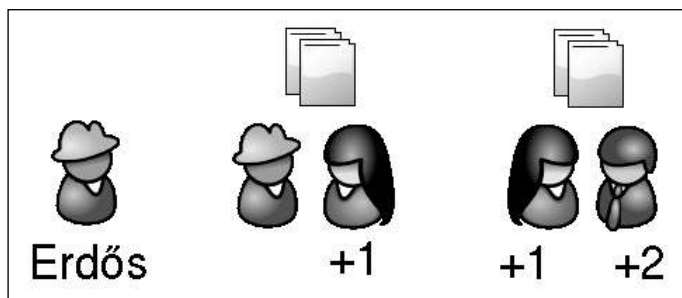
Such is the extent of his publications that there developed the concept known as "Erdős Number". This is used by mathematicians and other scientists too, to measure their "collaborative closeness"

to having worked on a paper with Erdős. For example, if you co-authored a paper with Erdős you had an Erdős Number of 1, if you co-authored a paper with someone who had an Erdős Number of 1, then your Erdős Number was 2. And so on. Naturally his own Erdős number was 0! Mathematicians in particular treasure their Erdős Number as a badge of honour. Those with a number of 3 or less are considered notable in their own right. Needless to say, a goodly number of these are Hungarians. But not only mathematicians are measured by their Erdős Number. If you look at Nobel Prize winners in Physics, Chemistry or even Economics you see

many with an Erdős Number of 2, 3 or 4. Albert Einstein has an Erdős Number of 2 and even Bill Gates of Microsoft fame has an Erdős Number of 4.

Like many Hungarians, Erdős enjoyed language and word plays. His English was "quirky" and part of his legend is the special vocabulary he developed. For example he referred to children as "epsilons" [in mathematics it means a "small xpositive quantity"], men were "slaves", women "bosses", God was "SF" or "Supreme Fascist", America was "samland" (after Uncle Sam) and the Soviet Union was "joedom" (after Joseph Stalin). He would ring up a colleague at any

hour of the day or night, and say, "Here I am: My brain is open.", meaning he was available to work on solving mathematical problems. Erdős said that the SF had a Book containing elegant proofs of all the important theorems and when a mathematician worked very hard, the SF could be distracted long enough to allow her or him to take a brief peek. Particularly elegant proofs were described as fit to be placed in the Book.

One of his perennial concerns was becoming senile and he fretted constantly about old-age and the inevitable decline in one's faculties. He combined his love of language when he parodied Pétőfi's famous poem, *One Thought/Egy gondolat bánt engemet...* when he wrote, "One thought disturbs me, that I may de cease/In slowing progressing Alzheimer's disease.". A particularly amusing example of his peculiar use of language was when his mother, who began to learn English at the age of 84, asked him, "Palkó, what is the English word for 'szilva' [plum]?". "Plimm, mother, plimm!", was his reply.

Stories of his generosity, like those of his genius, are legendary. In effect he gave away all the money he ever earned. Whether it was helping out a young mathematician, establishing a mathematics prize, contributing to a worthy cause, Erdős was always giving away money which he regarded as a "nuisance". But it was not done wastefully or profligately or without thought as to its consequences. In 1984 he was awarded the prestigious Wolf Prize. From the \$50,000 prize money he donated \$30,000 to the Mathematics Department of an Israeli university for the establishment of a memorial fund in the name of his mother. Most of the rest of the prize money he gave to relatives for various reasons. Once when a student sought to repay \$1000 that Erdős had given to him so that he could go to Harvard, Erdős refused to accept the repayment. "But what should I do with the money?" the student asked. "What I did with it!" came the reply.

He died in 1996 at the age of 83 while in Warsaw, working till the last moment of his life. His own epitaph was "Végre nem butulok tovább"/Finally I am becoming stupider no more", again illustrating his fear of old-age and the inevitable decline it brings. He need not have worried of course; his legacy is profound and will last for centuries.

This restless genius who travelled constantly, seeking ever more problems to solve, giving his wealth to those in need, is now finally at rest in Budapest, in the land he was born in, buried next to his beloved mother - for all eternity. ■

* *The idea for this article came from Esther and Patrick Conway who had given Esther's father, Tom Paulay, a book about Erdős. Regular readers of the Magyar Szó will know that Tom passed away recently. He undoubtedly would have known all about Erdős. This is my tribute to Tom, another great Hungarian.*

into the positive efforts of many to salvage what she believes is honourable in Hungary.

As a holistic practitioner Marica is a great believer in our getting in touch with our roots and the pure and natural sources of energy that revitalise our spirit. She is hopeful that the many signs of discontent in Hungary are part of the process of change that will eventually lead to a strong and positive future.

Knolmár Marica 19 évesen ismerkedett meg a jógával, a jógán keresztül pedig a meditációval és a természetgyógyászattal, a pszichológiával, analitikus terápiákkal és a művészetterápiával. 23 év közösségi munka áll mögötte. Munkáját és egyéni életét, életszemléletét az ősi, több ezer éves tanítások: Szufi, Jóga, Zen, Tao, Tantra, Sámán, Táltos és Gurdjeff 4.Út iskolája, Enneagramm, Maori, valamint a keleti mozgásművészet formálják. Honlapja: www.turiyam.com.

Levél Magyarországról

Maria Knolmár or Marica, as her friends know her, lived in New Zealand for four years, first in Christchurch, then in Wellington, before returning to live in Hungary in August of this year. She sent us this letter from Hungary just a month after her return, with wise observations about "life and the universe" and with fresh impressions of Győr and Szombathely, where she grew up, and the mood in general in Hungary.

Marica shares with us the awakening she experienced in coming to New Zealand that she had to travel to the other side of the world to appreciate just what it means to have been born Hungarian, and the realisation that Hungarians seem to have an indefatigable spirit to survive, wherever they end up in the world.

Over the St Stephen's festivity period Marica visited the craft markets in Győr and Szombathely and was shocked by how high prices have risen. She wondered whether jet-lag may be influencing her negative impressions as she felt the main squares of the two cities reminiscent of bygone communist times with, for example, old iron seats having been replaced by basic wooded ones, and giant billboards advertising commodities all over the place.

On the other hand her experience when she visited a 3-day event organised by the Alliance of Hungarians in Böszörmény left her feeling encouraged. The apolitical event focussed on celebrating Hungarian folk traditions, and its superb organisation gave Marica a glimpse

Szeretettel üdvözöllek Kedves Olvasó! Knolmár Mária/Marica vagyok.

Új-Zélandon négy évet éltem, legutóbb Wellingtonban, ahol holisztikus terapeutaként dolgoztam. Írásomnak apropót az ad, hogy közel egy hónapja érkeztem meg Magyarországra. Friss élményeim, tapasztalataimat foglaltam össze azért, hogy hozzátegyek a mindennapi rohanó élethez egy csipetnyi itthoni fűszert még a nyár végéből, megszűntetve az új-zélandi hűvös, szeles télvéget.

Amikor a hazautazás lehetősége megérintett, kicsit megremegett a lábam. Nem csupán arról volt szó ugyanis, hogy hazalátogatok, hanem arról, hogy visszatérek. A sokféle hír kicsi országunkról, hol felkavart, hol fellelkesített, de sajnos a legtöbbször elszomorított. Így aztán már nem is a híreket követtem.

Az új-zélandi évek alatt sem szakítottam meg a kapcsolatot Magyarországgal, hiszen rendszeresen publikáltam és tanácsadói levelekre válaszoltam. Szerencsés vagyok, mert egy szélesebb skálán is betekinhettem a külföldön élő magyarok életébe munkámon keresztül, mivel egy könyv szerkesztésén is dolgozom, amit az otthonról távol élők történetei színesítenek.

Magyarország. Míg távol éltem sosem szűnt meg bennem a vonzás, mindig lüktetett bennem a vágy, hogy visszatérjek, és újra megélejem, a távollétem időszakában megérlelődött tapasztalatokkal együtt pedig mélyebben is megérinthessem azt az örökséget, amit otthonról kaptam és elhoztam ma-

gammal Új-Zélandra. A Világ végére kellett elutaznom, hogy megértem mit jelent az, hogy magyarnak születtem. Az ellentétek és az idegenség érzésében óhatatlanul megfogalmazódik a kérdés a szívben: Hova is tartozol valójában? Megtapasztaltam azt, hogy élhet az ember úgy távol - főként ha magyar, hogy a lehető legközelebb van szülőföldjéhez. Bevallom, nem tudtam, nem is sejtettem, hogy mindez lehetséges. Nem hasonlítottam, egyszerűen magyarként próbáltam élni, érezni és gondolkodni, mozdulni, tevékenynek lenni és ekkor értettem meg azt, hogy mi magyarok mennyivel másként vagyunk részei e teremtett világnak. Szellemisségünk és szívünk határtalan teret képes átfogni és éppen ezért munkánk mindig gyümölcse az eredményesség és a hasznosság, a másoknak való jó-akarás és jó-szándék. Még ha nem is tudjuk ezt akkor is csináljuk, mert belénk született, belénk érlelte a nap, a szél, táplálta az eső és a múltat őrző hagyományaink. Legfőbb problémának azt látom, hogy ez könnyen elfelejtődik, bár - és ez jó hír - még ennek ellenére is működik. A konfliktusokon, elégedetlenségen keresztül is ez az erő süt át és ezt mások is érzik. Bárhova is megyünk a Világban kiderül, hogy bennünket egy másik, egy szeretőbb szívű fából, az „Égigérő fának” varázslatos erejéből/igazából hasítottak, faragtak meg. Tudom, mert elmondátok és láttam is azt, főként megéltam, hogy mennyi erő van a magyarban, aki még a jéghátán is, akár a szeles Wellingtonban is, de megcsinálja és megműveli és beveti még a terméketlen földet is úgy, hogy abból teremjék. Itthon is így van most. Sehoh a Világban nem könnyű az élet, így Magyarországon sem.

Amikor ezeket a gondolatokat vázoltam egy ismerősömnek, a következőképpen válaszolt: „Tudod Marica a Világ nem erre felé megy!” Hát, igen, a Világ nem erre felé halad, de nézzük csak merre:

Augusztus 20-a lehetőség volt nekem, hogy bepillantsak a változásokba, hiszen több helyszínre is elmehettem, főként vásárokbá. Egyik vásári helyszín Szombathely volt: rengeteg étel és ital és főként sörös, boros, hurrkás és kemencés sátrak. Egy lángos 600Ft, kürtöskalács és lepény hasonló vásári áron, vagy drágábban. Maroknyi sültburgonya 500Ft... Kézművesek, iparművesek voltak a legkevesebben. Ha pisilni kellett 200Ft-ért máris lehetett, és ha nem vállaltuk lehetett volna ingyen is, de inkább nem. Aztán Győrben is hasonló kép fogadott: Megrendítő ahogy Győrben a város központi helyén, a történelmi Széchenyi teret tönkretették. A régi öntöttvas padokat kicserélték modern fa dobozokra és a tér közepére szökőkutat tettek, amiben a város „bátrai” fürdenek, pancsolnak.

Mindez nem is elég a nagy átalakítóknak, mivel a tér egyik oldalát megtámasztották a helyi étterem szabadban emelt sátraival. Szomorú látvány! A győri városháza előtti teret is megrikkították, de ehhez a már az eget érintő fenyőfákat bizony ki kellett vágni - a helyi újság szerint a városháza előnyére, hiszen az épület most jobban látszik.

Szombathelyi és győri sétáim alkalmával gyermekkorom szocialista atmoszférája csapott arcul. Úgy éreztem visszacsöppentem a múltba. Zavartan nézegettem körbe, azt gondoltam talán a „jetlag” nem, nem a „jetlag”! A hivatali arcok, a vasúti utazás, az emberek öltözködése, az óriás plakátok látványa, a közterek állapota (bár óriási átalakítások vannak, de ezzel együtt) mind, mind a múlt jelenünkre telepedett nehezekeként tapintható. Akár egy virágos, mintás ruha kifehérítés után jut eszembe többször is. Eltűntek az értékek, felhígult a városkép. Aztán egy kis cukki, süti, fagyí és már nem is tudni, hogy miből fogunk vásárolni?! Sokszor azt tapasztalom, hogy drágább az élet, mint ahogy azt négy évig Új-Zélandon megszoktam.

Amit szeretnék még megemlíteni az a Magyarok Szövetségének bösztrópusztai rendezvénye volt. Egy nagyon alaposan, átgondoltan megszervezett rendezvényről van szó, amit okos, értelmes és mindenkit megszólító előadások, bemutatók tettek tartalmassá. Nem kevesebbről, mint egy politikamentes, hagyományainkat őrző és átmentő, továbbadó közösség munkája ez, akik országosan vannak jelen a gazdaság,

oktatás és egészségügy valamint a mindennapi életünket érintő területeken. Érdemes meglátogatni őket honlapjukon is, hiszen az amit sok munkával megalapoztak és képviselnek, bizony nem a könnyű utak egyike, de annál is inkább hasznosabb.

Az átalakulás nem könnyű folyamat, változni, változtatni nehéz, nagyon nehéz főként, egy kincseket rejtő ország életében. Így van ez, mert amíg valaki a valódi irányokat nem látja, csupán a már megtanultakra, vagy a másoktól látottakra, hallottakra, a modern kultúra kínálatára támaszkodik. Ez azonban nem elég a fejlődéshez, a valódi változáshoz, ami a gyökerek megerősítése nélkül lehetetlen. Úgy gondolom, hogy mindaz, amit megvalósítani szeretnénk és országunkban látni kívánjuk, ezen gyökereken, ősi, szellemi tanításainkon keresztül érkezik meg hozzánk és belső változást jelent számunkra. Ezért azt követni, amit ősünk követtek megújulás nekünk és az országnak is. Ősünk örökérvényű tanításai számunkra olyan táplálék, ami nélkül a stressz, feszültségek, betegségek, kilátástalanság és az elégedetlenség, a hibások és felelősök keresése, a mások okolása, minősítése és a bántás marad csupán nekünk.

Sokat hallgattam, hallgatom a magyar népdalokat, dúdoltam és dúdolgatom is őket. Felfigyeltem arra, hogy többen is azt mondják, hogy szomorúak és depressziósak. Bizony, ha egyik oldalról figyeljük, akár így is lehet, de mégis, ha engedünk a dalok, a ritmus hívásának felfedezzük, hogy népi dalaink figyelmet kérnek tőlünk és megértésre, rejtett üzenetek

megfejtésére, érzelmeink felébresztésére ösztönöznek, buzdítanak bennünket. Arra kérnek, hogy emlékezzünk közös célunkra, feladatainkra és ne engedjük szomorkodni ősünket, gyógyítsuk meg a múltat, hiszen ezt most tudjuk megtenni. Miért van erre szükség? Azért mert eltompultunk, szemünk a tévét és a monitort nézi, kezünk az autó kormánykerékét fogja, lábunk alatt pedig a mozgólépcső jár. Légfrissítőt használunk és légkondit a levegő frissége helyett és a termőfölddel már a legkevesebb a kapcsolatunk. Mélyen tudjuk, hogy nem is erre vágyunk és örizzük a magyar föld illatát a szívünkben és érezzük a paradicsom földes ízét még a szánkban gyermekkorunkból és megmozdul a lábunk, ha zenét hallunk és talán senki sem tud úgy mulatni, úgy táncolni, úgy csókolni a kedvesét, mint te, aki magyar vagy. Mindezt elfelejtetted, elodázhatsz, de az erő, ami bennünket, magyarokat összefűz és vigyáz, mint a láva a mélyről felbugyog és utat keres magának akár érthetetlen körülmények között is, mert cselekedni, jobbítani, változtatni, építeni, újítani, szeretni akar. Ezért is lendült meg most az ország. Sok a baj ugyan, az elégedetlenség és értetlen hang, sok a morgás, a veszekedés, a morajlás, zúgolódás, de hiszem, hogy ezek a hangok az átalakulás jelei. Nem vagyok jó, de szívesen jósolok nekünk szép és még szebb jövőt: azt, amit a szívünk mélye rejt. Mert mit szeretne a magyar a szíve mélyén? Szeretne, békében, megértésben élni egymással tartalmas, alkotó, teremtő életet. Legyen ez így itthon és a világban is! ■

Szeretettel öllelek benneteket itthonról:

Knolmár Marica

Mennyből az angyal

Mennyből az angyal le-jött hoz-zá-tok, pász-to-rok, pász-to-rok,

hogy Betle-hem-be si-et-ve menvén lás-sá-tok, lás-sá-tok.

- Istennek Fia, aki született jászolban, jászolban, ő leszen néktek Üdvözítőté válóban, valóban.
- Mellette vagyon az édesanyja, Mária, Mária; barmok közt fekszik, jászolban nyugszik szent Fia, szent Fia.
- El is menének köszöntésére azonnal, azonnal, szép ajándékot vivén szívökben magukkal, magukkal.
- A kis Jézuskát egyenlőképpen imádják, imádják, a nagy Uristent ilyen nagy jóért mind áldják, mind áldják.

Gyöngyös Imre:

Jézuska csendje

A fánk alatt a szent család, s mint régen, Jézus baba a jászolban pihent; nyugodt álomban, néma szenderében ősrégi jelképként mesélt a csend

a süketnémák hangtalan szaváról, a nyelvében metszett rabszolgasors megtört-szemű, -beszédű bánatáról, minden lényről, amelynek hangja torz.

Alvó Jézuska üzen csendesen minden szellemben gyengét átölelve, mely beszédhiányában védtelen,

hogy szeretete végtelen kegyelme jó csendjével a gőgös értelem sértett alattvalóit képviselje.

THE TUI GLEN INTEGRATED NEUROLOGICAL REHABILITATION FOUNDATION (CONDUCTIVE EDUCATION FOR ADULTS)

The Auckland Conductive Education Foundation (ACEF) is a non-profit making, registered charitable trust, established in 1992. It provides rehabilitation services for adults with motor disorders.

It is governed by a voluntary Board of Trustees and supported by a Patron and Vice-Patrons.

The ACEF is funded by the Health Funding Authority, grants and donations.

The Auckland Conductive Education Foundation provides programmes for people with strokes, Parkinson's disease, head injury and multiple sclerosis (MS).

These programmes are intensive and ongoing with participants usually attending once a week for the duration of 5 hours. Each course lasts 10 weeks with a break of 2 weeks in between. Courses are simultaneous with school terms.

Sessions are provided by rehabilitation specialist conductors for groups of people. Numbers in each group vary between 5 - 12 at a time.

Conductive Education in the State System in Christchurch

Conductive Education is a programme, originally developed in Hungary for people with motor disorder and is based on the assumption that a person who has a motor disorder has a problem of learning that requires education as opposed to a medical condition that requires treatment. Conductive Education teaches people with motor disorder to coordinate their movements and achieve greater independence in their everyday lives.

Conductive Education (NZFCE) is a national body that was set up to unite the groups providing Conductive Education and to advocate for those receiving their services. NZFCE considers itself fortunate to have All Black Assistant Coach, Wayne Smith as its patron. The long term vision for NZFCE is to see Conductive Education available across all age groups in each of the main centres throughout New Zealand for people with motor disorders.

Christchurch is the closest of all New Zealand centres to achieving this aim. Conductive Education is now available in Christchurch as part of the education system at pre-school, primary school and secondary school levels in purpose built facilities based in state schools...

Children with motor disorders can be enrolled in the Early Intervention unit, catering for children up to age six and which is sited on the grounds of Addington Primary School. This facility has its own independent management team, is governed by trustees (mainly parents) and is staffed by a Conductor, an Early Intervention Teacher and a number of support staff. The roll of this modern, well resourced facility varies between 12 and 15.

About 50% of the children who pass through this facility are prepared for enrolment at their local primary school and unit staff assist in this transition. The other 50%, mainly the more profoundly disabled, progress at age five or six to

the Addington Primary School unit.

The majority of the children in the Addington primary school facility are ORRS funded. This is the Ongoing Reviewable Resourcing Scheme which provides the extra funding that schools require to be able to meet the needs of children with disabilities. The roll in the Addington unit varies at any given time between 18 and 22.

The Addington unit is governed by the Board of Trustees of the mainstream school supported by a Management Committee made up of parents and staff. The school employs two conductors, three teachers, a Speech Language Therapist who specialises in developing communication skills and up to twenty para-professionals (teacher aides) many of whom work part time. Several of the children for whom mainstreaming is appropriate spent most of their day in mainstream classes, only returning to the unit each day for their physical programme. One of the three teachers has the sole responsibility to support the children who are mainstreamed and to adapt their individual programmes accordingly. The other two teachers each have responsibility for one of the two groups of children that spend most of their day in the unit. These groups are organised according to age and physical needs.

Having the Early Intervention unit and the primary school unit on the same site, although each is self-managing, allows for co-operation between the two for resource sharing and staff peer support. Also by the time the pre-school children are ready to move on to the primary school unit they feel relaxed and familiar in the school environment.

On reaching secondary school age the children are then able to progress through to the secondary school Conductive Education unit that is a new purpose built facility established at Cashmere High School. Cashmere is the secondary school that most Addington School pupils progress to. This means that Conductive Education children are able to renew friendships they established with able bodied children while at Addington.

The secondary school unit operates with a roll that averages around twenty and has a similar ratio of staff and management structure to the Addington school unit. Two conductors lead the programme, along with a senior teacher and a speech language therapist and many para-professionals. A lot of work is done to develop communication skills using modern technology.

These facilities provide a seamless Conductive Education programme through all age groups through to age twenty one. Each of the school units receive regular visits from Advisors for the Deaf and the Visually Impaired who provide extra support for those children for whom it is relevant. The aim now for Christchurch is the creation of a Conductive Education unit for adults.

Conductive Education throughout New Zealand

Conductive Education teaches people with motor disorders to co-ordinate their movements

and achieve greater independence in their everyday lives. There are a lot of advantages in having facilities of this sort based in schools. While originally developed in Hungary, Conductive Education in schools is adapted to New Zealand conditions and allows for the delivery of the New Zealand curriculum in a "Conductive Education environment." Learning is not structured around specific subjects at specific times, rather it is holistic with individuals taught, for example to speak, communicate, read, draw, write, and sing etc throughout the day.

Having such facilities based in mainstream schools enables these children to access a programme specifically developed to meet their particular needs while still accessing the educational curriculum and being able to interact sociably with able bodied children. This is also of great benefit to the able bodied children in the school who develop empathy and understanding of the issues that face people with profound disabilities, develop life long friendships with them and learn to accept all people irrespective of their differences.

Similar pre-school and primary school units provide Conductive Education in Hamilton, sited at Woodstock School and Wellington at Naenae School. It is an objective of NZFCE to support these centres to get secondary school units established there as well as units catering for all age groups in other major centres.

Conductive Education is provided in Invercargill at a centre run by a Trust that employs two conductors and caters for pre-school children, many of whom travel long kilometres daily from the wider Southland area to be able to access the programme. Children of primary school age are also catered for outside school hours.

Focus 2000 in Auckland also provides extensive Conductive Education courses, employs seven conductors and runs courses that attract children not only from the Auckland area but from many parts of the upper North Island and even from as far away as Australia.

Auckland is fortunate to also have the only centre in New Zealand that caters for adults at a facility sited in Henderson. Excellent results are being also achieved here with people who have acquired motor disorders later in life through, for example, strokes, head injuries and Parkinson's disease.

Representatives from all of these groups form the New Zealand Foundation for Conductive Education which is a registered Charitable Trust and has one part time salaried employee who is charged with the responsibility of promoting and profiling Conductive Education throughout the country. NZFCE is only able to function through generous financial support from The Todd Foundation, The J.R. McKenzie Trust, The Lotteries Commission, The NZ Community Trust and donations from a major Christchurch business. ■

*Dave Ching
Chairman & Administrator NZFCE*

KONDUKTÍV PEDAGÓGIA FELNŐTTEK SZÁMÁRA AUCKLANDBAN

2009. novemberében Szentirmay Klára kérdezett Shoshina Innától, a Tui Glen Integrated Neurological Rehabilitation Foundation (Conductive Education for Adults) centrum vezetőjétől.

In the interview below head conductor at the Tui Glen Integrated Neurological Rehabilitation Foundation (Conductive Education for Adults), Inna Shoshina, tells about the marvellous work being carried out at the Centre, primarily with stroke victims, but also with Parkinson and MS sufferers, as well as the occasional adult suffering a brain injury.

Inna was "recruited" by a very persuasive foundation chairperson, Frank Schwanner, by phone from Hungary, where she was working at the Pető Institute, having trained initially as a nurse in Russia, then subsequently as a conductor in Budapest. Inna came to Auckland on a one-year contract in 2001 to join conductor Suzy Rab, working with adults. Suzy left the following year and Inna stayed on.

Inna explains about how every stroke victim has the potential to develop, to improve. The conductive education task series that groups of stroke victims work on at the same time enable stroke victims to become progressively more independent in the home. People are expected to leave the wheelchair they arrive in at the door and learn to expect more from themselves than they did before they arrived.

The Centre struggles with funding, receiving most from the Ministry of Health for stroke victims under 65 years of age. In the absence of any substantive research carried out to examine the effects of conductive education on adults, the funding options remain limited. An attempt 3 years ago to implement a 2-year research project suffered defeat from a lack of participants, because of something as elementary as transport costs – a visit twice a week from for example the North Shore to Henderson was out of the question for most.

Conductive Education also does great things for Parkinson and MS sufferers, slowing down or stopping worsening in condition altogether.

SzK Amikor néhány héttel ezelőtt Schwanner Ferivel elég sok idő után felvettem ismét a kapcsolatot, akkor másról jóformán nem is tudott beszélni, mint „Inna, Inna, Inna...”, hogy mindent Innának köszönhetünk itt Aucklandban a

Inna Shoshina és Frank Schwanner

Tui Glen Institute-nél. Örülök, hogy végre találkozunk! Meséljen kicsit magáról, hogy hogyan került ide Új-Zélandba.

ShI Először Oroszországban kezdtem a tanulást és ápolónő lettem, tehát az első diplomám ápolónő volt. Dolgoztam egy kórházban tovább pár évig, mint egy anaesthesiology nővér egy műtőszobában. Utána úgy döntöttem, hogy tovább szeretnék tanulni, úgyhogy beiratkoztam a moszkvai szociológia egyetemre. Egy év múlva volt úgy, hogy Magyarországra lehetett menni tanulni és ez egy nagyon special program: vagy cerebral palsy gyerekekkel vagy felnőttekkel. És akkor el is mentem. Nyolc hónapig csak nyelvet tanultunk, utána bekerültünk a Pető Intézetbe. Ott végeztem '98-ban és nekem úgy volt a szerződésem a Moszkva Egyetemen, hogy vissza kell mennem, ott befejezni a tanulást, és talán tovább fejleszteni Conductive Education-t Oroszországban. De akkor éppen '98-ban nálunk nagyon nagy válság volt, és akkor úgy döntöttem inkább Magyarországon maradok. Akkor nagyon jó kapcsolataim voltak az intézetben. Kítűnőre végeztem, és akkor bementem a Pető Intézetbe, hogy van-e lehetőség ott dolgozni. Mondtam, hogy csak a felnőttekkel szeretnék dolgozni, és oda is kerültem, mert a csoportvezető, akit úgy hívtak, hogy Klári, ismert engem, és mondta, hogy nagyon szívesen felvesznek. Ott dolgoztam nagyon boldogan két évig, nem is terveztem sehova se menni, ott volt a férjem, aki orosz, velem Magyarországon. Közbe vetünk egy kis lakást... ment az élet.

És akkor egyik éjszaka közepén kapok egy telefonhívást Új-Zélandról, és magyarul kérdezi valaki tőlem, hogy nem tudnék-e átjönni Új-Zélandra! A mai napig emlékszem, hogy egy nagy térképen megnéz-

tem... s kérdeztem - Hova? Minek? Biztos rossz számot tetszett hívni és különben is az éjszaka közepe van, és nem is szeretnék sehova se menni... Ez a Frank volt. Mondta – Tessék ezen elgondolkodni, és reggel majd visszahívom. Vissza is hívott és mondta mennyire nagy szükségük van egy konduktorra. Itt dolgozott már akkor Suzy Rab és egy másik konduktor, és a másik konduktor vissza akart menni Magyarországra, és azt találták ki, hogy nekik kéne egy konduktor, aki felnőtt tapasztalattal jönne ide ki. Úgyhogy engem az intézeten keresztül találtak meg. Nem annyira sokan vagyunk a felnőtt ambulancián ott – talán nyolcan. És akkor kitalálták, hogy én vagyok a legfiatalabb, frissen végző, mégis orosz, Magyarországról Új-Zélandra költözni az már nem lenne nagy probléma.

Akkor egyáltalán nem beszéltem angolul, és mondtam, hogy én nem tervezek menni sehova, nagyon boldog vagyok Magyarországon! ...Tényleg, én imádom Budapestet. A mai napig mindig odamegyek, nekem olyan, mintha oda hazamennék. És egy pár hónapig mondtam, hogy – Nem-nem, köszönöm, de nem szeretnék! És a férjem volt az, aki mondta – Te Inna, ez olyan nagy lehetőség elmenni Új-Zélandra, megtanulni angolul! Ő nagyon nyomott, és akkor mondtam – Jól van, úgysem fogok kapni vízumot. Ki fog adni nekem? – orosz vagyok! De rábeszéltek, hogy tessék csak megpályáznia. ...Kettő évre is megkaptam, de akkor is mondtam, hogy én csak egy évre szeretnék szerződést aláírni – visszamegyek Magyarországra! És látja, már nyolc éve itt vagyok!

Átjöttem ide, dolgozni kezdtem, és már a következő évben úgy döntött Suzy Rab,

hogyan elmegy. Dolgoztam akkor egy másik konduktorral, és akkor négy évvel ezelőtt jött át ide Nóra dolgozni.

SzK Szabad megkérdezni, ugyanis határozottan mondta, hogy csak felnőttekkel akart dolgozni – miért?

Shl Azt hiszem azért mert ápolónó vagyok, és nekem elég fájdalmas gyerekekkel dolgozni. Minden ember más, és szerintem hozzám jobban illik felnőttekkel dolgozni. Nem tudom úgy nyomni a gyerekeket, mint ahogyan a felnőtteket. Sajnálom a gyerekeket.

SzK Megkérném az olvasók kedvéért, hogy röviden felvázolja a módszert. Mondta, hogy nem tudja úgy nyomni a gyerekeket, mint a felnőtteket, tehát van egyféle kegyetlenség a módszerben...

Shl Dolgozni kell, tehát ahhoz, hogy valaki fejlődjön, ahhoz tényleg nagyon sokat kell dolgoznia. Kell tanítani, elmagyarázni. Kell akaratum, hogy akarjanak fejlődni, önállóbbak lenni. Jönnek ide a tolokocsiban és mondják nekem, hogy nem tudnak járni, hogy az orvos mondta neki, hogy nem fog tudni többet járni. És akkor nyomom, hogy – Dehogynem! Tessék csak felállni abból a tolokocsiból! El kell felejteni, amit az orvos mondott, tessék csak felállni! És akkor felállnak... Ez nem csak nyomás, hanem kell nekik reményt adni. Látom, hogy tudna járni!

SzK Mondja el, hogy milyen emberek jönnek ide és miből áll a program.

Shl Van egy feladatsor, és az összes feladatsort tudják mindennapi életben használni – ez a Pető módszer. Nem csak exercise. Tehát nem csak gyakorlatokat adunk nekik, hanem megtanítjuk őket, hogyan tudnak önállóan meglenni a min-

dennapi életben. Bármilyen feladatsor – például van olyan, hogy „lying position”, amikor ki kell feküdni a bridge-re, fel kell állni a bridge-ről, ez olyan mintha ágyból kelnek ki. Akkor van feladatsor a bordásfal előtt – ott tanul meg guggolni, térdelni, meg abból felállni – ha otthon esetleg elesik valaki, akkor reméljük fog emlékezni, hogy hogyan tud segítség nélkül felállni, mert előfordul, hogy nincs senki otthon. Ha már megtörtént, akkor muszáj emlékezni, hogy a jobb vagy bal lábamat kéne előre tennem, hogy tudom felhúzni magamat. A kéz feladatsor – van a megbénult oldal, de megtanítjuk hogy a megbénult oldat is hogy tudják használni. Jönnek a bottal, de megtanítjuk, ha bot nélkül is tudna járni, akkor a keze szabad lenne, akkor tudna egy kávé, vagy valamit hozni magának. A Pető módszer nem a gyakorlatokról szól, hanem az emberekről – próbáljuk őket tanítani, hogy legyenek egy kicsit önállóbban otthon.

SzK Milyen emberek jönnek ide általában?

Shl Agyvérzésbetegek főleg, vannak nagyon fiatalok is – nekünk a legfiatalabb, aki most jár hozzánk 17 éves! Mindenki azt gondolja, hogy agyvérzés az csak 60, 70, 80 év fölött történik. Nem, sok van 40-50 körül. Tehát agyvérzések, és akkor van egy csoport, amiben Parkinsonosok vannak. Az agyvérzés csoportban mindenki tud fejlődni, de parkinsonosokkal más a cél – le akarjuk állítani a rosszabbodást. Azt akarjuk, hogy minél többen legyenek önállóak. Ugyanúgy az MS, sclerosis multiplex, vannak egy páran, őket is arra tanítjuk, hogy akkor lelassuljon a rosszabbodás.

SzK És agysérültek?

Shl Igen, vannak egy páran, de nagyon óvatosan kell dolgozni, mert nem mindenkinek alkalmas a Conductive Education. Nálunk olyanok vannak, akiket meg tudunk tanítani, tehát ha valakinek az agya nagyon sérült, és már nem ért semmit, akkor nincs értelme.

SzK Ezt hogyan tudják megállapítani?

Shl Az Assessment-nél, mielőtt bárki bejön ide. Vannak szabályok. Ha valaki hall rólunk, akkor először jönnek körülnézni. Jönnek körülbelül másfél órára, beülnek a csoportba megfigyelni. Utána mindig megkérdezem, hogy szeretne-e visszajönni, vagy nem. Mert egyébként nagyon nehéz elmagyarázni, hogy mit csinálunk. Ha mondja, hogy szeretne visszajönni, akkor el kell neki menni orvoshoz, hogy szerezzen medical certificate-et, hogy a vérnyomása oké, meg minden. Akkor megcsinálom vele az Assessment-et, hogy megfelel-e, vagy nem. Ha nem felel meg, akkor is felveszem pár hónapra, hogy megadjam az esélyt neki. És csak utána írok riportot, hogy nem felelt meg.

SzK Tehát senkiről sem mondanak le...

Shl Általában nem. Ha valaki nagyon súlyos állapotban van, vagy jön az orvostól, hogy 220 a vérnyomása, akkor mondanám, hogy nem. De általában mindenkinek megadjuk az esélyt, mindenkinek három hónap a trial period. Utána long-term, egyszer vagy kétszer egy héten járnak.

SzK Egy hatvan éves körüli ember, aki agyvérzést szenved és megbénul az egyik oldalán és mondjuk elveszíti a beszélőképességét, mennyi idő alatt számíthat rá hogy javulást vesz észre.

Shl Rögtön, már pár hét alatt lehet látni javulást, néha ez nem csak a fizikai javulás, hanem hogy az ember hogy érzi magát. A Pető módszer holisztically dolgozik, és lehet hogy ugyanúgy jár, de belülről már jobban érzi magát... szeret járni ide, szeret a többiekkel találkozni. Ami különleges itt nálunk, hogy mi csoportban dolgozunk, a csoport dinamikáját használjuk. Nekem volt egy olyan esetem, amikor bejött egy ember, nem is olyan idős, tolokocsiban... És mindig úgy van, hogy először bemutatkozunk egymásnak – mindenki bemutatkozott, hogy mi a neve, mióta jár, hogy volt egy agyvérzése, és akkor az ember, aki tolokocsiban ült elkezdett sírni és elmondta, hogy agyvérzése volt. És akkor a többiek mondták, hogy jól van, nekik is az volt, akkor mondjon valamit magáról! Szóval az emberek rájönnek, hogy az élet megy tovább. És tényleg sokat lehet elérni. Tehát a csoport dinamika, tényleg nagyon special, amit a Pető létrehozott, nagyon jól működik itt. Soha nem dolgozunk one on one.

SzK Tehát a lelkivilágra is nagyon hatnak.

Keczán Nóra konduktor munka közben

Tanultak pszichológiát is?

Shl Igen, tanultunk.

SzK *Itt a Tui Glen intézetben hány embernek segítenek évenként?*

Shl Jelenleg van kilencven kliens, aki jár. Minden évben tíz vagy tizenöt elmegy, mert van másik agyvérzése, vagy elköltöznek, vagy csak nem tudnak jönni, mert Auckland mégis nagyon nagy – mi nem tudunk biztosítani se taxit, se transzportot, vagy a család elfárad és nem akar már vele foglalkozni, vagy öregotthonba bekerülnek az emberek.

SzK *És hányszor járnak hetente?*

Shl Általában hetente egyszer. Ez csak azért mert csak ketten vagyunk. Fiatalok, akik 40-50 évesek, s van egy 28 éves, ők járnak kétszer, mert a fiataloknak próbálunk egy kicsit többet adni, mint az idősebbeknek.

SzK *És ha több konduktor lehetne itt?*

Shl Hát, ha több konduktor lenne, akkor [...] nem csak két csoportot tudnánk vinni naponta, hanem hármat.

SzK *És ez min múlik?*

Shl Hát a pénz, a pénz. Mi nagyon szerencsések voltunk a Minister of Health-thel mert ők nagyon segítenek, de sajnos senki más nem akar.

SzK *De ha az Egészségügyi Minisztérium támogatja, akkor miért nincs több?*

Shl Ez nagyon komplikált. Van egy szerződésünk ami alapján kéne hogy legyen 67 kliensünk, és mindenkinek 65 év alatt kellene lennie, mert ez a Ministry of Health – ők csak annak az embernek segítenek, aki 65 alatt van. Ha valaki 65 fölött van, a Ministry of Health már nem segít, mert ez a policy.

SzK *Akkor ki segít azoknak?*

Shl Segít Waitemata District Health Board, nekünk oda kell menni, de a mai napig nem sikerült onnan semmit szerezniük, mert nincs evidence, hogy ez a program működik és jó eredményeket tudunk elérni. Tehát kéne hogy csak 67 kliensünk legyen, és csak 65 alatt, de mivel nem tudok ilyen különbséget tenni, hiába van nekünk 89, csak 55 kliensünk van, aki 65 alatt van, és mindenki más 65 fölött van. Nagyon jó kapcsolatunk van a Ministry of Health-thel – mondják nekem: Ne is tessék többet kérni, már így is többet fizetünk, mint kellene. És mindig megkérdezik mosolyogva, hogy hány kliens van 65 alatt, én meg mosolyogva válaszolok, hogy csak 55. Tehát nem egészen teljesítjük a szerződést, de ők nagyon hisznek bennünk, és nagyon segítenek nekünk. A Minister of Health nem fog több pénzt adni, valahol máshonnan kell szerezniük pénzt. Jól lenne bizonyítani, hogy a Conductive Education mégis csak működik, de sajnos

még senkinek nem sikerült. Sehol a világon nem sikerült bizonyítani hogy ez jól működik; mindenki gyerekekkel végzett. Mi próbáltunk három évvel ezelőtt, hogy legyen egy kutatás, de nem jött össze.

SzK *Mert ez támogatókon múlik, illetve pénzen?*

Shl Volt pénz, azért nem jött össze, mert voltak kritériumok, hogy a kliensek kétszer egy héten járjanak, akkor hogy hat hónapra át folyamatosan járjanak, hogy ne legyen több mint négy évvel egy agyvérzés után, mert utána már nagyon nehéz valamit elérni. Nagyon nehéz valakivel dolgozni, aki már 3-4 éven keresztül toloko-csiban ült – az már nagyon késő. És akkor hogy ne legyenek öregotthonban, mert hiába tanulnak meg járni, ott nem szabad. Szóval nem sikerült elég embert találni. Megvolt a professzor, a doktor, az ápolónő, az Auckland University, megvolt a design, megvolt a teszt, a kérdőív, megvolt a teszt, hogy kövessük fizikailag mennyit fejlődött, és volt egy nagyon jó kérdőív a kliens lelki-állapotáról... De egy évre rá, csak 12 kliens volt. Az orvos aki elvállalta, az pedig

mondta, hogy neki csak két éve van erre a projektre. Tehát ő már nem vállalta, hogy tovább csinálja és akkor mindent leállítottunk. Próbáltuk nyomni, hogy bárkit fogadjunk be, de például az is kritérium volt, hogy kell tudni beszélni angolul, mert ez tanítás. Úgy lett volna, hogy nekünk kell itt negyven, és akkor van negyven randomised. És akkor még lett volna 10-12, ha valaki kiesik, akkor bejön. Sajnos nem volt elég ember. Az a baj, hogy Auckland nagyon nagy, és már mindenki a környéken tudnak rólunk, és ők már járnak. Azokat a klienseket nem lehet használni... Csak újakat.

SzK *Új-Zéland nem kicsi egy ilyen kutatáshoz?*

Shl Csak száz kellett volna...

SzK *S akkor min múlik ez, hogy nem lehet találni?*

Shl Volt pénzünk a kutatásra, de nem tudunk segíteni a transzporttal, és nagyon sok embernek ez volt a probléma. Ha kétszer egy héten kell valakinek járni, ez messze van, például North Shore City-től,

Hungarian president calls In

OFFICIAL VISIT: Hungarian president Laszlo Solyom dropped into Waitakere's Tui Glen Rehabilitation Centre last week as part of a four-day visit to the country.

Photo: STEPHEN FORBES

it's not often that Waitakere city plays host to a leader from a former Eastern bloc country. But last week Hungarian president Laszlo Solyom dropped in for a visit to the Integrated Neurological Rehabilitation Foundation's Tui Glen rehab centre.

The foundation was established in 1992 by Hungarian-born chairman Frank Schwanner. It helps people with conditions such as cerebral palsy, Parkinson's disease and multiple sclerosis using a conductive education system which originated in Hungary.

Mr Schwanner says it was great to meet the president. "It was quite an honour," he says. "We know that we do good work and good news travels."

Mr Solyom's New Zealand visit included an official welcome by the Governor General and a meeting with Acting

Prime Minister Bill English. He also met with members of Waitakere's Hungarian community and gave a lecture on environmental responsibility at Auckland University on September 25.

Mr Solyom has been the country's president since 2005. The former lawyer and judge was the founding member of Vedegylet, a Hungarian civil rights and environmental organisation which was established in 2000. Mr Solyom has been a strong advocate of democratic reforms in his homeland and served as the president of the Constitutional Court of Hungary from 1990 to 1998.

*STEPHEN FORBES
Western Leader, 01/10/2009*

vagy Manakau-tól. Ha tudtunk volna transzportot is adni, akkor jöttek volna. Mindenkinek ez volt a probléma. Nem is gondoltuk volna, hogy ilyen nagy probléma lesz ez. Volt pénzünk a doktort, az ápolónőt, az egyetemet és a tesztekét kifizetni, de a transzportot nem tudtuk.

SzK *Egyébként honnan jött a pénz?*

Shl Harmincezer a Todd Foundation-tól, harminc a Southern Trust-tól. Tehát visszadtuk nekik a pénzt... mert arra gondoltunk, hátha valamikor ... akkor vissza tudunk menni és újra kérni.

SzK *Mennyi plusz pénz kellett volna?*

Shl Nem tudjuk. Mert nem lehet egyiknek fizetni, a másikat nem... A Frank nagyon szeretne egy másik kutatást... Pedig a Conductive Education már több mint ötven éve működik Magyarországon és Birminghamben is intézetet, egyetemet működtetnek és még mindig nem tudjuk bebizonyítani...

SzK *Rajtuk keresztül sem?*

Shl Nem, sehol nincs.

SzK *Miért olyan nehéz ez?*

Shl Mert mindenki gyerekekkel próbál bebizonyítani, vagy kutatást végezni. De szerintem a gyerekekkel nagyon nehéz bebizonyítani, mert a gyerek úgyis fejlődik. És legyen az Conductive Education, vagy physio, vagy bármi más, a gyereknek mindig van valami segítség. Senki se fog mozgássérült gyereket csak hagyni. Vagy a Pető Intézetbe megy, vagy valahova más.

SzK *De a felnőttekről lemondanak?*

Shl Igen.

SzK *S amint hallom, sok ember már úgy kerül ide, hogy megpróbálták végigmentek egy rehabilitáció folyamaton, amely lehetőséghez a kórházakon keresztül jutnak.*

Shl Akinek volt agyvérzése, és aki 65 alatt van, az elmegy RehabPlus-ra. De ha valaki 65 fölött van, akkor nem mehet oda sem.

SzK *Akkor a 65 éven felülieknek nincs semmi?*

Shl Van physio hetente egyszer hat hétig. Sajnos a 65 fölöttiekkel nem nagyon törődnek. Ha mozgássérült vagy, akkor inkább adnak egy tolokocsit, meg adnak segítséget, hogy biztonságosabb legyen otthon. De most ezen gondolkodnak... Mert húsz évvel ezelőtt sokkal fiatalabban haltak meg, most tovább élnek. Nekem az egyik kliensem 85 – még le tud guggolni, és le tud térdelni. Változik az élet, hosszabban élünk és a rehabilitációnak is változnia kell, ez egy nagyon bonyolult kérdés. És ha valaki 65 alatt van, akkor elmegy RehabPlus-ba hat hétre, utána elmegy haza, és megy physio még talán

hat hétig, és ennyi. Utána már nincs semmi. Mert a physio, ők is nagyon elfoglaltak, mert ők nem csak a stroke-osokkal foglalkoznak, hanem mindenkivel... És ők kijárnak a betegekhez és one-on-one dolgoznak velük... Mi csoportban dolgozunk. Ha úgy nézzük, mi sokkal több klienst tudunk ellátni egy óra alatt, mint egy physio tud egy óra alatt.

SzK *Visszatérve a személyes sztorijához, azt mondta, hogy amikor beleegyezett, hogy kijön, akkor csak egy évre volt hajlandó aláírni a szerződést, és nem is beszélt angolul sem, akkor hogy történt, hogy itt maradt – már nyolc éve? Egyáltalán hogy tanult meg angolul, és hogyan tudott dolgozni nyelv nélkül az elején?*

Shl Hányszor ránéztem a retúrjegyre, hogy én most rögtön visszamegyek! Nagyon nehéz volt! Amikor mentem Magyarországra, akkor kerestem konduktort – bennem volt, hogy kell hogy angolul tudjon beszélni, olyan valaki legyen, akinek nincs se férje, se partnere.

SzK *Egyedül jött?*

Shl Én egyedül jöttem és ez nagy hiba volt. Már házas voltam tíz éve és egyedül jöttem... Azóta már elveszítettük a kapcsolatot... Saját tapasztalatomból tudom, ha valakinek már van családja, akkor családotul kell áthozni. Most van valaki, aki jönne, van férje és két gyereke, de akár-mennyivel jobb itt a fizetés, nem elég, hogy elartsa őket... Legjobb a fiatalokat kihozni, és hátha itt találnak valakit, és akkor itt maradnak tovább.

SzK *Szabad kérdezni, hogy mennyi egy átlag fizetés egy kezdő konduktornak?*

Shl Kezdőnek [évi] negyvenöt[ezer] körül, szerencsés, ha annyit kap.

SzK *És a nyelvvel hogy birkózt meg?*

Shl Ez úgy volt, hogy bedobtak a mélyvízbe, és akkor nem volt más választásom. Sosem mentem iskolába, nem is volt rá lehetőség: csütörtökön érkeztem, a mai napig emlékszem, pénteken meg már kezdtem dolgozni.

SzK *Magyarul is gyönyörűen megtanult.*

Shl Hát Magyarországon tanultam, vagyis ott éltem. És itt is már nyolc éve vagyok. ...

SzK *Akkor már szívesen itt marad véglegesen?*

Shl Hát nem biztos. Én imádom Budapestet.

SzK *Tehát oda vágyik vissza, nem is Oroszországba?*

Shl Nem, sose vágytam vissza Oroszországba. Márpedig amikor múlt évben mentem oda, akkor mondták nekem, hogy oda kellene költözni ezzel

a szakmával és tapasztalattal. De Budapesten is akár holnap visszavéne, mert nem csak angolul és magyarul beszélek, hanem oroszul is, és most leginkább oroszok mennek.

SzK *Tehát sok a külföldi?*

Shl Nem, csak az orosz. Angliából és Németországból már nem mennek, mert mindenhol van saját centrum. Nagyon terjed a Konduktív Education, a felnőttekkel is, de a gyerekekkel leginkább....

SzK *Van-e még valami, amit el kellene mondani a Konduktív Pedagógiáról?*

Shl Én nagyon hiszek benne. Nekem az az álmom, hogy legyen egy nagy centrum, nem csak a Konduktív Pedagógiával, hanem egy uszodával, úszóprogrammal, hogy legyen egy orvos, talán egy pár physio. Magyarországon csak a konduktív pedagógia van, de én úgy szeretném, hogy legyen egy nagy centrum és legyen benne minden, ami hasznot fog hozni, mert tényleg tudnak fejlődni agyvérzés után, mindenki más, de mindenki tud fejlődni... Mindenki kérdezi tőlem – Jobban leszek, fogok járni? Erre mindig mondom, hogy – Hát ez csak Öntől függ, én segíteni fogok és bármit megpróbálok, de ez tényleg Öntől függ. ... Motivációtól függ, vagy családtól...

SzK *Az előbb is említette a családot, tehát nekik nagy szerepük lehet?*

Shl Nagyon. Szerintem annak, akinek megvan a support, a feleség, vagy a férj, ha még mindig együtt vannak és segítenek egymásnak, akkor sokkal jobban fejlődnek. De ha valakinek vannak problémái, akkor úgy érzik, minek fejlődjenek... Van például egy férfi, milliomos, a felesége is professzor, és két évig nagyon szépen fejlődött, és utána a feleség úgy döntött, hogy öregotthonba megy, elment e legdrágább öregotthonba. Amióta járt és együtt voltak ő vezetett, és utána egyszerre csak taxival jött, először csak bottal járt, itt már a botot nem használta, utána mondta, hogy nem érzi magát biztonságosan, szeretne kérni, hogy itt is használhassa a botot. A következő lépés az volt, hogy tolokocsival jött, mondom neki – De Te jársz, akkor most minek?! Válaszolt, hogy nem érzi jól magát. Most már nem gyakran jár ide, mert nem látja értelmét... Az egyik kliens, amikor berakta a felesége az öregotthonba, azt mondta most szeretne meghalni... meg is halt egy éven belül. A feleségének az volt a problémája, hogy elfáradt...

...Én nagyon hiszek a Konduktív Education-be, és csak remélem egy nap be fogjuk tudni bizonyítani hivatalosan, hogy működik! ■

arjú Péter, a tanyai tanító már ős óta töprengett azon, hogy karácsonykor milyen ajándékkal lepje meg a hűgát.

Ezek Budapesten laktak. Egyre több szívességet tettek neki, s ő az ajándékkal ki akarta fejezni, mennyire szereti őket, milyen nagyra tartja rokoni kedvességüket.

Két évvel ezelőtt vitt nekik egy söröskészletet - kancsót és poharakat -, tavaly meg egy kina-iezüst cigarettatárcát, melynek födelén egy ló ágaskodott.

Mit vásároljon az idén? Nehéz volt ezt eldön-teni. Voltaképp kevés dologgal lehet meglepni az embereket. Arra gondolt, hogy majd vesz még egy söröskészletet vagy még egy cigaret-tatárcát, végre kettő is elfér a háznál, de erről a tervről letett.

Az ünnepek előtt pár nappal fölutazott Budapestre. Sorra járta az üzleteket, keresett valami megfelelő ajándékot, de nem talált. A kereskedők telebeszéltek a fejét, ide-oda rán-cigálták, körülhízelegették és lemosolyogták, ő azonban csak állt a sok holmi között, sová-nyan, mint a piszkafa, grádicsosan nyírt, fölfe-lé fésült hajával, tűnődött, nem tudott válasz-tani, bocsánatot kért, és egy másik üzletbe nyitott. Így csetlett-botlott, határozatlanul.

A karácsony előtti napon délután, amint a Rákóczi úton kóválygott, a kirakatokat bámulva, egy izmos, tagbaszakadt, "behúzó", aki télikabátban leste künn az utcán a vevőket, észrevette ezt a cingár, tétova, vidéki ember-két, s szelíd erőszakkal betuszkolta a boltba.

Ott egy gipszangyalt mutattak neki.

- Gyönyörű! - kiáltotta a tanító, az önkéntelen elragadtatás hangján.

Aztán fölvette csíptetőjét, és úgy nézegette a gipszangyalt.

A gipszangyal nagy volt, akkora, mint egy tízéves leányka, kezeit imára kulcsolta, szemét az égre fordította, és mosolygott, oly éde-sen mosolygott, mintha nem is gipszből, hanem süvegucorból faragták volna ki.

A tanító a szűk homlokát ráncolgatva vissza-mosolygott rá. A kereskedő és a segítők is mosolyogtak, hogy a gipszangyal, mely már régóta a nyakukon porosodott, s a tanító ily szerencsésen egymásra talált.

Huszonöt pengőre tartották.

Kosztolányi Dezső:

A GIPSZANGYAL

- Nem lesz drága? - kérdezte.

A kereskedő és a segítők viharosan tiltakoz-tak.

Máris csomagolták, hogy hazaküldjék. A tanító sietve fizetett - szeretett hamarosan túlesni a kellemetlen dolgokon -, de minthogy nem bízott a pesti emberekben, inkább maga vitte haza. Kébléhez ölelte a gipszangyalt, és úgy botladozott vele a népes utcákon, közben pedig állandóan reszketett, hátha összetörik a szobor. De nem történt semmi baja. Szállójában kicsomagolta, letette a padlóra, és hosszan bámulta a homályos villanyfényben.

A gipszangyal most is mosolygott, szirupéde-sen és émelyítően, de a mosolyával együtt valami nagy-nagy szomorúságot is árasztott, mint az ízléstelen gyári holmik, melyek a művészekét akarják utánozni.

A tanító elszorodott. Félt, hogy túlfizette, és becsapták. Félt, hogy sógorának meg a hűgának nem fog tetszeni. Félt, hogy nem tud-ják majd hova tenni, hiszen lakásuk telis-tele

van csecsebecsékkal, tavaly egy szobrot is vettek, igaz, hogy az csak egy öreg szakácsné ábrázol, és sokkal kisebb, mint ez.

Egyelőre a gipszangyalt letakarta az ágyterítő-vel, hogy ne is lássa.

Ez volt az ő rendszere. Nem szeretett arra gondolni, ami kellemetlen. Magára se igen gondolt, csak fölkel és lefeküdt, dolgozott és pihent, élt. Nyáron valami mérges bibircsók nőtt az állán. Akkor hetekig nem nézett a tükörbe, mindaddig, míg a bibircsók le nem száradt, s szentül meg volt győződve, hogy a bibircsók azért múlt el, mert figyelemre se méltatta.

A gipszangyal azonban nyugtalanította. Hol levette róla az ágyterítőt, hogy megint ráborí-totta. Egyszer tetszett neki, másszor nem tet-szett. Még éjszaka álmából is fölkel, hogy meglekintse. Akkor megint nem tetszett neki. Reggel azonban kisütött a nap. Akkor megint tetszett neki.

"Ha nem mosolyogna - mondogatta magában -, akkor nem érne ennyit. De mosolyog. Olyan édesen mosolyog." Ebbe aztán meg is nyugo-dott.

Karácsony estéjén maga vitte rokonaihoz, titokban, anélkül, hogy látták volna előzőleg, a karácsonyfá alá állította. Amint sógora meg a hűga megpillantotta az ajándékot, kissé elmosolyodott, de kissé meg is döbbsent.

- Milyen kedves vagy - mondogatták. - Köszönjük, nagyon köszönjük. De miért vered magad ilyen költségekbe.

- Tetszik? - kérdezte a tanító.

- Nagyon szép - biztatgatták, de nem néztek a gipszangyala, mely a maga gyári ízléstelen-ségével, mintha elsötétítette volna a karácso-nyai gyertyák vidám lobogását.

- Az a szép rajta - szölt a tanító zavartan -, hogy olyan édesen mosolyog.

Gyászos hangulatban vacsorázott. A villanyok szikráztak körötte, a fánk párja összeölelke-zett a fenyőfa s a csepegő viaszgyertyák sza-gával, a poharakban topázszínű és rubinvörös borok csöpögtek, de ő csak hallgatott, gondol-kozott és ivott, egyre többet ivott. Nézegette a sógora nyakkendőjét, s az jutott eszébe, hogy ő sohase tudna ilyet kiválasztani. Amit magá-

folytatás a 40. oldalon

CONSULAR

NEWS

KONZULI KÖZLEMÉNYEK

BIOMETRIKUS MAGYAR ÚTLEVÉL IGÉNYLÉSE

Lejárandó magyar útlevél esetében, továbbra is a Magyar Szó 96. számában lévő konzuli közlemény szerint kell eljárni. Azaz, akinek van érvényes új-zélandi útlevele és érvényes magyar személyigazolványa annak továbbra is azt ajánljuk, hogy várjon, amíg fel nem szerelik a külképviseleteket ujjlenyomat olvasó géppel, (remélhetőleg 2010 folyamán) hacsak nem látogat időközben Magyarországra.

Akinek nincs érvényes magyar személyigazolványa, annak azt kell mérlegelnie, hogy érdemes-e a magyar útlevele lejáratá előtt:

- 1 éves ujjnyomat nélküli útlevelet kérni, s ezt később át-cserélni biometrikusra - természetesen ezzel kétszer fizet, egyszer az 1 éves útlevél díját és egyszer a biometrikus díját,

vagy

- hagyja lejárni a magyar útlevelét, és később miután felszerelték a nagykövetséget ujjlenyomat olvasó géppel, beadja útlevélkérelmével együtt az állampolgársági kérelmet, és fizeti az állampolgársági vizsgálat díját a biometrikus útlevél díjával együtt, ami lényegesen több időt vesz igénybe.

Aki időközben hazalátogat, és legalább egy hétig otthon tartózkodik, személyesen megigényelheti biometrikus útlevelét, ha érvényes magyar útlevéllel, vagy személyigazolvánnyal rendelkezik. Mindenféleképpen kérjen előre telefonon időpontot a +36 1 443 4757, vagy a +36 1 443 4758 számon, vagy emailben: kozponti.okmanyiroda@mail.ahiv.hu is megteheti. Személyes megjelenésével a KEKKH Központi Okmányirodánál beolvassák az adatokat, és három héten belül, illetve sürgős esetben (ami kétszer annyiba kerül) egy héten belül kiadják az új útlevelet, akár ki is postázzák ajánlott postával egy magyarországi lakcímre.

A Központi Okmányiroda címe 1133 Budapest, Visegrádi utca 110-112, (ami a „kék” 4-es metró Dózsa György úti megállótól a Duna felé indulva az első kereszt utca balra).

Jelenleg azoknak, akik nem rendelkeznek új-zélandi útlevéllel – azaz kizárólag engedéllyel, illetve vízummal jogosultak Új-Zélandon tartózkodni –, az engedélyt még Új-Zélandra történő beutazásukat megelőzően át kell tételni az érvénytelenített útlevélből az új biometrikus útlevélbe. Sajnos, ezt jelenleg csak a Londonban lévő Új-Zélandi Nagykövetség közreműködésével tudják elintézni, elérhetőségük:

Immigration New Zealand, tel . +44-134-471-6199
New Zealand High Commission
New Zealand House
80 Haymarket
London SW1Y 4TQ
UNITED KINGDOM

Amennyiben segítségre szorulnak, fordulhatnak Új-Zéland tiszteletbeli konzuljához, Sárdi Rezsőhöz, akinek elérhetősége a következő:

New Zealand Consulate
1065 Budapest
Nagymező utca 47.
Tel: +36 1-302-2484; +36 1-354-1849
E-mail: sardi@t-online.hu

APPLYING FOR A BIOMETRIC HUNGARIAN PASSPORT

The procedure for those with a Hungarian passport approaching expiry is still the same as was outlined in issue 96 of the Magyar Szó. That is we recommend that unless you are planning a trip to Hungary, those who have a valid New Zealand passport and a valid Hungarian ID card delay applying for a new Hungarian passport as long as their ID card remains valid, and apply for their passport once embassies have been equipped accordingly (hopefully in 2010).

Those without a valid Hungarian ID card need to weigh up the options before their passport expires. These options are:

- to apply for a 1-year passport without fingerprinting and later change to a fingerprint encoded biometric passport, which would of course mean paying for both;

or

- leave your Hungarian passport to expire and then fill in a citizenship application form together with your passport application, which involves paying the fee for both and being prepared for the process to take considerably more time.

If, in the meantime, you plan to visit Hungary and you stay there at least a week, you can apply for a biometric passport in person, as long as your current passport is still valid or you have a valid Hungarian ID card. You will need to make an appointment either by phone +36 1 443 4757 or +36 1 443 4758, or by email: kozponti.okmanyiroda@mail.ahiv.hu. Then when you front up in person at the Central Office and they encode your data, you will receive your new passport within 3 weeks, or if you apply for urgent processing (at twice the price) then it will be processed within one week. The address of the Central Office is 110-112 Visegrádi út, Budapest 13th district, (which you can reach by getting off at the Dózsa György stop on the no. 4 “blue” metro, then head in the direction of the Danube, turning left at the first intersection).

At the moment, those who do not have a New Zealand passport, that is they can only reside in New Zealand with a permit or visa, have to arrange for their permit to be transferred into their new biometric passport. Unfortunately this can only be done through the New Zealand Embassy in London at present.

Their contact details are:

Immigration New Zealand, tel . +44-134-471-6199
New Zealand High Commission
New Zealand House
80 Haymarket
London SW1Y 4TQ
UNITED KINGDOM

If you need help at all, you can contact New Zealand's honorary consul in Budapest, Mr Rezső Sárdi, whose contact details are:

New Zealand Consulate
1065 Budapest
Nagymező utca 47.
Tel: +36 1-302-2484; +36 1-354-1849
E-mail: sardi@t-online.hu

KÖZLEMÉNY BUDAPESTRŐL

A Konzuli Szolgálat új szolgáltatása a honlapon az „utazás előtti teendők listája” – Berta Krisztina főosztályvezető sajtótájékoztatója a szolgálat idei munkájáról.

A magyar Konzuli Szolgálat 2009-ben 95 ezer ügygel foglalkozott, emellett mintegy 280 ezer vízumot és kihatárforgalmi engedélyt adtak ki a magyar külképviseletek.

Berta Krisztina, a Konzuli Főosztály vezetője csütörtöki [2009. dec. 10] sajtótájékoztatóján elmondta, hogy a külügyi hálózat idei racionalizálása után 85 ország 102 képviselőjén összesen 139 hivatásos magyar konzul teljesít szolgálatot. A több helyen – így például Sydneyben, Torontóban, Krakkóban vagy Düsseldorfban – megszűnt főkonzulátusok munkáját elsősorban az utazó konzuli tisztviselők valamint az őket segítő tiszteletbeli konzulok vették át. Jelenleg 214 tiszteletbeli konzul működik, és hálózatukat a továbbiakban is bővíteni fogják. A cél az, hogy – mondta főosztályvezető – hogy lehetőség szerint az egész világon elérhessék a konzuli segítséget a magyar állampolgárok.

Berta Krisztina az év konzuli érdekvédelmet igénylő, kiemelkedő ügyei között említette az Eduardo Rózsa Flores és két társa halálával végződő áprilisi bolíviai eseményeket, az Air France légitársaság június 1-jei katasztrófáját, amelynek négy magyar halálos áldozata is volt, valamint a magyarokat érintő hegymászóbaleseteket. Emlékeztetett arra, hogy a sajtó is nagy figyelemmel követte a kutatást, amikor októberben, Kínában, a Himaláján eltűnt egy négytagú magyar hegymászócsoport. Sok munkát adott a szolgálatnak a külföldön becsapott magyar munkavállalók, köztük a spanyolországi magyar narancsszedők ügye is.

Idén újdonságként felállították a Konzuli Tájékoztatói Irodát, amelyben néhány nagy rutinnal rendelkező és világnyelveket beszélő konzul e-mailen és telefonon ad tájékoztatást. Ugyancsak új szolgáltatás az utazás előtti teendők listája, amellyel a szolgálat az utazni szándékozók előkészületeit kívánja megkönnyíteni. Emellett még az év végéig mobil konzuli csoportot szerveznek, amely sok embert érintő katasztrófák – például szökőár vagy repülőszerencsétlenség – után néhány órán belül a helyszínen tud segítséget nyújtani.

Az európai uniós tagállamokkal kialakított együttműködés eredménye egyebek között az utazó konzuli szolgálat összehangolt szervezése, valamint a chisinaui ésisztambuli vízumképviseleti központ fenntartása. Emellett jövőre magyar főkonzulátus nyílik Csungkingban (Chonqing), Kína középső ipari

vidékén, amely szintén vízumképviseleti központként fog működni. Ez része lesz annak, a ma már több mint ötven helyszínen működő vízumkiadó hálózatnak, ahol Magyarország ad ki beutazási engedélyt más schengeni országok nevében, vagy azok Magyarország nevében.

Lényegében zökkenőmentesen nevezte Berta Krisztina az Egyesült Államokba utazók számára bevezetett elektronikus engedélyező rendszert, amely a vízumkötelezettség helyébe lépett. Kiemelte viszont, hogy magyarországi romák továbbra is nagy számban kérnek indokolatlanul menekültstátust Kanadában, ami ellen a Konzuli Szolgálat felvilágosítással igyekszik küzdeni.

A szolgálatot érintő jelentős fejlemény lesz, hogy december 19-től – a magyar diplomácia tevékenységének is köszönhetően – három nyugat-balkáni ország, Szerbia, Montenegró és Macedónia állampolgárai vízum nélkül léphetnek be a schengeni térségbe, ami nagy könnyebbség lesz a Vajdaságban élő magyarok számára.

2010 év végén kezdik el a vízumok biometrikus jegyekkel való ellátását, s jövőre a magyar állampolgárok várhatóan már a külképviseleteken is megkaphatják azokat az új útleveleket, amelyek két ügynevezett biometrikus azonosítót, tehát arcképet és ujjlenyomatot is tartalmaznak.

A főosztályvezető felhívta a figyelmet arra, hogy a Külügyminisztérium honlapján – a „Konzuli ügyek” és az „Utazási tanácsok” cím alatt az utazók sok hasznos információt találhatnak, a többi között arról is, hogy tárca a célországot normális vagy fokozott biztonsági kockázatot jelentő úti célnak tartja, vagy esetleg olyan, ahová kifejezetten nem javasolja az utazást.

(2009. december 10.)

* * *

REPORT FROM BUDAPEST

In a press release given on 10 December 2009, Director of the Hungarian Ministry of Foreign Affairs Consular Division, Krisztina Berta, gave a summary of the Division's main events and achievements of 2009, and launched a new online service providing Hungarians travelling abroad with a "checklist of to dos before travelling".

In her summary Krisztina Berta said the Consular Division had handled 95,000 cases through the year and had issued 280,000 visas and border-crossing permits.

The Division services 102 embassies and consulates in 85 countries working together with 139 career consuls. The work of the consulates that were closed throughout the year, including the Sydney Consulate-General is being carried out by career consuls travelling from embassies and by the honorary consuls who assist them. Currently there are 214 honorary consuls at present and this network will be expanded.

The major tasks requiring significant consular input over the year included the events leading up to the deaths of Eduardo Rózsa Flores and his two companions in Bolivia, the Air France tragedy on 1 June, the victims of which included 4 Hungarian nationals and the disappearance of the 4-member Hungarian expedition in the Himalaya. The plight of Hungarians working abroad, who have been cheated, among them orange-pickers in Spain, has also created a lot of work for the Division.

2009 saw the establishment of a Consular Communications Office, whose employees speak several languages and provide guidance by phone or email. They are also responsible for the new online "checklist of to dos before travelling". The office is in the process of establishing mobile consular teams who will be able to offer help on the spot in the event of major tragedies, such as tsunamis.

The Division is involved in several joint initiatives with other European Union member states to facilitate consular functions. As part of this a Consulate-General will be opened in Chongqing, an industrial region central China next year, which will operate as a visa issuing centre on behalf of all Schengen countries.

The introduction of electronic permits for Hungarians travelling to the US has been smooth. At the same time there is still a significant number of Hungarian Romas making unwarranted application for refugee status to Canada.

The introduction of a visa waiver agreement for citizens of Serbia, Montenegro and Macedonia throughout the Schengen zone with effect from 19 December 2009 is seen as a significant achievement, which will make travel much easier for Hungarians living in Vojvodina.

From the end of 2010 visas will also have biometric chips, and it is expected that from next year Hungarian citizens will be able to obtain the new biometric (ie facial recognition and fingerprint encoded) passports through embassies.

(10 December 2009)

[Summarised translation by KSz]

SZEGEDY KRISZTINA

A MAGYAR NÉPMŰVÉSZET SZIMBÓLUMAI

A népi képzelet különleges jelentést ad az embereket körülvevő tárgyakkal, növényeknek, állatoknak. Ezeket, a szimbolikus jelentéssel bíró tárgyakat, növényeket és állatokat azután motívumokká formálja és megjeleníti környezetében és használati tárgyain, szintén szimbolikus jelentéssel bíró színeket használva. Így, a népi környezet, a népi művészet alkotásai, melyek általában használati tárgyak, nem csak a praktikumot szolgálják, hanem sajátos képi üzenetet hordoznak, mely tükrözi alkotója lelki beállítottságát.

A szimbólumok meghatározzák a magyar kert és ház elrendezését, a ruházkodást, a mindennapokban és az ünnepi alkalmakkor a használati eszközök használatának rendjét. Természetesen, a magyar népművészeti tárgyak már pusztán megjelenésükkel is gyönyörködtetnek. Ugyanakkor, ha megértjük a rajtuk megjelenő díszítő elemek jelentését, különleges világ tárul fel előttünk. Ősi világba vezetnek bennünket a gyönyörű díszítések, vissza az időben, eredetünk helyére, vándorlásunk helyszíneire, keresztény megtérésünk történetéről, európai beilleszkedésünkről szólnak.

Napocska, piros tulipán, rózsácska (rosetta), palmetta (pálmalevél), a rozmarin, a borostyán zöldje, a levendula, kakukkfű, petrezselyem, a sárkány, a kígyó, a szarvas, a páva, a paripa, mind-mind gyakran alkalmazott motívumok templomokon, kertekben, házakon, ruházaton, edényeken, hímzéseken, szőttéseken. Természetesen, valamennyi népművészeti tájegység, másként jelenteti meg a fenti motívumokat, de azok jelentése ugyanaz.

A magyar ember életere a természet, mely vándorlásainkra utal. Letelepedése után a magyar porta lett a közvetlen élethely, mely magán hordozza ősi szimbólumainkat.

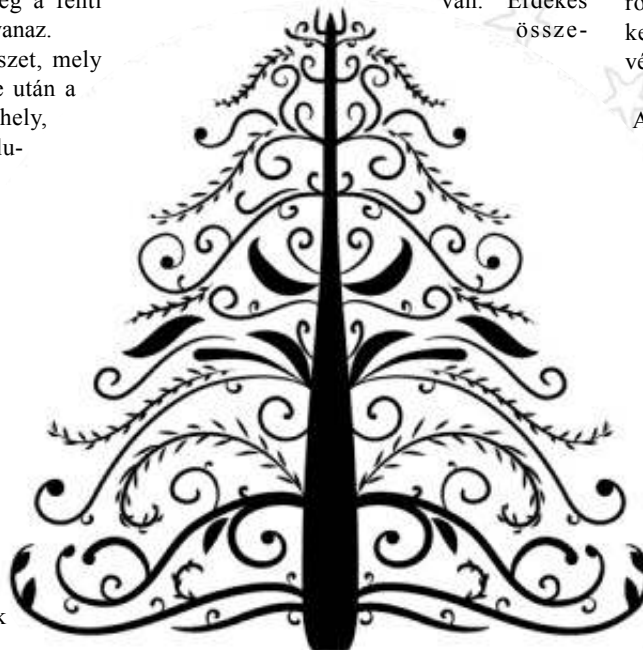
A legremekebb kapu, mely a magyar portára vezet, a székely kapu. Építésének hagyománya, messze Kelet-Ázsiába vezet vissza. Építése, valószínűleg, évezredek óta változatlan technikával folyik. A kapu felépítése teljesen kötött és azt faragások, illetve festés díszítheti (a tizenharmadik század óta). A székely kapu faragás-festése, mindig egyedi, azonban minden kapun megjelenik a nap szimbóluma, mely az ősi napmotívum megjelenítése és amelynek keresztény jelentése „áldás”.

A kapun, a magyar népi díszítőművészetre jellemző növényi ornamentika, tulipánok (a szeretet), rózsák (a lélek), a palmetta díszítés jelenik meg, mely a legmisztikusabb mind közül. A palmetta jelentése leginkább az „Isten fája” értelmezésben elfogadott, a pálmafára utalással. A székely kapun megjelenő sárkány-motívumok (a kígyó is), a ház és lakói védelmezésére szolgálnak, eredetük Kínába vezet vissza. A kapun kötelező a kereszt feltétele, mely összeköti ősi kultúránkat kereszténységünkkel.

A kapu fogadja a vendéget, rajta belépve, először a kertbe jutunk. „Magyarország kertje”, mondták a középkorban és a magyar kert is hagyományörző. Egyre több szervezet foglalkozik e hagyományok felébresztésével.

A magyar kert elrendezése módszeres és léleken, testnek is szolgál. Különlegesen számítanak a főként a kolostorokban meghonosított (napjainkban újrateremtett) gyógynövénykertek is. Jó példája ennek a bakonybéli monostorban kialakított gyógynövénykert: <http://bakonybel.osb.hu/manufaktura/gyogynoveny.htm>.

A kertben, a rózsza (a Szűzanya virága) előre való. Szúrós tüskéivel a rózsza védelmezi a lakókat a rossz szándékú emberektől. Lányos háznál legyen rozmarin az ablakban, a ház előtt, az a szerelem virága, míg az ablakba kakukkfű, petrezselyem egyéb fűszernövény kerül. A magyar kertben mindmennyi fának, akár zöldségnövénynek is sajátos jelentése van. Érdekes össze-

foglalóját találhatjuk ennek a magyar kert hollandiai kiállításán való részvételéről szóló internetes oldalon, mely további jelentéstartalmakat is feltár az érdeklődők számára: www.maketa.hu. A magyar kert műveléséről érdekesen szól a romániai www.gardening.ro internetes oldal is.

A ház tájolása, a helyiségek elhelyezése mindenkor égtájukhoz kötött. A bejárat lehetőleg keletre, vagy délre esik, azért, hogy az éltető nap erővel töltsen meg a házat. A napmotívum egyes helyeken fali díszítésekben is megjelenik. A házakon is, tájegységtől függően a növényi díszítés is megjelenik. A magyar ház szimbólumairól magyarul az www.harmonialak.mlap.hu oldal.

A magyar-büvölet folytatódik, a házbelsőben is. Rendkívüli szépségű bútorok, festett menyegyzet-kazetták adhatják meg egy igazi magyar ház belső hangulatát, rajtuk, a már jól ismert motívumokkal. Fontos része a berendezésnek az elengedhetetlen „tulipános láda”, mely eredetileg menyasszonyi láda volt, az eladó leány részére gyűjtötték benne a hímzett kelméket. A tulipán motívuma a ládán a szerelem motívuma, ugyanakkor a tulipán egyben a Szentháromság jelképe is. A tulipán a nőt, a borostyán a férfit jelképező szimbólumok, együttes megjelenésük a nő és férfi testi-lelki egyesülését jelentik. Természetesen, a piros szín itt domináns, hiszen ez a tűz és a vér színe is egyben, elsősorban férfi-szín.

A kelméken, melyek a tulipános ládába kerültek gyakoriak a virágmotívumok, hiszen a virágnyelv a szerelmesek nyelve volt. A gránátalma képe a termékenység jelképe.

A szobadísznek készült hímzéseken a pávák a halhatatlanságot, a szarvasok az újjászületést, a galambok ősi Boldogasszonyt jelképezik. A cserépedények is mind szimbolikus díszítéssel készülnek. Különleges példája ennek a „miskakancsó”, mely fiatal férfit ábrázol, ruhájának hasán kígyómotívummal és oldalán rozetta díszítéssel. Ez a kancsó, eredetileg keresztelő-ajándékul szolgált, díszítései a védelmet és a lelket jelképezik.

A magyar népművészet motívum-világa rendkívüli gazdagságú. A ruházaton is érvényesülnek mindezek, és még jobban a színek szimbolikus jelentése. A fiatalok, a nők, a férfiak, a leányok, asszonyok, a gyász színei tájegységenként változnak.

A fentiek mind a magyar kultúra összetartó erejét hordozzák. Éljük bárhol a világban, mi jól értjük egymást. Összeköt bennünket az éltető nap, mely ugyanúgy tekint ránk a magyar-kapuról Wellingtonban, mint bárhol a világon.

Ültessünk csak egy rózsát, a fentiek szerint, az az egy rózsza oltalmazónk lehet, amint magyarságunk is az. ■

KRISZTINA SZEGEDY:

SYMBOLS OF HUNGARIAN FOLKLORE

The folk culture of Hungarians attributes special meanings to things, plants and animals surrounding them. Those with special meanings are then transformed into symbolic motifs and colours, used for decorative purposes on items otherwise intended for everyday use. In this way, these pieces of art belonging to Hungarian folklore not only serve a practical purpose, but also carry with them messages reflecting the soul of the artist.

The symbols influence the design of Hungarian houses, gardens, clothing and everyday household or personal items as well as special occasion items.

The very designs of Hungarian folklore are beautiful in themselves. But if we understand something of the symbolism of the motifs, a special world opens up before us. It leads us back in time, telling us about ancient times, and about the places of our origin, of roaming on Asian pastures, our pagan heritage transformed into Christianity, and our settling into Europe.

The sun, red tulips, little roses (rosettes), palmettos (palm leaves), rosemary, ivy, lavender, parsley, dragons, snakes, deer, peacocks, horses - all with specific symbolism appear on houses, churches, in gardens, on clothing, pottery and embroidery.

Although the physical appearance of these motifs varies according to different geographical regions, their symbolism is still the same.

People of Hungary have a fundamental relationship to nature dating back to their roaming on the plains of Asia. When they settled in the Carpathian Basin they created the Hungarian "porta" - units consisting of their house, garden and fields, their living space. They surrounded themselves with ancient symbols.

The Magyar gate leads to the porta. The most beautiful Magyar gate is the Transylvanian gate, the "Székely kapu", the construction of which goes back in time to East-Asia. Magyar gates have been constructed using the same methods for long centuries. The structure of the gate is strictly defined. Since the 18th century the gates have been decorated with carvings or paintings.

Although all gates are decorated differently, some motifs, such as the ancient symbol of the sun, the Christian meaning of which is "blessing", are a must.

The characteristic flowers appearing on Magyar gates include tulips symbolising love and roses, the soul. The most common plant motif is the palmetto used as a reference to the palm tree i.e. the tree of God. Dragons and snakes symbolise protection of the house and its inhabitants, and is thought to originate in China. You'll always find a cross on top of the gate, it being the link between the old pagan motifs and Christianity.

It's at the gate that we meet guests and leading them through the gate we arrive at the Hungarian garden. The garden is arranged according to old traditions. Roses (flower of the Virgin Mary) are

planted in front of the house - their prickles protect the inhabitants from malicious people. Rosemary is planted in front of houses and on windowsills where young girls live, for it is the flower of love.

Houses and premises are arranged so that the sun has the potential to fill the house with energy. Entrances accordingly face to the south or the east. The sun even appears in painted motifs on house walls in some regions.

The interior is also nicely decorated with common Hungarian motifs. In particular Hungarian furniture is decorated with carvings or painting, with many fine examples still produced today. (See

the webpage for some examples.)

The bridal chest is an important piece of furniture and is decorated with tulips, being the flower of love as well as symbolising the Holy Trinity. Traditionally the bride's dowry is collected in such boxes. The tulip symbolises the woman while the ivy is the motif for man and when these appear together, it symbolises the physical and spiritual merging of man and woman. The colour red is predominant, it being the colour of fire and blood, as well as being primarily a masculine colour.

The cloths placed in the bridal chest are mainly adorned with flowers as an expression of love, flowers representing the language of lovers. The pomegranate motif, which also features, stands for fertility.

Peacocks and stags often appear on the walls, ceiling, furniture and cloths inside the house. They are symbols of immortality and regeneration.

The ornamentation on earthenware also has symbolic meaning. A typical example is the "miskakancsó", a jug in the shape of a young man, his dress decorated with snakes (protection) and roses (the soul). The jug was used mainly as a gift on the occasion of a baptism.

Hungarian folklore is enormously rich in motifs. The different motifs and colours used on clothing also have specific meanings for different age-groups, and vary region by region.

It all serves to explain the symbolism ever powerful in the Hungarian spirit. Wherever we live in the world, we Hungarians understand each other. The energising sun which connects us, shines on us equally from the Magyar gate in Wellington to anywhere in the world.

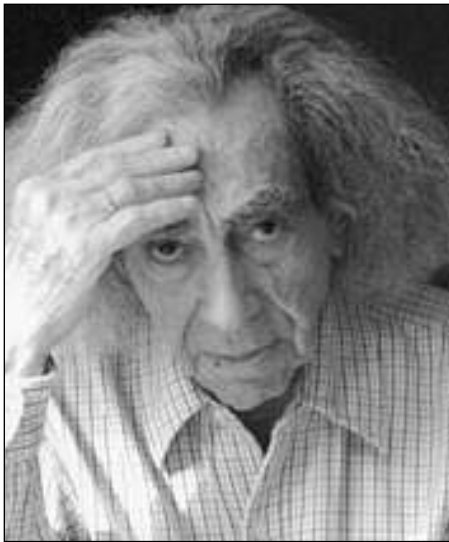
So let's plant a rose as explained above in accordance with our old traditions, and that one rose will protect us, just as our Hungarian spirit will protect us, wherever we live. ■

FALUDY GYÖRGY

(1910-2006)

"kopogtatás nélkül bejöhetsz hozzám"

József Attila

A huszadik század legjavát végig élő botrányos költő élete valóban bővelkedik pokolbéli víg napokkal is.

A számos kalandot, polgárpukkasztást maga mögött tudó költő fővárosi polgári családban született 1910. szeptember 22-én. Tanulmányait a fasori evangélikus gimnáziumban végezte, ott is érettségizett. Ezután a bécsi, a berlini és a grazi egyetemen tanult. 1934-től jelentek meg *Villon átköltései* a budapesti liberális napilap, a *Magyar Hírlap* hasábjain. Ez ragyogó lehetőséget biztosított számára olyan gondolatok közlésére, melyet akkoriban másképp nem lehetett volna nyilvánosságra hozni. Ezeket a verseket kötetben is szerette volna megjelentetni, de akkoriban erre egyetlen kiadó sem vállalkozott. Így történt végül, hogy a *Villon-balladák* a költő saját költségén, magánkiadásban jelentek meg.

Még az is kétséges volt, hogy a kiadásra kölcsönként pénz egyáltalán vissza tudja majd fizetni, de hamar megnyugodott, mert az ezer példányban kiadott kötetet három nap alatt szétkapkodták, majd újra

ki kellett adni, persze már nem önköltségen. Ezt a feladatot ezúttal az Officina Kiadó vállalta magára. A szamizdat kiadásokat is beleértve máig körülbelül negyven kiadás látott napvilágot.

A kezdeti siker meg is határozta pályáját. A *Villon-balladák* hihetetlen népszerűsége sok szembefordult költőtársat eredményezett, az egy évvel később megjelent kötet, a *Pompeji strázsán* pedig a Villon-átköltések árnyékában maradt.

Faludy zsidó származása és politika nézetei miatt 1938-ban elhagyta Magyarországot., ugyanis sokakkal ellentétben ő nagyon hamar megértette, hogy merre tartanak az események. A történelem sajnos őt igazolta. Itthon maradt hűgát a Dunába lötték, a *Villon-balladákat* könyvmáglyán égették el a nyilasok. Először Párizsban tartózkodott, de a német megszállás miatt onnan is távozni kényszerült. Algérián keresztül jutott el az Egyesült Államokba, ahol a Szabad Magyar Mozgalom titkáráként és lapszerkesztőjeként tevékenykedett. Három évig az amerikai hadseregben szolgált.

1946-ban tért haza, s a Népszava szerkesztőségében helyezkedett el. 1947-ben még megjelenhetett az *Őszi harmat után* című verseskötete, és a *Villon-balladák* 14. kiadása. Mivel az új rendszer is ellenségének tekintette, hamarosan egyetlen kötete sem jelenhetett meg. 1949-ben hamis vádakkal elítélték, és három évre a recski büntetőtáborba zárták. A Recsken írt versei először Münchenben jelentek meg 1983-ban, *Börtönversek 1949-1952* címen. Szabadulása után fordításokból élt.

1956-ban Nyugatra menekült, s Londonban telepedett le. Ott 1957-től az

Irodalmi Újságot szerkesztette. Londoni tartózkodása alatt 1960-61-ben angolul írta a *Pokolbéli víg napjaim* című önéletrajzi visszaemlékezéseit, mely az 1962-es Londoni kiadás után magyarul először 1987-ben az AB Független Kiadónál jelent meg kalózkidásban.

1963-1967 között Firenzében, majd Máltán élt. 1967-ben Torontóba költözött. Kanadában és az Egyesült Államokban különböző egyetemeken tartott előadásokat, az *Őtágú sip* és a *Magyarok Világlapja* szerkesztőjeként dolgozott. 1980-ban New York-ban jelentek meg összegyűjtött versei. Időközben Magyarországon a Kádár-korszakban még a nevét sem lehetett leírni, az Országos Széchényi könyvtárban még a katalógusból is kiszedték a könyvei céduláit. 1988 novemberében másodszer is hazatelepült. A korábban csak szamizdatban megjelent művei a rendszerváltás után végre legálisan is napvilágot láthattak. Faludy a kilencvenes években is több új verseskötettel jelentkezett (200 szonett, 100 könnyű szonett), továbbá számos fordításkötete is megjelent. 1994-ben a Kossuth Díjat is megkapta.

Legutóbbi verseskötete, a *Vitorlán Kekovába* 1998-ban jelent meg. Bár életszeretete töretlen, az emberiség jövőjéről pesszimistán vélekedik. Úgy látja, hogy az emberiség elpusztítja önmagát; sok versében bírálja a fogyasztói társadalom mérhetetlen dözsölését, a környezet-szennyezést, felháborítja, hogy az embereket még saját gyermekeik biztonságos jövője sem érdekli. A "jövő század lesz a végső" - állapítja meg fanyar humorral. ■

Forrás: www.sulinet.hu

Ballada a senki fiáról

Mint nagy kalap borult reám a kék ég,
és hú barátom egy akadt: a köd.
Rakott tálak között kivert az éhség
s halálra fáztam rőt kályhák előtt.
Amerre nyúltam, csak cserepek hulltak,
s szájam szélégig áradt már a sár,
utam mellett a rózsák elpusztultak
s lehetemtől megfakult a nyár,
csodáalom szinte már a napvilágot,
hogy néha még rongyos vállamra süt,
én, ki megjártam mind a hat világot,
megáldva és leköpvé mindenütt.

Fagyott mezőkön birkóztam a széllel,
ruhám csupán egy fügefalevél,
mi sem tisztább számomra, mint az éjjel,
mi sem sötétebb nekem, mint a dél.
A matrózkocsmák mélyén felzokogtam,
ahogy a temetőmben nevetek,
enyém csak az, amit a sárba dobtam,
s mindent megöltem, amit szeretek.
Fehér derével lángveres hajamra
s halántékomra már az ősz feküdt,
és így megyek, füttyülve egymagamban,
megáldva és leköpvé mindenütt.
A győztes ég fektette rám a sátrát,
a harmattól kék lett a homlokom,
s így kergettem az Istent, aki hátrált,
s a jövődöt, amely az otthonom.
A hegytetőkön óráig pihentem
s megbámultam az izzadt kötőröt,
de a dómok mellett füttyülve mentem
s kinevettem a cifra püspököt:
s ezért csak csók és korbács hullott árva
testemre, mely oly egyformán feküdt
csipkés párnák között és utcasárban,
megáldva és leköpvé mindenütt.

S bár nincs borom, hazám, se feleségem
és lábaim között a szél füttyül:
lesz még pénzem és biztosan remélem,
hogy egy nap nekem minden sikerül.
S ha megúntam, hogy aranytáliból éljek,
a palotákat megint otthagynom,
hasamért kánkánt járnak már a férgek,
és valahol az őszi avaron,
egy vén tövisbokor aljában, melyre
csak egy rossz csillag sanda fénye süt:
maradok egyszer, Francois Villon, fekve -
megáldva és leköpvé mindenütt.

(François Villon)

Óda a magyar nyelvhez

Most, hogy szobámban ér az est setétje
te jutsz eszembe, Szent Gellért cselédje
s ajkad, melyről az esti fák alól
először szólt az ének magyarul.
Arcod mongol emléke rég ködös
de titkunk itt e földön még közős
s a te dalod kísér utamra fájón
messze e tájon.

Magyar nyelv! Vándorutamon kísérőm
sértett gögömben értöm és kísértőm
te hangolás barangoló kalandom
te zengő és borongó hang a lanton
böröm, bérem, bírám borom, míg bírom
és soraimmal sorson túl a síron,
kurjongó kedv, komisz közöny, konok
gyász:
mennyei poggyász.

Magyar szó! Múltam és jövődöt sorom
Népek közt sorom és mindegyik sorom,
Háza-hazám lovacskám, csengős számon
és a dal a számon, mit kérnek majd szá-
mon
nincs vasvérttem, páncélom, mellasom,
de Berzsenyivel zeng a mellkasom
s nem bír le ellenség, rangomba törvén,
sem haditörvény.

Jöhetsz reám méreggel, törrel, ékkel,
de én itt állok az ikes igékkel.
Árkon-bokron kergethetsz hét világnak:
a hangutánzó szók utánam szállnak,
mint sustorgó füzesbe font utak
felett alkonykor krugató ludak
s minden szavamban százszor látom
orcád,
bús Magyarország.

Kihalt gyökök: tözeggel súlyos rétek
ahol a fák, mint holt igék kiégték.
Ős szók: a szemhatárról századok
ködéből még derengő nádasok,
gyepűs vápákon elhullt katonák,
ti bibicék, bölények, battonyák.
miket vadásztak vén csillyehajókról
s lápos aszókon.
Magas hangok: szöcskék és tücskök rétje,
mély hangok: alkony violasötétje,
káromlások veszelytő vadona,
mondatszerkesztés pogány pagonya,
kötszők: sok-sok illanó fodor,
s hangsúly, te vidám, hangsúly te komor
lelkünk dolmánya, szöttesen, világszép
búzavirággék.

Múlt T-je: történelmünk varjuszárnya,
karók, kereszték és bitófák árnya.
Melléknevek, gazdag virágbarázdák,
Busák, buják, burjánzó és garázdák,
S ti, mellérendelt, kurta mondatok
mint paprika, ha füzérben vereslőn
lóg az ereszről.

Ragok: szegények szurtos csecsemői,
kapaszzkodtok s nem tudtok nagyra nőni.
És E-betűk serege: fekete
mezőn zsellérek koldus menete.
s ti kongó-bongó helyhatározók,
kukoricásban jó irányt hozók,
ban-ben-bim-bam:
toronyból messzehangzó

könnyű harangszó.

Jelentőmód. Az aszály mindörökre
ráült a magyar, repedt rögökre.
Magánhanzó illeszkedés! Kaján
törvénykönyvvé Werbőczy gyűrt talán?
Mi vagy? Fülledt ötödfél százada
robotja tört paraszt alázata,
vagy összhangunk, mely bolgogult utakra
messze mutatna?

És főnevek, ti szikarak és szépek
ti birtokos ragokkal úri népek,
országvesztők, önteltek és hitványok
s ti elsikkadt, felőrölt állítmányok,
megölt, vagy messze bujdosó fiak,
Hajnóczyk, Dózsák, meg Károlyiak,
ó jaj nekünk, mi történt ennyi lánggal
és a hazánkkal?

Parasztok nyelve, nem urak latinja
nem grófok rangja, de jobbágyok kínja,
magyar nyelv! fergetegben álló fácska,
hajlongasz szélcibáltan, megalázva-
s ki fog-e tövised lombbal hajtani?
Arcunkat rejtő Veronika-kendő
és a jövődöt.

Magyar nyelv! Sarjadsz és egy vagy
velünk
és forró, mint forrongó szellemünk.
Nem teljesült vágy, de égő ígélet,
Közös jövő és felzengő ítélet,
nem hús palackok tiszta ó-bora,
nem billentyűre járó zongora,
de erjedő mustkönyveinkben úszó
tárogatószó.

(Párizs, 1940 május)

Michelangelo utolsó imája

Üllöd a föld s az égi boltra állván
oly ívet írsz karoddal, mint a nap.
Hetvenhat éve állok fenn az állvány
deszkázatán, de nem találtalak.

Vésőm alatt porladva hullt a márvány
s öklömben torzó, vagy bálvány maradt.
Nem leltelek meg, illanó szivárvány,
ki ott ragyogtál minden kő alatt.

Magam lettem vén kötőmb, száz bozó-
ban
megszaggatott, mogorva, durva, szótlán,
de lelkemben még égi fény ragyog.

Hogy tudnám testem börtönét levetni?
Üss rám, ha tudsz vén bűnöst szeretni,
Istenszobrász! A márvány én vagyok.

(Firenze, 1935)

HUNGARIAN POETS

GYÖRGY FALUDY

(1910-2006)

György Faludy: He wrote well, he lived better - Nadler

As much as anything else, Hungarian literary icon György Faludy was a writer with the good fortune of realizing the famous Chinese curse: he lived through interesting times.

Faludy, a Hungarian Jew, endured anti-Semitism, Fascism, and a relentless march towards war when he fled his birthplace of Budapest in 1938, and began a career as an exiled writer. Faludy was already famous as a poet. But he was something else: a man of politics, action, and letters, a breed of writer like Koestler (a fellow Hungarian) and Orwell that officially became extinct with Faludy's quiet death on September 1 [2006].

Orwell died early and so is associated with the ideological clash of the 1930s. Faludy lived to see history repeat itself. He fled Hungary in the late 1930s to escape Nazi camps only to be put in a Hungarian Communist one when he returned to his country after the war. Beginning in 1949, Faludy languished in the infamous Reesk prison for three years.

He suffered from hunger, disease, soul-killing oppression, and daily violence. Even he might have admitted: it was a blessed experience for a writer and a man of action. His already considerable stature grew in prison. He wrote poems in blood on scraps of toilette tissue; he organized literary seminars among fellow inmates to boost morale; after his release he wrote a brilliant memoir of his prison years entitled 'My Happy Days in Hell.'

During the 1956 revolution, Faludy fought the Soviets, and when that revolt failed he left Hungary for the second time. Faludy wandered: living in a host of countries, including Italy, the U.S. (he taught at Columbia), and Britain. He returned to Hungary after the final collapse of communism, married a young beauty, and became a pop celebrity. For over a decade in Hungary, Faludy's unmistakable visage – that wonderfully craggy face framed by long locks of gun-barrel grey hair – was as ubiquitous in magazines, posters, and newspapers as any pop star. Hungarians loved him because he was a survivor who, throughout the country's long complicated history, made the right decisions. He chose the right enemies; he never made compromises. He was a symbol of the best this country could produce.

One or two colleagues questioned Faludy's proximity to popular culture. They wondered if he was diluting his legacy; selling out. I figured Faludy was doing what he had always done best: he was living well. He was living for the moment: enjoying attention so richly deserved, making new friends, making

love to a young wife, ... living well.

In fact, I am not being derisive when I say that Faludy lived better than he wrote. As a writer, he was fortunate

enough to experience and survive the most cursed moments of the last century, and interpret them in his poetry; but as a man he was brave enough to face and embrace these times. He fought when he could; he fled when discretion dictated. He eked out as much pain, pleasure, and passion from the years in between.

It is hard to feel grief when a long, stellar, and successfully lived life like Faludy's comes to a close. But in this case so many of us are for the simple reason: the likes of György Faludy won't be returning any time soon. He was too unique, and far too interesting. ■

Source: www.contemporary-nomad.com

The Cabbage Moth

My eyes are on the tiny terrace garden under a forebodingly dark sky.

From the left a white cabbage moth comes flying in between the high supporting walls. Most likely this morning gave him these carefree wings, but he should know this evening will see the end of his happy flutterings.

And soon he exits to the right, his visit to earth a hurried one, just like ours, his schedule tight.

The clouds are heavy with rain to pour.

Two drops, and the moth will be gone.

Funny, I think. For me, it'll take no more.

(Budapest, 2005) translated by Paul Sohar

Learn by Heart This Poem of Mine

Learn by heart this poem of mine;
books only last a little time
and this one will be borrowed, scarred,
burned by Hungarian border guards,
lost by the library, broken-backed,
its paper dried up, crisped and cracked,
worm-eaten, crumbling into dust,
or slowly brown and self-combust

when climbing Fahrenheit has got
to 451, for that's how hot
your town will be when it burns down.
Learn by heart this poem of mine.

Learn by heart this poem of mine.
Soon books will vanish and you'll find
there won't be any poets or verse
or gas for car or bus - or hearse -
no beer to cheer you till you're crocked,
the liquor stores torn down or locked,
cash only fit to throw away,
as you come closer to that day
when TV steadily transmits
death-rays instead of movie hits
and not a soul to lend a hand
and everything is at an end
but what you hold within your mind,
so find a space there for these lines
and learn by heart this poem of mine.

Learn by heart this poem of mine;
recite it when the putrid tides
that stink of lye break from their beds,
when industry's rank vomit spreads
and covers every patch of ground,
when they've killed every lake and pond,
Destruction humped upon its crutch,
black rotting leaves on every branch;
when gargling plague chokes
Springtime's throat
and twilight's breeze is poison, put
your rubber gasmask on and line
by line declaim this poem of mine.

Learn by heart this poem of mine
so, dead, I still will share the time
when you cannot endure a house
deprived of water, light, or gas,
and, stumbling out to find a cave,
roots, berries, nuts to stay alive,
get you a cudgel, find a well,
a bit of land, and, if it's held,
kill the owner, eat the corpse.
I'll trudge beside your faltering steps
between the ruins' broken stones,
whispering "You are dead; you're done!
Where would you go? That soul you own
froze solid when you left your town."
Learn by heart this poem of mine.

Maybe above you, on the earth,
there's nothing left and you, beneath,
deep in your bunker, ask how soon
before the poisoned air leaks down
through layers of lead and concrete. Can
there have been any point to Man
if this is how the thing must end?
What words of comfort can I send?
Shall I admit you've filled my mind
for countless years, through the blind
oppressive dark, the bitter light,
and, though long dead and gone, my hurt
and ancient eyes observe you still?
What else is there for me to tell
to you, who, facing time's design,
will find no use for life or time?
You must forget this poem of mine.

ARE WE TUNED UP?

COLUMNIST
DR ENDRE MAURER

To discuss the brain functions involved in musical appreciation is a major task. However, let me summarise those parts of the brain, which respond to auditory stimulation.

Music elicits emotional responses. The Limbic system of the brain is involved. Music perceived as pleasant, stimulates parts of the Central Lobe, (Gyrus Cinguli), dissonant, unpleasant music the Right Gyrus Parahippocampus. When it comes to teenagers, positive reaction to pop music activates parts of the Frontal and Temporal Lobes;

dislike is registered in the corresponding centres on the right hand side.

The auditory association centres are located in the Wenicke region. The left hemisphere processes the basic elements of intervals, rhythms, the right side the meter-beat and melodic contour.

These only partially explain how the brain processes music. The researchers point out that since musical experience varies from person to person and it affects different parts of the brain, it is difficult to find rules that apply universally. In the strictest sense, the brain holds about six billion unique music centres and the brain restructures these processes time and again to adapt quickly to new experiences.

If we do not pop out of the womb to perceive music, how do we acquire our tastes?

My pianist friend says, for him appreciation of music is definitely intellectual. In that case his reaction is definitely influenced by his understanding of composition, etc, i.e. learning. It is the result of conscious effort. Some others argue that when we listen to music something touches us, therefore it is our feelings that matter. However, it does not mean that emotional responses are not learned patterns.

Most of our emotional memories are learned, acquired through the processes of conditioning. There are two kinds: Pavlov's classical conditioning (simultaneous presentation) and operant conditioning (reinforcement).

Classical conditioning means to causally link two things together through simultaneously experiencing them. For example, mum is offering a piece of cake to her infant. It tastes good and this palatable sensation is filed away in the brain. The sight of the cake will then evoke the same pleasurable feeling in the future. The sweet tunes of the lullabies act the same way. In terms of operant conditioning, pleasurable sensations are powerful reinforcers and we get positively addicted to them.

As it was pointed out above, pleasant and unpleasant sounds activate different brain centres. Does that mean that we are pre-wired when it comes to making choices? One thing is certain: excessive noise is hated by everybody. The brain reacts to percept i.e. neural stimulation. What turns it into sweet melody or annoying experience depends to a great extent on past experiences. Likes and dislikes are nothing but cultural biases.

To close the issue, one can conclude: if we assume that musical appreciation is learned, then choice is a learned reaction and the accompanying feeling is the product of learning as well. Neuroscientists can pinpoint the brain centres activated when listening to music, but why do they get activated when sounds blend into harmony so perfectly that it transcends human thought and produces a state of eternity, the feeling of experience of being lifted out of ourselves by an inner force? ■

Earlier this year the "University of the Third Age" ran a course on the appreciation of music. My task was to talk about the following topics:

- How do we develop our tastes, likes and dislikes in music;
- Are they innate tendencies or are they shaped by culture;
- If we are "wired" to appreciate music, what are the neurological correlates of these predispositions;
- If our preferences are learned, how do we develop our tastes?

An acquaintance of mine was approached first, being a medical practitioner and an accomplished piano player, but he turned it down, claiming ignorance of brain functions when it comes to music. I felt likewise but the Internet came to the rescue.

I had no background information. The organizer of the course gave me a one-page extract of an article from the magazine "North and South" (the date of issue, or the title of it not given). Judging it from the following extract, its writer was a believer of neurological causation:

"Many musicologists and neuroscientists now say music is as intrinsic in human evolution and to the human brain as language, that it evolved as part of our culture to bring people together, to communicate information, and to maintain the stability of the group. When we hear music that we like, the brain releases DOPAMINE, which makes us feel good inside and well-disposed to those around us. Joining in the singing releases oxytocin, a chemical said to be related to feelings of trust and solidarity."

Quoting the universality of language as a proof of innate musical appreciation is a bit farfetched. Chomsky, the "father" of modern psycholinguistics, said that the ability to learn a language is innate: the kind of language we acquire is an accident of geography and of opportunity. The neurological equipment to respond to sound (barring deafness) is a given but when it comes preferences, it depends on factors like who or what you listen to.

In my previous article on faith, I referred to the substance of dopamine and Dr Glasser's work. He theorized that certain physical and mental activities release dopamine which acts as a natural tranquilliser. He described his findings in his book "Positive Addiction". With good humour he warned that even positive addiction may have dire consequences. As an example, he advised one of his patients to jog to calm his nerves. The person, being a very busy businessman, could only run at night. One night he felt so relaxed that he became unaware of the traffic on the road and was hit by a car. I warned the dopamine believers of my audience to be careful too: overtaken by music, in a state of ecstasy, they may fall off the chair and break their necks.

In a more serious vein: any article appearing in journals that makes reference to neuroscientific discoveries has to be read with caution. Even some of the scientific publications are making exaggerated claims. With the discovery of the various scanning and resonance techniques, an armada of so called neuroscientists hopped on the bandwagon to seek fame and present their theories as facts.

BARANGOLÓ

BUDAPEST BUDAPEST KÖRNYÉKE DÉL-ALFÖLD DÉL-DUNÁNTÚL KÖZÉP-DUNÁNTÚL NYUGAT-DUNÁNTÚL ÉSZAK-ALFÖLD ÉSZAK-MAGYARORSZÁG BALATON

"Nem tudhatom, hogy másnak e tájék mit jelent, nekem szülőházam itt e lángoktól ölelt kis ország, messzeringó gyerekkorom utlága."

Radnóti Miklós

B

A

L

A

T

O

N

„Magyar tenger” - mondják a Dunántúl közepén fekvő, 77 kilométer hosszúságú, opálos, sárgászöld színű, selymes vizű tóról, mely az ország egyik legbecsesebb természeti kincse és leglátogatottabb üdülőterülete. Közel 600 négyzetkilométeres felületével Közép-Európa legnagyobb tava, partvonalra 195 kilométer, legszélesebb részén 14 kilométer; legnagyobb mélysége 12, 4 méter. A déli oldal gyermekeknek is ideális sekély vízében és a hirtelen mélyülő vizű északi parton is strandok sorát alakították ki. A víz hőmérséklete nyáron 20-26 Celsius-fok közötti, reggel és este a levegőnél is melegebb. A tó vize és selymes iszapja ideges panaszokra, vérszegénységre és kimerültségre jó hatású.

ÉSZAKI PART

Balatonakarattyától Keszthelyig mintegy 25 tóparti üdülőhely alkotja a hegyekkel koszorúzott északi part üdülőövezetét, de a változatos vidék parttól távolabb eső településeinek számtalan lát-nivalója borús napokon is emlékezetes programot, kirándulást kínál.

Alsóörs

Turbános fejre emlékeztető kéménye miatt nevezik Török háznak az ország **legrégebbi, XV. századi kismemesi udvarházát** a középkorban vöröskő-bányáiról ismert településen.

Badacsony

A Badacsony-hegy koporsó alakú, **egykori vulkán**, oldalában a geológiai különlegességet jelentő, megkövesedett lávaoszlopokkal a „bazaltorgonákkal”, és a pálos szerzetesek finom borát, a „**Badacsonyi Szürkebarát**”-ot adó szőlőskertekkel. Kétszáz éves préházai két legszebbike a Szegedy Róza-ház benne a Balaton irodalmi és szőlőművelési emlékeit őrző **Irodalmi Emlékmúzeum** és a tópart leglátogatottabb borozó-vendéglője, a barokk **Kisfaludy-ház**. Tornácáról lenyűgöző a **kilátás** csakúgy, mint a hegy legmagasabb pontján lévő, 14 méter magas Kisfaludy-kilátóból vagy a délnyugati oldalon lévő Ranolder-keresztől. A Balaton festője, **Egry József** (1883-1951) badacsonytomaji házában emlékmúzeuma látható. A Badacsonytomaji Szent Imre-temp-

W A N D E R L U S T

BUDAPEST BUDAPEST KÖRNYÉRE DÉL-ALFÖLD DÉL-DUNÁNTÚL KÖZÉP-DUNÁNTÚL NYUGAT-DUNÁNTÚL ÉSZAK-ALFÖLD ÉSZAK-MAGYARORSZÁG BALATON

"What this land means to others I cannot know, my homeland for me is a small country so embraced by flames, rock-a-bye world of my childhood."

Miklós Radnóti

L A K E B A L A T O N

The northern shore and the Balaton Uplands are popular holiday resorts.

Alsóörs

The oldest manor-house of

Hungary, from the 15th is called Turkish House because of its chimney of turban form.

The building has been renovated and is currently it is the exhibition hall of the village.

The construction of a Leisure Centre is in progress with the re-cultivation of the red stone mine.

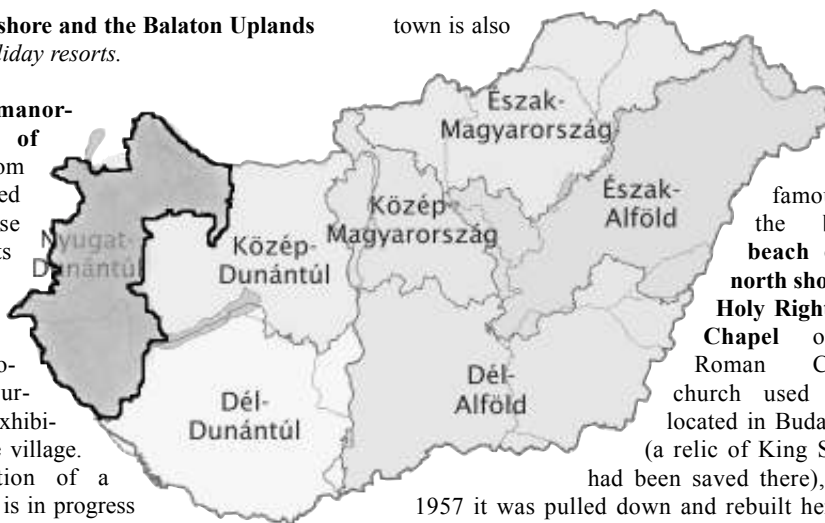
Badacsony

The basalt mountains of the area are not only unique and picturesque geological relics, they are also the habitat of many rare plants and animals. The vineyards date back to Roman times, the architectural relics of the hills and villages: ruins of castles, churches, palaces, as well as the relics of popular architecture. On the rocks and in the forests of the basalt hills several rare birds' nests. The study walk with information boards in Hungarian and English presents the natural treasures of the volcanic hills as well as information about basalt formations, the former mine walls, the moments of ancient geological events. The 4 km circular study trail can be visited individually and is accessible from the Kisfaludy House on the southern side of Badacsony Hill. The Badacsony wine region was named after the Badacsony, which "witnesses" the reunion of man and nature through over two thousand years of wine culture. The vineyards on the side of Badacsony, which dips into the Balaton like a peninsula, ripen their grape bunches in the sub-Mediterranean type of microclimate. The tempering effect of the water mass of the lake, the retentive heat in the basalt cap of the mountain, the reflection of the sunrays from the water surface onto the mountainside and the most intensive sun radiation in the country, guarantee an unequalled quality of wine, even in the most unfavourable years, and the full-bodied character, taste and bouquet of the wines.

Balatonalmádi

Hills of red sand-stones and vineyards of red ground are characteristic of Balatonalmádi. The

town is also

famous for the biggest beach on the north shore. The Holy Right Hand Chapel of the Roman Catholic church used to be located in Buda Castle (a relic of King Stephen had been saved there), but in

1957 it was pulled down and rebuilt here. The chapel is decorated with the famous mosaic of St. Stephen by Miksa Róth. A fragment of the Holy Right hand of Saint Stephen has been preserved here since 20 August 2001. A Calvinist church strengthened with a stone wall, unique in Balaton highlands, can be found in the Vörösberény district of the city.

Balatonederics

Among the local attractions the first to mention is the Africa Museum established by the famous Africa hunter, Dr Endre Nagy, where unusual trophies and a Tanzanian ethnographic collection are on display. On the outskirts of town one of the largest stalagmite caves in Transdanubia, the Cave of Magic Berries (Csodabogyós-barlang) was recently discovered.

Balatonfüred

Balatonfüred's Baroque elegance and traditional old town keep it from becoming too commercialised. Its beautiful promenades, tree-lined avenues and stunning views of the Tihany Peninsula make this town the finest on the Balaton shore. The medicinal water (sour water) of Balatonfüred is used for healing heart and circulatory diseases. The water contains a significant amount of minerals. Climatic factors - such as temperature, the fresh air, also contribute to the effectiveness of the Balatonfüred treatments. The Lajos Kossuth Spring is a registered well-house was designed and built by Mátyás Lechner in 1800 and was rebuilt by Antal Fruman in 1852. It is one of the many places in Balatonfüred where you can taste the sour water. The beautiful old town, with its faded elegance, is in stark contrast with that of the cosmopolitan new town along the lake.

lom - **Közép-Európa első bazalttemplomaként** - 1932-ben épült. A Badacsonyi Tájvédelmi Körzet hírességei a csodálatos körpanorámát nyújtó vulkanikus „**tanúhegyek**” – Gulács, Csobánc, Szent György-hegy - az egykori Pannon-tenger vízszintjéről tanúskodnak. Értékei a geobotanikai tanösvényen tárulnak fel a látogató előtt. Badacsonyörsön az örökzöldek négyszáz fajtáját bemutató **Folly arborétumot** érdemes felkeresni.

Balatonalmádi

Az északi part **legnagyobb strandjával** rendelkező, 1877 óta népszerű fürdőhely jellegzetességei a permi homokkőből készült, vörös színű épületek, így a római katolikus **templom a Szent Jobb kápolnával**. A gyönyörű velencei aranyozzaikkal ékes kápolna eredetileg Budán, a Királyi Várban állt, itt őrizték Szent István király nemzeti ereklyeként tisztelt jobbját. A **vörös homokkő tanösvény** 6 kilométeres útján táblák jelzik a Balaton-Felvidéki Nemzeti Park látnivalóit. Az Almádihoz tartozó Vöröserény jelképe a XIII. századi református templom, a **Balaton-Felvidék egyetlen ép, középkori erődtemploma**.

Balatonederics

Teve, bivaly és zebra a Balaton-parton! A nem éppen őshonos állatok a neves Afrika-vadász Nagy Endre által alapított **Afrika Múzeum** szafariparkjának lakói. A múzeum rendkívül színes gyűjteményét trófeák és afrikai néprajzi tárgyak alkotják. Előzetes bejelentkezéssel látogatható a közelmúltban feltárt **Csodabogyós-barlang** hatalmas cseppkőbarlangja.

Balatonfüred

A patinás balatoni fürdőhely **az ország első gyógy- és üdülőhelye**, innen indult útjára az első balatoni gőzhajó, itt alakult meg az első vitorlás egyesület, itt épültek a múlt századi hírességek villái. A nagy romantikus regényíró, **Jókai Mór** (1825-1904) eklektikus villája ma **emlékmúzeum** eredeti berendezéssel, az író személyes tárgyaival. 300 éve gyógyítanak szívbetegeket a **szívkórházban** a savanyúvíz-források gyógyhatásával, melyek vize ivókúraként - cukorbetegségekre és emésztési zavarokra ajánlott - a **Kossuth Lajos ivócsarnokban** megköstölhetők. A szanatórium folyosóján a **Balaton Pantéon emléktáblái**; színháztermében 170 éve rendezik meg - július utolsó szombatján - a bálkirálynőt választó **Anna-bálokat**. A tóparti **Rabindranath Tagore sétányt** számos magyar és külföldi szellemóriás szobra, emléktáblája és fája díszíti. A balatoni szezonkezdetet jelentő **vitorlabontó ünnepséget** májusban tartják a Rózsakertnél. Különleges látványt nyújtanak az aragonit borsókövek a 120 méter hosszú **Lóczy-barlang** réteges szerkezetű falain. Kirándulási célpont lehet a **Koloska-völgy** és forrás vagy a **Jókai-kilátóhoz** vezető séta.

Forrás: Magyar Turizmus Rt. ■

DIGITÁLIS FOTÓPÁLYÁZAT UTAZÁS A VILÁG KÖRÜL - 2010 AUSTRÁLIA ÉS ÚJ-ZÉLAND

A Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus 2010-re meghirdeti nemzetközi digitális fotópályázatát Utazás a világ körül – 2010 – Ausztrália és Új-Zéland címmel. A pályázat védnökei: Magyarország canberrai nagykövetsége és Ausztrália budapesti nagykövetsége. A pályázat célja, hogy az utazás közben szerzett vizuális élményeket minél többen megörökítsék, és egy fotókiállítás keretében másoknak is bemutathassák. 2010-ben azokat a felvételeket várjuk, amelyek az elmúlt öt esztendőben Ausztráliában vagy Új-Zélandon készültek. Ezekből – kellő mennyiség és minőség esetén – kiállítást tervezünk Ausztráliában, Új-Zélandon és Budapesten, illetve fotóalbumot jelentetünk meg.

RÉSZVÉTELI FELTÉTELEK

1. A fotópályázaton amatőr fotósok részvételét várjuk életkortól, foglalkozástól és lakóhelytől függetlenül. Részvételre biztatjuk azokat a turistákat, akik bel- és külföldi útjaik során sokat fényképeztek, de még sohasem jutott eszükbe nyilvánosság előtt szerepelni az eredetileg családi fotóalbumokba szánt fényképekkel.
2. A pályázat témája kötetlen. Műemlékfotók, portrék, eseményfotók, tájképek, természet- és állatfotók, városképek, makro-felvételek, hangulatképek, stb. egyaránt beküldhetők, függetlenül attól, hogy Ausztrália vagy Új-Zéland mely pontján készültek.
3. Szerzőnként beküldhető maximum 10 digitális vagy digitalizált felvétel JPEG formátumban. A fotók hosszabbik oldala 2000 pixel legyen. Minden felvétel file-neve a pályázó CsaládneveKeresztneve egybeírva, majd a kép rövid (egy-két szavas) címe. A kép utómunkálata csak az eredeti élmény vizuális hangsúlyát emelheti ki (színkorrekció, kontraszt, fényerő, kivágás), de nem változtathat tartalmán. Fantáziakép nem pályázhat.
4. A pályaműveket e-mailben lehet beküldeni a fotoselet@gmail.com címre. Egy küldemény terjedelme ne legyen nagyobb, mint 15 Mb. Ha szükséges, akkor a képek több levél mellékleteként küldendők.
5. A pályázatra csak olyan felvételeket nevezhetnek a szerzők, amelyek a korábbi Utazás a világ körül – Ausztrália 2009 c. fotókiállításon még nem szerepeltek, továbbá nem jelentek meg semmilyen könyvben.
6. A pályázóknak nevezési lapot kell kitölteniük, amelyet a szervezők bocsátanak az érdeklődők rendelkezésére. A nevezési lapon szereplő információk egyezzenek a fényképek címében feltüntetett leírással. A nevezési lap 2009. december 15-étől letölthető a www.mafosz.hu oldalról, a fotópályázatok menüpontból. Az aláírt nevezési lap beszkennelve e-mailben is leadható a fényképekkel azonos címen.
7. Díjazás: 1-5. díj: 5.000 - 5.000 Ft értékű fotóművészeti album és oklevél.

Pályázati naptár:

- **A fotók beküldésének határideje: 2010. február 28.**
 - Zsűrizés: 2010. március 14-ig.
 - Értesítés a zsűrizés eredményéről – kizárólag e-mailben -, a kiállítás helyszínéről és megnyitójának időpontjáról: 2010. március 30-ig.
 - A fotókiállítás bemutatói Új-Zélandon, Ausztráliában és Magyarországon: 2010. április 30-tól.
- További információ kérhető a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus munkatársától, Győri Lajostól. Postacím: 1011 Bp., Corvin tér 8. Tel.: (1) 225-6033, Fax: (1) 226-6030; e-mail: gyoril@mmi.hu. Nevezési lap a szerkesztőtől (magyarszo@hungarianconsulate.co.nz) igényelhető vagy letölthető a www.mafosz.hu címről.

DIGITAL PHOTO CONTEST TRAVELS AROUND THE WORLD - 2010 AUSTRALIA AND NEW ZEALAND

The Hungarian Institute for Culture and Art (MMI) calls amateur photographers of Hungarian citizenship or origin to participate in the digital photo contest "Travels Around the World – 2010 – Australia and New Zealand", organized under the auspices of the Hungarian Embassy in Canberra and the Australian Embassy in Budapest.

The purpose of the contest is sharing the visual impressions stored on digital photographs during travels in Australia and New Zealand within the past 5 years. The best selected shots planned to be exhibited in Australia, New Zealand and Hungary as well as in a photo album edited by MMI.

CONDITIONS

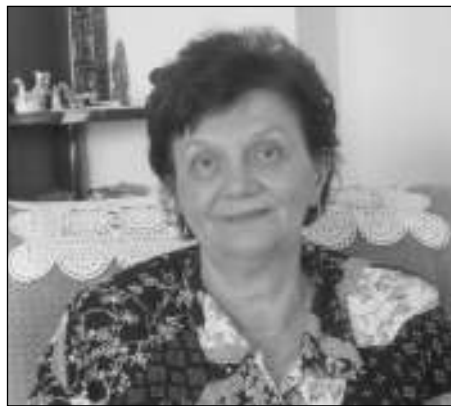
1. Entries are invited from amateur photographers of any age, profession or country of residence. Entries are encouraged from applicants who took photos during their trips to Australia or New Zealand and never have considered exhibiting them in public.
2. The subject of the photos is not limited and may be a monument, portrait, event, landscape nature/animals, cityscape (close-up or panorama), macro-shots, emotional impressions taken anywhere in Australia or New Zealand.
3. A competitor may send a maximum of ten (10) digital or digitalized photos in JPEG format. The longer side of the photo should be at least 2000 pixels. Each photo must be given a name in the following syntax: competitor's FamilynameGivenname followed by a one- or two-word description or title of the picture. Manipulation of the pictures may only enhance the visual stress or emphasis of the original such as contrast, color saturation and temperature, cropping. No modification of the original content is allowed, e.g., fantasy pictures will not be accepted.
4. Entries must be sent as attachments to the e-mail address fotoselet@gmail.com. The size of any individual message must not exceed 15 Mb. If necessary, the entries may be sent over several e-mails with attachments.
5. Photos entered must not be older than 5 years, must not have been publicly exhibited or published anywhere in the world, including previous Travels around the World contests, such as the 2009 – Australia contest.
6. Competitors must fill out the application form that is provided by the organizers. The information on the application form must be identical with that shown on the picture/s. The application form can be downloaded from 15 December 2009 from www.mafosz.hu home page and then click on photo competition menu. The applicant must sign the form but it may then be scanned and E-mailed.
7. Prize 1-5 will be photo albums valued at 5000 HUF (approximately 30 AUD) each and certificates.

Competition Schedule

- **Deadline for receipt of entries 28 February 2010**
- Jury deliberations by 14 March 2010
- Results of evaluation in E-mail by 30 March 2010, including information about ranking, venue, opening date and time of the exhibition
- Exhibitions of the photos in Australia, New Zealand and Hungary will take place after 30 April 2010

Further information can be obtained from Mr Lajos Győri, MMI (gyoril@mmi.hu; phone (36 1) 225 6033; fax (36 1) 226 6030.) Application forms are available from the editor (magyarszo@hungarianconsulate.co.nz) or by downloading it from the website: www.mafosz.hu.

NEWS ABOUT HUNGARIANS IN NEW ZEALAND

VISIT TO HAMILTON AND AUCKLAND 10-15 NOVEMBER 2009

Front top downwards:
 Chapman family – 3 generations
 Edit Simpson & Robert Wiener
 Gyula Farkas & Réka Vinginder
 Ágnes Rehák
 Christopher & Jessica Simpson
 Edit Fahey
 Rozália Láng
 Andrew Mathieson & Márta Szirmay
 Ágnes Singer, Klára & Béla Czár,
 Imre Erdei
 Paul Láng

STONELEIGH
— MARLBOROUGH —
**SCULPTURE
IN THE GARDENS**
Auckland Botanic Gardens
7 November 2009 – 14 February 2010

FREE ADMISSION OPEN DAILY
Hill Road, Manurewa, Auckland
www.aucklandbotanicgardens.co.nz
Ph (09) 267 1457

Stoneleigh Sculpture in the Gardens is back! This summer sculptures by 20 talented New Zealand artists will be positioned on a 1.8km trail through the Auckland Botanic Gardens' collections.

WORKS BY

Russell Beck	Peter Lange
Todd Butterworth	Barry Lett
Bing Dawe	David McCracken
John Edgar	Phil Neary
Fiona Garlick	Phil Newbury
Aiko Groot	Jamie Pickernell
Chris Hargreaves	Colleen Ryan-Priest
Christine Hellyar	Jeff Thomson
Tui Hobson	Sopolemama Filipe Tohi
Gaye Jurisich	Richard Wedekind

ALSO ON SHOW

Once again, the outdoor exhibition is complemented by an indoor show of smaller works including a special exhibition by the Medallion Group entitled 'Garden of Delights'.

All works are for sale, making this a unique opportunity to take home a limited edition piece of New Zealand art.

Put Stoneleigh Sculpture in the Gardens in your diary today!

Concept drawing: 'Teenage Jext Bunny' - Jamie Pickernell

--	--	--	--	--	--	--	--

RECENT NEWS FROM HUNGARY

Felügyelete (PSZAF) [Hungarian Financial Supervisory Authority] said. Hungary became the first European Union member to seek international aid amid the global crisis last year and although it has returned to market

37 A/H1N1 flu fatalities recorded in Hungary

To date 37 people in Hungary have died of the A/H1N1 flu and 46,000 people had sought medical treatment with flu symptoms this week, chief medical officer Ferenc Falus said here Wednesday (16 December). Falus said that the number of flu patients had gone up by 6.7 percent since last week, and now appears to be leveling out, though it is still rising. He said that 80 percent of the people seeking medical attention have been under the age of 35. Some 630 people have been hospitalized in the past week, up by 10 percent from a week ago. Falus predicted that the winter school break, due to start next week, would slow down the spread of the virus. 17 December

Alleged WWII war criminal awaiting extradition to Hungary granted bail

WWII war-crime suspect Charles Zentai has been granted bail by an Australian federal court so he can celebrate a traditional Hungarian Christmas with his family, AAP reported from Perth on Wednesday (16 December). Zentai, 88, has been in custody in

a Perth prison since October after handing himself over to the Australian Federal Police (AFP). In November, Home Affairs Minister Brendan O'Connor announced Zentai would be allowed to be extradited to Hungary which has sought him for allegedly torturing and killing a Jewish teenager, Peter Balázs, in November 1944. Zentai was arrested in 2005 after Hungarian authorities issued a warrant for his arrest. Lawyers for the minister did not oppose orders sought by Zentai's lawyer during the bail application. MTI 16 December

Crime drops 6% in Hungary

Crime fell 6% overall in the first 11 months of the year, National Police chief József Bencze told reporters on Tuesday (15 December). By late November the number of car thefts in Hungary had dropped by 10% year-on-year, that of overall thefts by 29% and of burglaries by 23%. Meanwhile 34% less people died in traffic accidents. However the number of group attacks on police officers doubled and assailants attacked officers with firearms in more than 20 cases. Police said they have captured 404 wanted criminals in recent days. Regarding conflicts between Roma and non-Roma, Bencze said "this is a powder keg scenario and unfortunately there are people on both sides who consciously foment tensions." HAC 16 December

Hungary lending losses to grow, banks solid - watchdog

Hungary's lending portfolios and profitability are set to deteriorate until the end of next year, although the financial system is stable and banks are well-capitalised, financial markets watchdog Pénzügyi Szervezetek Állami

financing, mounting job losses are set to put further pressure on lending portfolios next year. "The Hungarian financial intermediary system has retained its stability throughout 2009 and performed its function in an orderly manner," PSZAF Chairman Ádám Farkas told a news conference presenting a regular review of the financial sector. 15 December

Border police detain group of Afghans in Southern Hungary

Border police arrested eight Afghan illegal immigrants at Szeged (a regional police spokeswoman told MTI on Tuesday (15 December). The group, including four children, was stopped at the city's railway station on Monday night on tip by locals, said Szilvána Tuczakov. They admitted they had crossed the Hungarian border illegally, without any documents allowing them to stay, she said. Immigration authorities have started legal proceedings. MTI 15 December

Supreme Court upholds ban on Magyar Gárda

The Supreme Court dissolved the far-right Magyar Gárda society and movement on Tuesday (15 December), upholding an earlier ruling issued by the Budapest Court of Appeal. The prosecutor's office launched a civil lawsuit to have the group dissolved two years ago, arguing that the Magyar Gárda provides an institutional framework for the spreading of unconstitutional and racist views. Jobbik chairman Gábor Vona, lawyer Tamás Nagy-Gaudi and a Magyar Gárda representative told reporters in the court building that they will appeal the verdicts at the European Court of Human Rights in Strasbourg. The Új Magyar Gárda Movement continues to function, Népszabadság observes. 16 December

Archaeologists find late Roman grave in Budapest

Archaeologists unearthed a burial place from the 4th century - the last period of Roman rule in the former Pannonia province - in NW Budapest, the head of the excavation project told MTI on Monday (14 December) Archaeologist Gábor Lassányi said that the grave had been dated based on a bone comb it contained. The comb - made with three components fastened together by way of small iron thuds and decorated with geometric motifs - was similar to objects made by barbarian tribes on the area of today's eastern Hungary, and which only became fashionable in Pannonia during the last decades of the era, Lassányi said. Acquincum, the most prominent Roman city of the province in today's District 3 of Budapest, was gradually abandoned during the first half of the 5th century. MTI 15 December

Opposition vows to restrict land purchases by foreigners after elections

The main opposition Fidesz party - if it forms

Hungary's next government - will introduce restrictions for foreign citizens wishing to buy arable land, Fidesz MEP Tamás Deutsch told reporters on Friday (11 December). The new parliament will handle it as a priority to amend relevant laws so that foreigners can only buy land in Hungary if they are residents, Deutsch said. The planned stipulation will be "sufficient to protect Hungary's soil" but will not prevent a Danish farmer from buying an estate if he settles in the country, the MEP said for example. He added that the same principle is applied in Denmark. MTI 14 December

Hungary's Socialists Confirm Mesterházy as Premier Candidate

Hungary's Socialist Party, which backs Gordon Bajnai's crisis-management government, confirmed Attila Mesterházy as its candidate for prime minister in elections next year. Mesterházy, the 35-year-old leader of the Socialist parliamentary group who was picked by the party's board last month, was approved by a party convention over the weekend, according to the Socialist Party's Web site. The opposition Fidesz party leads all opinion polls. 14 December

Hungarian swimmers break new records

László Cseh of Hungary set a new world record of 3 minutes 57.27 seconds to win the men's 400m medley at the European Short Course Swimming Championships in Istanbul on Friday (11 December). Dávid Verrasztó, also of Hungary, won the silver medal. Dániel Gyurta of Hungary set a world record of 2 minutes and

0.67 seconds to take the gold in the 200m men's breaststroke final and also claimed the silver medal in the 100m men's breaststroke final on Sunday.

Evelyn Verrasztó won the silver medal in the 200m women's freestyle event, while Zsuzsanna Jakabos took bronze in the 400m women's medley. Overall the Hungarian team won three gold, four silver and one bronze medal at the tournament. HAC 14 December

EU approves outline for trio presidency including Hungary

The General Affairs Council of the European Union has approved the programme for the Spanish-Belgian-Hungarian presidency in 2010-11, the Foreign Ministry told MTI on Thursday [10 December]. Hungarian Foreign Minister Péter Balázs said at the council session that the trio will start its activities as the Lisbon Treaty comes into effect. The treaty will change institutional EU structures and the three countries will use released capacities for the advancement of affairs directly impacting the lives of European citizens, he added. During the Hungarian presidency from January through June 2011, preparations for the next EU budget will start, the EU's Danube strategy is expected to be approved and Romania and Bulgaria are expected to join the EU's Schengen border system. Balázs expressed hope that a summit to be attended by countries of the EU and the Eastern Partnership (Ukraine, Moldova,

Belarus, Georgia, Azerbaijan and Armenia) will be held during Hungary's presidency. MTI, 11 December

Revised data shows 7.1% GDP drop

Hungary's economy declined 7.1% year-on-year in the third quarter, according to the final, revised numbers, not the 7.2% indicated by preliminary data, the Central Statistics Office reported yesterday (9 December). GDP declined by 1.8% from the second quarter. The decline in GDP slowed for the first time since the recession began in the fourth quarter of 2008. The calendar-adjusted decline was 6.1% in the first quarter and 7.4% in the second. Falling household consumption, down 8.8% year-on-year in the third quarter, continues to be a drag on the economy. Investments were down 6.8% from one year earlier, but inventories showed an increase. HAC 10 December

Lyon blank Debrecen 4-0

The Debrecen football team ended its Champions League adventure with a 4-0 defeat in Lyon on Wednesday (9 December)

Following a promising debut in Liverpool, where they lost 1-0, Debrecen lost each of its remaining five matches. HAC 10 December

One-fifth of Hungarian employers plan layoffs next year

Almost one-fifth of Hungarian employers plan to cut staff in the first quarter of 2010, according to a survey by global staffing company Manpower. While 19 percent of the 750 employers surveyed by Manpower said they would reduce staff, just 12 percent said they would make new hires, said Manpower Magyarország chief Judit Kiss. More than 60 percent said, however, they did not see any reason to make layoffs in the new year, she added. Hungary's unemployment rate averaged 10.4 percent in August-October, according to data of the Central Statistical Office - a thirteen-year high. MTI 9 December

Hungary trade surplus €464 million in October

Hungary had a €464m (NZD 949 million) trade surplus in October, little changed from an €477 million [NZD 976 million] trade surplus in September, the Central Statistics Office said in a first reading published on Wednesday (9 December). Imports continued to decline more than exports but the contraction of both slowed as the contraction which started with the crisis last October entered the base. The preliminary surplus compared to a deficit of €143 million [NZD 293 million] in September 2008. 9 December

Hungary to expand number of troops in Afghanistan

Hungary will increase the number of its troops serving in Afghanistan by 200, Prime Minister Gordon Bajnai announced Friday (4 December) afternoon following talks with US Vice-President Joe Biden in the White House. Hungary has 340 soldiers in Afghanistan. Bajnai did not give any details regarding the deployment of the troops, but said the emphasis will be on training, as well as the fulfillment of logistical tasks and securing Afghan elections next year. He expressed support for US President Barack Obama's strategy in Afghanistan. HAC 7 December

Sólyom calls embassies' statement on corruption in Hungary "offensive"

Hungarian President László Sólyom on Saturday (5 December) said nine embassies in Hungary that issued a joint statement in mid-November to call attention to the lack of transparency that they say negatively impacts Hungary's investment climate expressed their problem in an offensive way. "It is not that we would deny that there are problems, but the way they have expressed the problem is offensive to the country," Sólyom told Hungarian reporters in Kyoto, during an official visit to Japan. Hungary is not so terrible — neither in terms of corruption nor the transparency of the tax system — that such a statement would have been necessary, he added. The statement, issued with the support of the embassies of the US, Belgium, France, the Netherlands, Japan, the UK, Germany, Norway and Switzerland, said foreign investors may be deterred by reports of "non-transparent behaviour" in areas of public utilities, broadcasting and elements of Hungary's transport infrastructure. MTI, 7 December

Hungarian brothers living in cave set to inherit fortune.

Az elhunytak utódainak a nagy vagyonuk örökösöként a két testvér, Géza és Zsolt Peládi, a budapesti barlangban élnek. A képen a testvérek láthatók. (MTI)

Two homeless Hungarian brothers who have been living in a cave and selling discarded junk for a living are in line to inherit almost USD7 billion (NZD 9.8 Billion) from a long-lost German grandmother's fortune. Their sister, who lives in America, will share in the inheritance. The fortune comes from the estate of a maternal grandmother who died recently in Baden-Wurtemberg, Germany. "We knew our mother came from a wealthy family, but she was a difficult person and severed ties with them, and then later abandoned us and we lost touch with her and our father until she eventually died," Géza Peládi, 43, told Hungary's ATV television. The name of the deceased is being kept secret to prevent scam artists from coming forward, the paper says. Géza and his brother, Zsolt, who live in a cave outside Budapest, got the news from a charity worker who was contacted by lawyers for the estate. Under German law, direct descendants are automatically entitled to a share of any estate. "If this all works out it will certainly make up for the life we have had until now — all we really had was each other — no women would look at us living in a cave," said Géza. "But with money, maybe we can find a partner and finally have a normal life." The brothers are getting copies of their mother's death certificate and proof of their identity before going to Germany to claim the fortune.

Probe into Metro 4, Margaret Bridge

Prosecutors have ordered an investigation into the metro 4 construction and the Margaret Bridge renovation on suspicion of embezzlement, mismanagement of funds and other crimes, state television channel MTV reported. Independent MP Péter Karsai turned to prosecutors after noting that the costs of the two projects were "extraordinarily high". The cost of the

Margaret Bridge renovation project was Ft 13 billion [NZD 98.8 million], while the actual budget approved was Ft 26 billion [NZD 197.6 million]. The

planned cost of the metro 4 project has risen from Ft 195 billion [NZD 1.487 billion] to Ft 511 billion [NZD 3.88 billion], Karsai noted. HAC 3 December

Coffin thieves caught through emails

The police have apprehended the thieves of the coffin of the late Austrian-German billionaire Friedrich Karl Flick by tracing emails sent from the Hungarian capital, Budapest Police chief Gábor Tóth announced at a press conference yesterday [2 December] The coffin was stolen from Velden, Austria and brought to Budapest. A 41-year-old lawyer from Budapest, who is thought to have been the mastermind of the planned blackmailing operation, and a 31-year-old man from Ercsi, Pest county, have been detained. However, four suspects remain at large. Romanian citizen László Faragó, aka "Grizzly", reportedly received €100,000 [NZD 205,000] from the family. HAC 3 Dec

Mobile phone users must dial 11 digits from mid-January

Mobile phone users in Hungary will have to dial eleven digits from January 16 regardless of whether they are making a call within their own network or to a subscriber of another service provider under a government decree in force since September. Currently, mobile phone users calling another subscriber in the same network only have to dial seven digits. However, ensuring all of these calls go through may become a technical impossibility because of the number of subscribers who switch service providers but keep their telephone numbers. From mid-January, Hungary's three mobile phone service providers will be able to issue numbers starting with 0 and 1. MTI 18 December

Chinese bus maker King Long plans to build first European plant in Hungary

Chinese bus maker Xiamen King Long United Automotive Industry is planning to build its first European assembly plant in Hungary, King Long Magyarország managing director János Kelemen said on Friday (18 Dec). King Long has made a declaration of intent on the factory and the investment is in the planning stages, Kelemen said, saying he could not offer much concrete information. The Southern Great Plain region and the areas around Gyöngyös and Miskolc, both in northeast Hungary, could be considered as sites for the plant, he added. The plant would turn out two buses a day, mainly for delivery in Europe. The wholly Chinese investment is expected to start in half a year. King Long has been present on the European market for seven years and in Hungary for two. The company sold about a thousand buses in Europe last year - including 150 in Hungary - generating some 100 million euros in revenue. King Long's buses use a number of parts made in Europe, such as transmissions and wheels made in Hungary, Kelemen said. King Long recently won a tender to supply Hungary's state-owned long-distance bus company Volán with 60 vehicles. MTI 18 December

Gyöngyös Imre Shakespeare-je

Shakespeare 5. szonettjéhez fűződő megjegyzés:

Itt az első négy sor értelmi zűrzavarát szépen és nagyon költőien megoldja, de az alapjelentése mégis más: a második sorban szereplő bámulnivalóra (a természet) a zsarnokokat is rászedi (rájátssza) és ezáltal igazságtalanná válik a természet gyönyörűsége: veszít erkölcsiségéből! A Bárd irigyli a természet szépségét a zsarnokoktól!

Shakespeare 5. Sonnet

Those hours that with gentle work did frame
The lovely gaze where every eye doth dwell
Will play the tyrants to the very same,
And that unfair which fairly doth excel;
For never-resting time leads summer on
To hideous winter, and confounds him there;
Sap check'd with frost and lustrous leaves gone,
Beauty o'ersnow'd, and bareness everywhere:
Then, were not summer's distillation left
A liquid prisoner pent in walls of glass,
Beauty's effect with beauty were bereft,
Nor it, nor no remembrance what it was;
But flowers distill'd, though they with winter meet,
Leese but their show: their substance still lives sweet.

Szabó Lőrinc fordítása

Az órák, melyek halk remekbe fogták
A szép látványt, mit minden szem csodál,
Zsarnokként törnek majd rá, s tönkre rontják
A gyönyörűt, mely most oly fényben áll;
Mert nyarunk, a meg-nem-álló idő
Zord télbe hajítja és ott megöli;
Fagy nedvet ront; a friss lomb: lombeső;
Szépség: hó alatt; s táj?: csak romjai!...
Ne lenne akkor üvegcsébe fogva
A nyár párlata, folyékony fogoly,
A szépség s a hatása oda volna,
És emléke sem maradna sehol.
De jöhet tél: szűrt virágnak csak a
Színe hal el: él édes zamata.

Gyöngyös Imre fordítása

Az órák gyengéd műve az a kép,
melyen minden szem szívesen pihen,
a zsarnokoknak is eljátssza még,
hogy kiváló mint lesz érdemtelen.
Az ernyedetlen idő a nyarat
undorító télbe vezeti el,
a levelek nedvét rontja a fagy
s kopár szépséget főd a hólepel.
Nyár párlata, ha nem is lenne más,
mint folyékony rab üvegfal mögött,
szépség hatása a szépségre gyász
s még emléke sem lehetne örök.
Virágok lényege, bár télbe fut,
tömény műsoruk: édes illatuk.

Shakespeare 6. szonettjéhez fűződő megjegyzés:

Ezt a szonettet sem biztos, hogy a Szép Ifjúhoz írta a Bárd. Nem is az ihlető a fontos itt Egyébként ez az egyetlen pont, ami kimentí Szabó Lőrinc „ha tízszer visszatükröz tíz tükör” sorát, amely csak hozzáköltés, mert tükörről nincs szó! Az elképzelés mégis helyes, mert kétségtelen, hogy a Bárd az utódokban látja remélni a Szép Ifjú tükörképét!

Szabó Lőrinc nagyon szép verset alkotott pontosan azzal, hogy az eredeti angol szövegtől messzebbre merészkedett!

Shakespeare 6. Sonnet

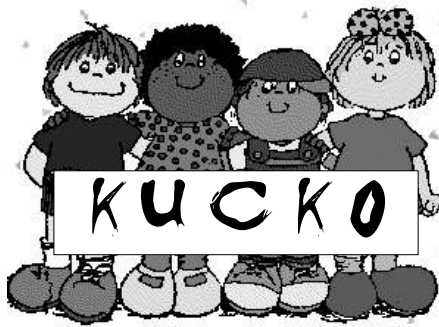
Then let not winter's ragged hand deface
In thee thy summer, ere thou be distill'd:
Make sweet some phial; treasure thou some place
With beauty's treasure, ere it be self-kill'd.
That use is not forbidden usury,
Which happier those that pay the willing loan;
That's for thyself to breed another thee,
Or ten times happier, be it ten for one;
Ten times thyself were happier, than thou art,
If ten of thine ten times refigur'd thee:
Then what could Death do if thou shouldst depart,
Leaving thee living in posterity?
Be not self-will'd, for thou art much too fair
To be Death's conquest and make worms thy heir.

Szabó Lőrinc fordítása

Ne hagyd hát, hogy törölje nyarad a
Rongykezü tél, mielőtt szűrve vagy:
Édesíts egy fiolát, s míg tova
Nem tűnik, rakd ki kincsraktáradat.
Nem tiltott ügylet kölcsönadni pénzt,
Melyért az adós boldogan fizet;
Nemzz magad helyett új, második Én-t,
Vagy - tízszer jobb! - nemzz egy helyett tizet;
Boldog vagy s tízszer boldogabb leszel,
Ha tízszer visszatükröz tíz tükör;
Mit nyer veled a sír, ha menni kell?
Itt hagy a jövőnek, noha megöli!
Ne makacsodj, túlszép vagy semhogy a
Sír kincse légy s férgek diadala.

Gyöngyös Imre fordítása

Ne engedd, hogy a tél érdes keze
megrontsa benned nyarad párlatát;
górcsőbe szorult édes kincsed e
szépség-kincs, míg magára mér halált.
E gyakorlat nem tiltott uszora:
a kölcsönadót tartja boldogan;
tenyészd magad, hogy így légy szapora:
tíz légy az egyben, tízszer boldogabb!
Az éned tízszer boldogabb lehet,
ha tízszeresen újított a tíz;
ha meghalsz is a halál mit tehet,
megőrzi, mi utókorodba visz.
Ne légy makacs, hiszen te tiszta vagy,
haláldíjként férgeké ne maradj!

Gazdag Erzsi:

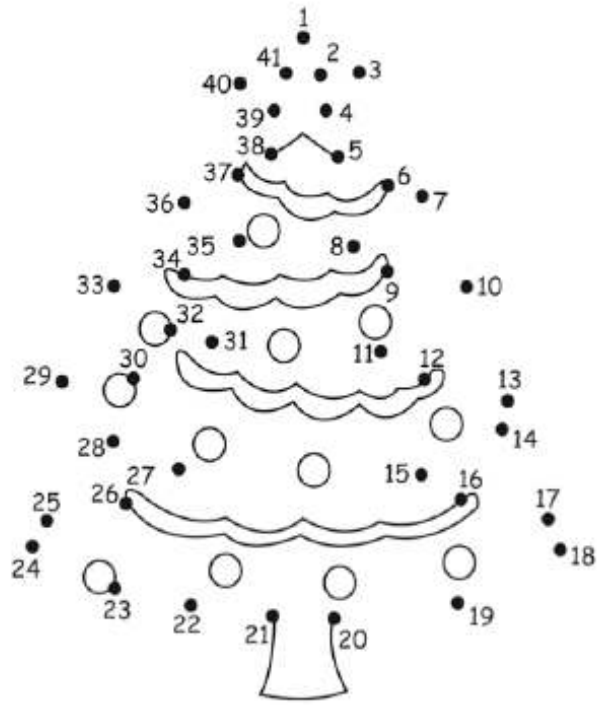
Karácsony

Szól a csengő, száll a dal.
Itt van a karácsony.
Arany csillag tündöklök
a fenyőfaágon.

Gyertya lobban, mennyi fény!
Mint a fa égne!
Ha nem volna karácsony
felszállna az égre.
Ott lobogna a fenyő
mint egy tüzes csillag,
amelyikről éjszaka
szikraesők hullnak.

Itt marad most a fenyő.
Itt marad minálunk.
S amíg itt lesz, mindnyájan
ünneplőben járunk.

Fényben rezeg a fenyő.
Lobognak a gyertyák.
Ünnep van ma, Karácsony
látogatott hozzánk.

Császármorzsa

25 dkg liszt,
2,5 dl tejszín,
4 tojás,
5 dkg mazsola,
cukor,
só,
vaj,
porcukor.

A tojások sárgáit a tejszínnel felferjük és hozzáadjuk a lisztet, a mazsolát, a csipetnyi sót és egy kevés cukrot. Az így kapott masszát beleforgatjuk a kemény habbá vert tojásfehérjébe.

Az egészet, mint egy rántottát megsütjük és porcukorral megszórva tálaljuk.

Karácsony felé

Karácsonykor angyalok szállnak át a városok felett, belesnek a kéményeken és az ablakokon. Hópelyheken utaznak és gomolygó felhőkön. Aranyszínű a hajuk, piros az arcuk és fehér habos a ruhájuk.

Sok-sok angyalka repül, ilyenkor már kora délután elindulnak távoli, mesés lakóhelyükről, hogy karácsony titkokkal teli, varázslatos éjszakáján megérkezzenek az emberekhez. Vannak olyan angyalkák, akik az ajándékokat hozzák a gyerekeknek, mások egyszerűen csak a vidámságot és a szeretetet hozzák. Mialatt ők fenn röpködnek az égben, az emberek házaikban a karácsonyi vacsorához készülődnek, vagy áhítattal állják körül a fenyőfát. Sok család van, ahol nem telik pulykasültre és kalácsra, az angyalok beröppennek ezekhez a családokhoz, és szeretettel erősítik

meg az emberi szíveket. Ezért érzi mindenki karácsony estéjén a nyugalmat és a békességet.

Sok ember van, aki egyedül ünnepel, gyertyát gyújt és csillagszórót, és szomorúan gondol szeretteire, akik messze kerültek tőle. A karácsonyi angyalkák hozzájuk is elmennek, és egy pillanatra legalább örömet és mosolyt varázsolnak a magányos emberek arcára.

Ha karácsony estéjén megzörren, az ablakotok vagy befütyül a szél a kéményetek, gondoljatok a karácsonyi angyalkákra, mert biztosan ők járnak közöttetek. Legyetek ti magatok is olyanok, mint az angyalok, vigyetek boldogságot nagyszületeknek, családotoknak.

A szeretethez és békeséghez néha nagyon kevés kell. Gondoljatok erre, ha kavarognak a karácsonyi hópelyhek, de akkor se feledjétek ezt, ha majd meleg nyár lesz!

folytatás a 21. oldalról

ba vesz, az nem áll jól neki. Bútoraik is milyen furcsák, és mégis finomak, fogalma sincsen, hogy miért.

Éjfél felé, mikor asztalt bontottak, és átmentek a másik szobába, oda, ahol a karácsonyfa alatt a gipszangyal állt, a bortól egyszerre megoldódott a nyelve.

- Nézd, sógor - mondotta kötekedve. - Én szeretem az egyenes embereket. Miért nem vagy hozzám őszinte. Érzem, hogy te lenézel engem. Igenis megvetsz engem, te is, a húgom is.

Sógora tiltakozni próbált, de ő nem engedte:

- Hallgass! - folytatta emeltebb hangon. - Vacsoráztunk. Jól van. A vacsora pompás volt. Megöleltél, amikor idejöttem, szívesek vagytok mind a ketten, tenyereken hordoztok. A vacsoránál sört ittunk. Hol a sörös-készletem? Lásd, már nem is emlékszel rá. Két évvel ezelőtt hoztam nektek egy sörös-készletet, poharakat meg egy kancsót, arany betűkkel volt ráírva: Emlék. Hova tettétek? Az üvegszekrényben se látom. Kidobták a szemétre. Megkínáltál cigarettával is. A cigarettatárcámat, azt a szép cigarettatárcát se hordod. Szégyelled. Váld be, hogy szégyelled.

- Részeg vagy - mondta a sógor.

- Nem vagyok részeg - kiabált a tanító. - Én már napok óta nem tudok aludni, mert érzem, hogy ti gyűlöltök engem, igenis, gyűlöltök engem, csak azt nem tudom, hogy miért. Mit vétettem én nektek? Miért nem jök az én ajándékaim? Ezen is mosolyogtatok. Ne tagadd, mosolyogtatok rajta. Legjobban szeretném összetörni az öklömmel ezt az angyalt, ez a szegény, szép, fehér angyalkát, mely azt mondja nektek, hogy szeretlek beneteket...

Föl is kelt, és karjait fölemelte, a karácsonyfa felé tántorgott, hogy összezúzza a gipszangyalt. Csak a húga tartóztatta föl.

- Részeg vagy - ismételte a sógora. - Részeg.

- Nem vagyok részeg - rikácsolt a tanító, és sírva fakadt. - Csak fáj, nagyon fáj, itt - és a szívére mutatott. - Rátapostatok.

Vizet, feketét itattak vele, lassan ki is józandott és elcsitult. Akkor egy kocsiba rakták, hazavitték szállójába, ott lefektették.

Megígérte nekik, hogy másnap meglátogatja majd őket, de a hajnali vonattal hazautazott, a tanyára.

Pár nap múlva levelet kaptak tőle, abban bocsánatot kért, mentegette magát a "karácsonyi botrány" miatt, azt írta, hogy nagyon ideges.

Otthon, a szünet alatt, komoran járkált föl-alá kis szobájában. Abbahagyta a pipázást is. Elővette hegedűjét, próbált valamit játszani, kétségbeesetten tette vissza tokjába. Nem tudott jól hegedülni. Izgalmát mégis legjobban csillapította a bor. Részegen feküdt le, és reggelenként sápadtan, borostás állal ébredt.

Januárban valami gazdához volt híva disznótorra. Akkor is sokat ivott. Egyedül ballagott haza a végtelen pusztán. Sűrű hó esett. A hóra vékony jégkéreg fagyott. Ment-mendegélt a fehér éjszakában, lógatva sovány fejét. Gémeskutakat látott, behavazott boglyákat, kukoricagőrékat, pajtákát és istállókat. Közben elfáradt. Leült egy fatörzsre. Akkor egyszerre valami elérzékenyülés fogta el, és sírni kezdett. Könnye lecsorgott, és azonnal megfagyott. De jólesett sírnia. Szürcsölte az édes szomorúságot. Eszébe jutott a sörös-készlet, a kancsó, amelyre aranybetűvel van ráírva: Emlék, a kínaiezüst cigarettatárca az ágaskodó lóval s a gipszangyal is, mely oly édesen mosolygott. Az is eszébe jutott, hogy valaha a képzőben tanult Michelangelóról, aki haragos és gyönyörű, erős és bajnoki angyalokat faragott, és hogy vannak dalok is, melyek teljesen el tudják mondani, hogy mi fáj a szívünk mélyén. Siratta életét és kicsiségét. Megsiratta a szűk homlokát, garádicsosan nyírt haját, kitérdelt nadrágját, szemét, mely eddig vak volt és nem látta a titkos szépséget, s megsiratta a gipszangyalt, mely oly szomorú és igénytelen volt, mint ő. Édes zsibbadtság bizsergette tagjait, és lassan elálmosodott. Álmában a gipszangyalt látta, aki fehéren, mint a hó, feléje mosolygott, és egyre közeledett, egyre nőtt, eleinte csak akkora volt, mint egy ember, később azonban akkora lett, mint egy ház és egy hegység. A gipszangyal szelíden karjaiba fogta, és ő boldogan hanyatlott oda, engedte, hogy magához szorítsa, fölemelje a fatörzsről, és vigye-vigye, fölfelé. ■

1913

*Gyöngyös Imre:***Ilyenkor advent kezdetén...**

Wellington öblén, a Parádon ilyenkor advent kezdetén megveti lábát a karácsony: a fák új díszes tarka fény. Sűrűbb az ittas lári-fári, többen henyélnek: emberek; az ünnephangulat kufári: forgalmaznak az üzletek.

Sétáló lábam is kifárad, egy parki padra roskadok, nézem a méhkas-országházat: alig látok rajt ablakot. A pohutukávákon szemernyi pír villan már a fák fején; karácsonyhangulat nincs semmi ilyenkor advent kezdetén.

Ünneplő áldomás a party az irodákban délután, de legtöbbször csak a sarki kocsmá töményéből jut ám! Nyarat bővölnek már a lányok: sortot viselnek vagy minit, kívánatos ruhátlanságok között kihívó test virít.

Platina szőke elvirágzás is színleli, hogy fiatal: tavaszvégi megújulás szél szeretve szeretni akar. Kívül minden karácsonyos már ezen a déli féltekén, de a verőfényes, napos nyár az ünnepléshez oly szegény.

Míg összehúgom lenge ingem, hogy nyakamat ne érje szél, hazavisz vágyam messze innen, hol beköszöntött már a tél. Az ünnepek évente nyáron tartalmukból kifosztanak: újév, advent és nagykarácsony ízéből nem marad zamat.

Talán az egy, a legnagyobb kincs: friss lomb a fáknak tetején, biztos, hogy ünnephangulat nincs ilyenkor advent kezdetén. Mégsem haragszom már a nyárra, tél híján nem neheztelek, kárpótlása pohutukáva, vakáció s finom meleg.

Wellington 2009.

KLÁRA DU TOIT

let's cook hungarian

I have been sitting here for the last half hour staring at the keyboard – if I were a famous writer you could say I had writer's block, but since I am neither famous nor a writer, it's just that my mind is all over the place: thinking of past Christmases - baking *beigli*, making snowmen with that inexplicable phenomenon when you lie in the snow yet you don't feel the cold, the scent of a proper pine tree...

I don't have any memories of turkeys in the oven because it is an American tradition, which didn't reach Hungary while I was there. Ham was for Easter... As I remember it we had stuffed chicken on Christmas Day.

Thumbing through the latest *Nők lapja* I came across this delicious salad by Mari Lajos, which will be a delight with your Christmas Day meal as it goes equally well with fish or meat of any kind.

Avocado Citrus Salad (serves 4)

1 large ripe avocado	the juice of 1 lime
1 orange	1 pink grapefruit
1 medium sized red onion	half a head of lettuce
10-12 chives	2-3 stalks of parsley
150 ml natural yoghurt	125g cottage cheese
Worcester sauce	salt, white pepper

Wash the avocado, cut lengthways using a broad-bladed knife as far as you can to the stone. Twist the two halves in opposite directions until they come apart, remove the stone, then rub both halves with the lime juice to prevent the flesh of the avocado from turning brown. Lift out the flesh from its skin using a dessert spoon, cut into small cubes and sprinkle with lime juice. Wash the orange and grapefruit, peel and fillet them both cutting out the piths. Peel and thinly slice the red onion, then mix with the remaining lime juice. Wash and dry the lettuce leaves. Rinse the chives and parsley. Line a shallow bowl with the lettuce leaves, tear up remaining lettuce leaves into small bits and place into the bowl. Place the avocado, orange and grapefruit pieces mixed up on top of the lettuce, place the red onion rings in the middle, and decorate with the chopped up chives and parsley. Make the dressing by mixing the yoghurt with the cottage cheese adding 6-8 drops of Worcester sauce and salt and pepper to taste. Place in a bowl to add to the salad when serving. (This salad can also be served with toasted grainy bread as an appetizer.)

For a variation make the following dressing: using an egg-beater mix 2 tbs red wine vinegar with 1 tbs brandy, a few drops Worcester sauce, 2-3 pinches of salt and some freshly ground black pepper until the salt has completely dissolved. Then add 8 tbs olive oil a few drops at a time to begin with, then in a light stream, mixing until you reach an opal consistency. Sprinkle over salad just before eating.

Kellemes karácsonyi ünnepeket és finom új évet kívánok! Jó étvágyat! ■

SPORT

MAGYAR FOCI

Sports correspondent László Sáfár begins his piece on Hungarian soccer by congratulating us on New Zealand making it into the World Cup, and commenting that New Zealand has a real chance against the teams it has been drawn with.

Although Hungary didn't get in, the Under 20's proved themselves by winning the bronze medal in the U20 World Championship held in October.

Most of the team began in 2002 under coach József Bóth, who saw that the youngsters travelled plenty thereby building up their experience. But it was coach Sándor Egervári, whose militaristic discipline achieved the bronze medal result for the U20 team, the best European team result all round, in Egypt a few weeks ago.

Gratulációval kell kezdenünk, hiszen Új-Zéland csapata, szemben a magyar nemzeti felnőtt-válogatottal kijutott a következő Világbajnokságra. Őszintén gratulálunk a

csapatnak, hiszen ők, az ott élő magyarok számára szintén nemzeti válogatottnak számítanak. Drukkolni fogunk további eredményes részvételükért. Csoportleosztásuk szerencsés, lehet esélyük még komolyabb eredményre.

Ugyanakkor, nem szabad elfelejtenünk, hogy a magyar foci is bizonyított idén. Egy egész ország szurkolt, az Egervári Sándor szövetségi edző vezette ifjú csapatunkért, akik az U20 világbajnokságon bronzérmesek lettek!

A csapat nagy része az eredetileg Both József általi 2002-es válogatásból került ki, amelyet az 1989-ben születettek számára rendeztek. Az akkor tizenhárom éves fiúk közül mindjárt felfigyeltek Németh Krisztiánra, Nikházi Márkra, Présinger Ádámra, Szabó Lászlóra, Dudás Ádámra, Debreceni Andrásra, Szekeres Adriánra is.

Az U20-as csapat tagjai a később megszüntetett Bózsik-program keretében kezdtek meg edzéseiket, forrottak össze, nevelkedtek profi edzők kezei alatt, világszínvonalú háttérrel. Baliko Milán és Koman Vladimir is velük voltak ekkor már. Both József edző rengeteget utaztatta a fiukat, akik játszottak, játszottak és kiváló meccsrutinra tettek szert ezáltal. 2006-ban senki sem ismerte még ezt a csapa-

tot.

Both után Sisa Tibor szakvezető irányította a csapatot, ő építette be Gulácsi Pétert, Korcsmár Zsoltot és Gosztanyi Andrást, Nagy Olivér is lehetőséghez jutott.

Az egyiptomi Világbajnokságra már Egervári Sándor vezette a csapatot, valósággal, mint egy hadvezér. A csapat bronzérmes lett és, mint Európa legjobbjai (!) végzett a tornán. Ráadásul, Koman Vladimir ezüstcipős elismerést kapott.

A fiúk egy ország kedvencei lettek, reméljük, azok is maradnak!

Hajrá magyarok! Hajrá Új-Zéland!

Sáfár László

Contents			
Rólatok szól a dolog – Szentirmay Klára	3, 11	A magyar népművészet szimbólumai - Szegedy Krisztina	24
It's about You – Klára Szentirmay	3, 11	Living Traditions:	
Túrmezei Erzsébet: Kérdez a gyermek	4	Symbols of Hungarian Folklore - Krisztina Szegedy	25
Honey cakes - Mézsekalács	4	Szellemi értékeink: Faludy György	26-27
Hungarian Poppy Seed Rolls	5	Hungarian Poets: György Faludy	28
Fáy Ferenc: Betlehem	5	Are We Tuned Up? - Dr Endre Maurer	29
A kis betlehemi csillag – Maria Loley	6	Barangoló: Balaton	30, 32
The Little Match Girl – Hans Christian Anderson	7	Wanderlust: Balaton	31
A magyar pénzrendszer	8	Digitális fotópályázat	33
An Eyewitness' Recollections... - Andrew Harnos	9	Digital Photo Contest	33
Hungary's "Forgotten" War Victims – Nick Thorpe	10	News about Hungarians in New Zealand	34
Levelek a szerkesztőnek - Letters to the Editor	11	Sculptures in the Garden	35
Famous Hungarians: Paul Erdős - Paul Hellyer	12-13	Recent News from Hungary (compiled by P. Hellyer)	36-37
Levél Magyarországról – Knolmár Marica	14-15	Gyöngyös Imre Shakespeare-je (5. és 6. szonett)	38
Gyöngyös Imre: Jézuska csendje	15	Kuckó 39 Gyöngyös Imre: Ilyenkor advent kezdetén	40
Tui Glen INRF (Conductive Education for Adults)	16	Let's Cook Hungarian – Klára Du Toit	41
Konduktív pedagógia felnőttek számára Aucklandban	17-20	Sport – Sáfár László rovata	41
A gipsz angyal – Kosztolányi Dezső	21, 40	Contents	41
Konzuli közlemények	22-23	Value of the Forint	42
Consular News	22-23	Hungarian Communities in New Zealand	42
Élő hagyományok:		Impresszum	42
		József Egry's paintings	43-44

VALUE OF THE FORINT

RATES AS AT 18 DECEMBER 2009
BASE CURRENCY IS HUF.

Currency Unit	HUF/Unit
EUR Euro	276.15
USD United States Dollar	192.67
GBP United Kingdom Pound	310.83
CAD Canada Dollar	180.99
AUD Australia Dollar	171.60
NZD New Zealand Dollar	137.13
CZK Czech Republic Koruny	10.49
HUF Hungary Forint	1.00
PLN Poland Zlotych	65.95
ROL Romania New Lei	65.63
RUR Russia Ruble	6.29

KÖVETKEZŐ SZÁM:

A Magyar Szó 2009/2010-es előfizetési évének harmadik, vagyis a 2010. márciusi számhoz beküldendő anyagot kérjük **2010. február 15-i** határidővel a szerkesztőhöz eljuttatni. Bár gépett, vagy kézírással készült anyagot is szívesen látunk, sok munkamegtakarítást jelent, ha a küldött anyag számítógépen készült, és e-mailen, vagy lemezen (dizken) küldik el.

E-mail: magyarszo@hungarianconsulate.co.nz; postacím: PO Box 29-039, Wellington 6443.

NEXT ISSUE:

The deadline for the first issue of the 2009/2010 subscription year, that is the March 2010 issue is **15 February 2010**. Where possible please send contributions in computer-readable format (i.e. e-mail or disc). Email: magyarszo@hungarianconsulate.co.nz; postal address: PO Box 29-039, Wellington 6443.

HUNGARIAN COMMUNITIES IN NEW ZEALAND

AUCKLAND HUNGARIAN CLUB

President: Robert Wiener
PO Box 109-138, Newmarket Auckland
Tel: +64 9 449-1760
Email: robertw@cantab.net

HUNGARIAN SOCIETY OF WELLINGTON

President: Éva Bródy-Popp
1 Raroa Rd, Kelburn Wellington
Tel: +64 4 475-7775
Fax: +64 4 475-5555
Email: p0ppsi@yahoo.co.nz

HUNGARIAN CLUB, CHRISTCHURCH

President: István Tóth
11 Hardy Street, New Brighton Christchurch
Tel: +64 3 355-7448
Fax: +64 3 355-7458
Email: toth2@xtra.co.nz

Founder (Alapító): Paul Szentirmay
Publisher/Chief Editor (Kiadó/főszerkesztő): Klára Szentirmay
Editor/Design (Szerkesztő/tervező): Tünde Máté
Communications to: PO Box 29-039, Wellington, New Zealand 6443 tel: 64-4-973-7507 fax: 64-4-973-7509
Email: magyarszo@hungarianconsulate.co.nz
website/honlap: www.hungarianconsulate.co.nz

© Magyar Szó 1991-2009
all rights reserved/minden jog fenntarva
ISSN 1171-8978

The aim of the Magyar Szó is to serve the interest of Hungarians living in New Zealand by publicising matters of interest and importance to them, and by documenting the life of the Hungarian community in New Zealand. The first issue was published as a circular for the Hungarian Community in Wellington. Since September 1991 (issue no. 6) the Magyar Szó has nationwide coverage and is sent only to subscribers. Opinions expressed in this bulletin do not necessarily reflect those of the Magyar Szó, its editors or the Hungarian Consulate-General.

The bulletin is published every third month, commencing in September. The subscription charge (within New Zealand) for twelve months is \$40.00, students and beneficiaries, \$35.00; NZ\$45.00 to Australia, NZ\$47.00 to other places, and is payable to "Magyar Szó", or by direct debit to Magyar Szó, Bank of New Zealand (BNZ), 020585 0082725 01.